

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maruška Kobe
Pristopi in metode dela mladinskih uličnih delavcev
Diplomsko delo

Ljubljana, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maruška Kobe
Pristopi in metode dela mladinskih uličnih delavcev

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Ljubljana, 2020

Hvala doc. dr. Milku Poštraku za podporo, usmeritve in vse znanje o mladih in delu z njimi.

Hvala Javnemu zavodu Mladi zmaji, ker dajete mladim prostor, glas in priložnost, da se učijo od najboljših.

Posebej hvala Maji in Urši, ki sta bili in sta mentorici z veliko začetnico in delata z mladimi in za njih, vedno. Hvala vama za sprejemanje in večno podporo!

Hvala moji ulični ekipi, ki naredi vse toliko lažje in boljše. Hvala Nejcu, ker me je vzel v ekipo in mi vsak dan kaže, kako smiselno je delati nekaj, za kar si ustvarjen.

Hvala moji družini in prijateljicam za pomoč, potrpežljivost, spodbudo in objeme, brez katerih ne bi bila, kjer sem danes.

Podatki o diplomskem delu

Ime in priimek: Maruška Kobe

Naslov naloge: Pristopi in metode dela mladinskih uličnih delavcev

Kraj: Ljubljana

Leto: 2020

Št. strani: 160 **Št. tabel:** 1 **Št. prilog:** 4

Mentor: Doc. dr. Milko Poštrak

Povzetek:

V diplomski nalogi sem raziskovala pristope in metode dela, ki jih mladinski ulični delavci uporabljajo na terenu. V teoretičnem delu se osredotočim na pojem »mladi« in ga opredelim z več vidikov. Nato razložim, s čim se mladi spopadajo danes, pred katere izzive in tveganja so postavljeni in kakšne spremembe doživljajo. Naslednji vidik je življenjski svet mladostnika in dejavniki odraščanja. V nadaljevanju razložim pomen pojma »prosti čas«, njegov vpliv na vsakdan mladostnika. Prosti čas povežem s subkulturami, ki se v njem razvijejo, delujejo in so ključne za razumevanje dela z mladimi. Sledi razlaga mladinskega dela, njegovih načel in značilnosti. Na podlagi tega povezujem socialno delo z mladinskim in opredelim koncepte, ki so za mladinskega delavca uporabni v povezavi s stroko. Nadaljujem z opredelitvijo mladinskega uličnega dela. Dotaknem se definicije ulice, javnih površin, modelov in pristopov na ulici, faz uličnega dela in razložim ulično delo kot metodo dela z mladimi.

V kvalitativni raziskavi sem z intervjuji raziskovala, katere pristope in metode dela največ uporabljajo mladinski ulični delavci. Med mojimi vprašanji so bili tudi vplivi izobrazbe in sodelavcev na njihove pristope ter odzivi mladih, ukrepanje ob negativnih odzivih in raziskovanje izboljšav pristopov. Poleg tega sem mladinske ulične delavce spraševala o vzpostavljanju novih terenov in navezovanju prvih stikov z mladimi. Raziskava je pokazala, da so pristopi in metode dela raznoliki, a vedno v skladu z interesi in potrebami mladih na ulici. Ekipe mladinskih uličnih delavcev se načrtovano lotijo vzpostavljanja novih terenov z raziskavami potreb mladih in okolice. Njihovi nameni so kvalitetno preživljanje prostega časa mladih, spodbujanje zdravega življenjskega sloga, zmanjševanje škodljivih posledic uporabe alkohola in drog, informiranje mladih o storitvah mladinskega sektorja in skupnostno delo. Vzpostavljanje terena se pri vseh začne z opazovanjem na lokaciji, prve stike z njimi pa navezujejo s pomočjo različnih sprožilcev, ki so lahko družabne igre, žoge in ostali pripomočki. Pogovor je najpogostejše uporabljena metoda dela, ki zahteva zaupanje mladostnika in hkrati gradi odnos. Mladinski ulični delavci vidijo potrebo po rednem izobraževanju za izpopolnjevanje pristopov, predvsem pa kontinuirano delo na terenu z mladimi.

Ključne besede: mladi, metode dela z mladimi, pristopi dela z mladimi, mladinsko ulično delo

Title: Approaches and methods of street youth workers

Abstract

In this graduate thesis I research the approaches and methods that street youth workers use on the field. In the theoretical part, I begin with the explanation of the term »young people«. I then focus on the struggles, risks and changes that youngsters go through every day. I discuss the living circumstances and influences affecting the youngsters growing up. I explain the concept of »free time« and what it brings to the youth. I then relate free time to subcultures that occur and develop in it, as well as play a big role in understanding the youth. I also talk about youth work in general, its characteristics and principles. I connect methods that youth workers use with specific concepts found in social work. I conclude by summarizing and defining the precise explanation of street youth work models and phases, as well as explain how it is useful when working with youth.

In my qualitative research, I interview street youth workers to find out which approaches and methods they use most often. I inquire what influences their methods most and how formal education and coworkers affect their work. We also discuss how the youth reacts to the street youth workers and how the street youth workers respond particularly when they are rejected by the youth. We also touch on the subjects of method improvements and how the street youth workers perceive them. The research shows that street youth workers use very diverse methods, but nevertheless always have the youths' needs and interests in mind. The street youth work teams always plan in advance how to approach new fields. Their first step is always the research of needs and surfaces. Their purposes are diverse, but mostly work on the quality of free time, healthy and active way of living, informing the youth about different services, community work and also the increase of harmful consequences of alcohol and drugs use. The first contact with the fields is made by observing the community and initial connections with youth are mostly made with some kind of a trigger, like board games and sport activities. The most used method when developing relationships with youth is conversation. Street youth workers are always looking for development, but are mostly working on continuity.

Key words: youth, methods of working with youth, approaches of working with youth, street youth work

Kazalo

1. TEORETIČNI UVOD	1
1.1. MLADI	1
1.1.1. Opredelitev pojma mladi	1
1.1.2. Mladi danes	2
1.2. ŽIVLJENJSKI SVET MLADOSTNIKA	4
1.2.1. Dejavniki odraščanja	4
1.2.2. Prosti čas	6
1.2.3. Subkulture	8
1.3. MLADINSKO DELO	9
1.3.1. Definicija mladinskega dela	9
1.3.2. Socialni delavec in mladinski delavec	11
1.3.3. Novo mesto – mladim prijazno mesto	12
1.4. MLADINSKO ULIČNO DELO	13
1.4.1. Opredelitev ulice	13
1.4.2. Ulično delo	14
1.4.3. Modeli in pristopi na ulici	15
1.4.4. Faze uličnega dela	17
1.4.5. Ulično delo kot metoda dela z mladimi	19
1.4.6. Mreža Mlada Ulica	21
2. PROBLEM	21
2.1. Raziskovalna vprašanja	22
3. METODOLOGIJA	22
3.1. Vrsta raziskave	22
3.2. Metoda zbiranja podatkov in merski instrument	23
3.3. Populacija in vzorčenje	23
3.4. Zbiranje podatkov	24
3.5. Obdelava podatkov	24
4. REZULTATI	26
4.1. ZNAČILNOSTI MLADINSKEGA ULIČNEGA DELAVCA	26
4.2. ZNAČILNOSTI MLADIH	27
4.3. NAMEN MLADINSKEGA ULIČNEGA DELA	28

4.4. PRISTOPI IN METODE DELA	30
4.5. CILJNA SKUPINA.....	35
4.6. ODZIVI MLADIH	35
4.7. USPEŠEN STIK.....	36
5. RAZPRAVA	37
6. SKLEPI.....	41
7. PREDLOGI	44
8. LITERATURA	46
9. PRILOGE	51
9.1. Vodilo za intervju.....	51
9.2. Zapisi intervjujev	52
9.3. Odprto kodiranje	90
9.4. Osno kodiranje.....	144

Kazalo tabel:

Tabela 1: Primer odprtega kodiranja..... 24

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. MLADI

1.1.1. Opredelitev pojma mladi

Pojem mladi je kompleksen pojem, ki ga različni viri literature opisujejo na več načinov. V spletnem slovarju slovenskega knjižnega jezika (Spletni slovar slovenskega knjižnega jezika, b.d.) je pojem opredeljen z definicijo, da so »mladi ljudje zlasti med štirinajstim in petindvajsetim letom«. Raziskava Mladi v Sloveniji (Mladi v Sloveniji, 2009) opredeli mladost kot obdobje od otroštva do zrelosti, kot sociološki pojem pa mladost deli na tri obdobja. Prvo obdobje je adolescenca, ki predstavlja klasično mladost (14–19 let), sledi ji postadolescenca oz. pozna mladost (20–24 let) ter kot zadnje, obdobje mlajše odraslosti (25–29 let).

Prav starostna opredelitev je najbolj pogosta, a vseeno raznolika. Urad Republike Slovenije za mladino, pod osnovnimi definicijami poda opredelitev: »Mladi so mladostniki in mlade odrasle osebe obeh spolov, stari od 15. do dopolnjenega 29. leta« (Mlad.si, b.d.). Združeni narodi pa pod mladino opredelijo vse tiste, ki so stari od 15 do 24 let, a se kljub razlikam večina evropskih držav strinja, da zgornja meja ne sme presegati 30 let (Mladi v Sloveniji, 2009).

Ule (2008) pojma mladi in mladostništvo opredeli kot prehodnost in vmesnost, pri kateri prehodi niso linearni, ampak fragmentirani. Biološko gledano, je mladostništvo prehod med otroštvom in odraslim svetom, ki pa ga dopolnjujejo mnogi nebiološki prehodi. Dogenik (2011) poudari še, da je mladostništvo čas mnogih sprememb na pomembnih področjih in odkrivanje novih identitet v širši družbi, preizkušanje novih možnosti, razvijanje kritičnega razmišljanja, raziskovanje lastnih prepričanj ter vrednotnega sistema.

Ule in Mihelj (1995) vidita mladost kot prehod od nižje k višji fazi življenjskega cikla in naštejata glavne prehode iz otroštva k odraslosti:

- prehod od fluidne zavesti posameznika o sebi k zgrajeni podobi o sebi in svojem mestu v družbi – izoblikovanje identitete;
- prehod od omejenega spektra socialnih vlog h bolj kompleksnim in celostnim vlogam odraslega človeka;
- prehod od šolskih dejavnosti in prostočasno usmerjenih dejavnosti na trgu dela;
- prehod od ekonomske odvisnosti k ekonomski neodvisnosti;
- prehod od sprejemanja znanja k uporabi tega znanja;
- prehod od politično nekompetentne osebe k pravno odgovorni (polnoletni) osebi.

1.1.2. Mladi danes

»V tradicionalnih družbah so bili mladi objekt nadzora in vzgoje, danes pa se mladi psihosocialno zgodaj osamosvajajo in doživljajo svojo odraslost kot nekakšen proces pogajanja o lastni identiteti in identiteti družbe« (Šaponja, 2006, str. 11).

V knjigi iz leta 1995 Ule in Miheljak (1995) naštejeta tri glavne izzive in vire tveganj, s katerimi se bodo mladi soočali v prihodnje. Prvi je padec bipolarnosti in delitve na »kapitalistični« in »socialistični« blok ter nevarnost vojnih kriz v Evropi in njeni sosesčini. Sledi gospodarska kriza, ki jo bo prinesla hitra informacijska revolucija in pa ekološka kriza, ki jo prinaša način življenja in odnos družbe do okolja.

Devetdeseta leta 20. stoletja so med mladimi na splošno prinesla upad zanimanja za javne teme, kot so politika, religija, delo in porast zanimanja za zasebne teme, kot so prijatelji, družina (Lavrič, 2019, str. 21). Premik od javnih v zasebne sfere je prinesel tudi trend individualizma. »V obdobju »nove individualizacije« poteka proces dekonstrukcije mladine kot družbene skupine v množico individuov« (Rener, 2007, str. 40). Vsa tveganja mladih so postala individualizirana, kar pomeni, da so določene situacije, ki so včasih klicale po kolektivni akciji reševanja, danes zgodba posameznika, ki probleme rešuje sam (Rener, 2007, str. 43–45).

Mladi se umikajo iz javnosti v mladinske mikrosfere, kjer se ukvarjajo s svojimi problemi in ne več s problemi družbe. Če primerjamo generacijo devetdesetih z generacijama sedemdesetih in osemdesetih, lahko rečemo, da prva »ima probleme«, medtem ko sta drugi dve včasih »zastavljali probleme družbi« preko različnih družbenih gibanj (Šaponja, 2006, str. 13). Kljub temu so mladim še vedno pomembne nekatere globalne teme, kot so zaščita naravnega okolja, svetovni mir in svoboda posameznika (Lavrič, 2019, str. 22). To dokazuje, da mladi vseeno niso zazrti zgolj vase in v svoje interese, ampak izkazujejo visoko raven socialne občutljivosti. Kar zavračajo, je politična javnost, ki se kaže kot nosilka moči (Rener, 2007, str. 41).

Naslednji izziv prinaša globalizacija, ki mladostnike deli na zmagovalce in poražence. Vpliva na zasebno okolje, šolo in prosti čas, uvaja tekmovalnost ter zahteva hitro prilagajanje spremenljivim razmeram. Vsa ta dinamika razširja krog tveganj mladih, ki zdaj ne vključuje več samo klasično depriviligiranih oz. tistih, ki prihajajo iz družbenih manjšin. Mladi v različnih družbenih razredih imajo različno količino in vrste virov, možnosti in priložnosti, a so njihove poti v odraslost bolj kot kadarkoli odvisne od usmeritev in podpore na področju družine, izobraževalnega sistema, zaposlovanja in prostem času (Rener, 2007, str. 42–44).

Velik del sveta mladostnikov po prihodu radikalnih sprememb je tudi podaljševanje izobraževanja in podaljšana ekonomska odvisnost od staršev (Šaponja, 2006, str. 16). Ule in Kuhar (2002, v Šaponja 2006, str. 15), pravita, da je dobra izobrazba postala vstopnica v odraslost in na trg dela. Investicija v izobrazbo pa je postal eden pomembnejših družinskih projektov. Dogenik (2011) govori o obdobju mlajše odraslosti, ko se šolanje zaključi in mladi iščejo svoje mesto na trgu dela. Nekateri imajo delo, drugi dobijo zaposlitev za krajši delovni čas, spet drugi pa dela ne najdejo. Ko ekonomska samostojnost ni dosežena, se to pozna tudi na drugih področjih. Odlaga se želja po samostojnem življenju, ustvarjanju družine, ustvarja pa se želja po tem, da bi bili čim dlje mladi.

Raziskava Slovenska mladina 2018/19 dokazuje, da je stalna zaposlitev še vedno dokaj nedosegljiva, in da se mladi v Sloveniji v zadnjem desetletju soočajo z radikalnimi spremembami na področju dela. Stopnja brezposelnosti je relativno visoka, predvsem pa so v porastu bolj prožne oblike dela, ki so manj varne kot stalna zaposlitev. Oblike dela, kot so delo s krajšim delovnim časom, začasne zaposlitve, izmenska dela, so sicer povzročile upad trenda brezposelnosti, ampak so prinesle negotovost. Mladim je na prvem mestu dejavnik zaslužka, sledita mu občutek izpolnitve ter delo s sodelavci. Ključen podatek pa je tudi, da je med mladimi v porastu strah pred nezaposlenostjo in se je v Sloveniji od leta 2000 skoraj podvojil (Klanjšek, Kobše, 2019, str. 51–55).

Tako kot prihaja do sprememb na trgu dela, prihaja do sprememb tudi v prostem času mladih in velik del teh sprememb je povečanje uporabe novih medijev. Uporaba teh medijev vpliva na mladostnike tako doma kot pri izobraževanju, na delovnem mestu in tudi na poti. Dostopnost interneta je lahka, saj ima 78,3 % mladih internet stalno na dosegu roke; v primerjavi z letom 2010 se je število ur, preživetih na internetu med mladimi povečalo iz 2,43 ure na 4,58 ur. Najpogostejši dejavnosti pa sta dostop do družbenih omrežji in komunikacija s prijatelji (Lahe, Cupar, 2019, str. 14). Tako je današnja mladina dobila nov izraz in jo imenujemo generacija M, kar pomeni medijska generacija, saj je splet postal sestavni del vsakdana mladih. Odnos javnosti do informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), je precej protisloven, ko govorimo o uporabi, učinkih in posledicah IKT med mladimi. Množični mediji mladim ponujajo priložnosti za informiranje, razvedrilo, pomoč pri vsakdanjih težavah, kar ima pozitiven vpliv nanje. Prav tako je z uporabo spleta povezan kognitivni razvoj posameznika. Potrebno pa je omeniti tudi negativne vidike vsakdanje rabe virtualnih vsebin. Med njih spada manj ugoden psihosocialni razvoj mladih, depresija, uporaba alkohola, tobaka in na splošno slabše zdravstveno stanje (Kirbiš, 2011, str. 279–284). Zaključujem s priporočilom raziskave Mladina 2018/19, ki poziva

odločevalce in snovalce politik, da so pozorni na hitre spremembe in negativne posledice, ki jih prinaša razvoj interneta. To so lahko internetna zasvojenost, socialna osamitev, kriminal ipd. (Lahe, Cupar, 2019, str. 18).

1.2. ŽIVLJENJSKI SVET MLADOSTNIKA

»Oboji, socialni in mladinski delavci, morajo zares poslušati, kaj imajo o svojem življenjskem svetu povedati mladi. Njihovo predstavo o svetu moramo vzeti resno in zares kot realnost, v kateri mladostniki bivajo« (Poštrak, 2003, str. 27).

1.2.1. Dejavniki odraščanja

Mead (v Poštrak, 2015, str. 271) govori o družbenem in osebnem jazu, ki ju povezuje s procesom socializacije. V prvi fazi socializacije (igra) osebni jaz še ni vzpostavljen in posameznik neselektivno ponotranji vsebine okolja, v katerem odrašča. Naslednja faza – organizirana igra, spodbudi začetek vzpostavljanja osebnega jaza, ki reflektira in se zaveda sam sebe v dialogu z družbenim jazom. Puberteta pa je čas, ko se osebni jaz razvije do te mere, da se posameznik lahko vedno bolj kompetentno odloča o sebi in svetu. Konstrukcijo realnosti gradi s pomočjo podatkov, izkušenj, zaloga znanja, ki jih je ponotranjil v družbenem jazu in se posledično ne odloča popolnoma avtonomno. Prav tako na podlagi teh spoznanj razvija načine in strategije ravnanja, ki se mu zdijo učinkovite. Berger in Luckmann tako govorita o družbeni konstrukciji realnosti, medtem ko Tomc govori o osebni konstrukciji realnosti (Poštrak, 2015, str. 271).

Pri delu z mladostniki ne smemo spregledati dejavnikov odraščanja, ki jih oblikujejo in so oblikovali njihove načine ravnanja, navade, vrednote ipd. Če želimo razumeti mlade, ki so v težavah, moramo razumeti njihov življenjski svet, katerega sestavni del so dejavniki odraščanja. Na načine ravnanja mladostnika najbolj vplivajo matična družina, šola, vrstniki, ponotranjene vrednote in druge pomembne ustanove (Mrežar, 2013, str. 273). Nekateri avtorji jih tudi opišejo v štirih sklopih: individualne karakteristike, družina, šola in skupnost (Poštrak, 2015, str. 272).

Tomori (v Šelih (ur.), 2000) opisuje vlogo družine pri socializaciji otrok. Primarna družina je tista, ki naj bi pri otroku razvila občutek lastne vrednosti, učila sposobnosti za obvladovanje stresov, razvila odnos do avtoritete, učila socialnih spretnosti in oblikovala vrednostni sistem, ki usmerja vedenje otroka. Vpliv na otroka imajo lahko tudi socialni, ekonomski in kulturni vidiki okolja, v katerem z družino odrašča. Funkcionalna družina lahko otroka spodbuja k načinom vedenja, ki so v skladu s socialnimi merili in ustvari varno okolje, kjer razvija svoje

potenciala. Na drugi strani, pa lahko družina, ki je v stalnem konfliktu, ne spodbudi otrokovega osebnostnega razvoja, ki ima lahko kasneje probleme pri vključevanju v širši socialni prostor. Po navadi je to posledica različnih vrednot in mladostnik, ki težko sprejme ter razume merila družbe, lahko v okolje vstopa napadalno, saj misli, da ga le tako lahko obvladuje.

Kranjčan (2006) našteva še nekaj neugodnih vplivov družine na otroka in njegov razvoj. Od vzgojnih slogov, ki vključujejo komunikacijske vzorce in kontekst, do nepopolnih družin, ki vključujejo tudi alkoholizem in kriminal. Ključno je lahko pomanjkanje toplote v odnosu med staršem in otrokom, pogosti prepiri, valjenje krivde na otroka. Ule (2008) pa poudari tudi navezanost otroka na starša, ki je ključna pri odraščanju. Če otroku manjka čustvene navezanosti, ima lahko v mladosti težave z odklonskim vedenjem.

V nadaljevanju odraščanja mladostnikov so pomembne nekatere ustanove, ki ga močno oblikujejo in zaznamujejo. Emler in Reicher (v Ule et. al., 2000, str. 165) pravita, da je šola prva formalna institucija, kjer se mladi srečajo z avtoriteto, sledenjem pravilom ustanove in potegovanjem za uspeh. V šoli se začne njihovo oblikovanje odnosa do družbenih avtoritet. Poudarjata tudi, da je zmožnost prilagoditve sistemu in upoštevanje šolskih pravil veliko bolj pomembno kot sam šolski uspeh oz. inteligenca. Tomori (v Šelih (ur.), 2000) prav tako poudari sposobnost socialnega prilagajanja, pripravljenosti na sodelovanje v procesu in odpovedovanje trenutnim željam, kadar šola zahteva prizadevanje za delo. Ključno je tudi to, ali je šola pomembna vrednota v mladostnikovi družini, saj bo to imelo vpliv na njegovo prizadevanje za uspeh. Izostajanje od pouka kot posledica lahko prinese izpad iz šolskega sistema in kasneje izpad iz socializacije z vrstniki, ki je v teh letih pomembna. Tako ima lahko šola tudi varovalno vlogo. Na prvi strani o tem piše Bitenc (1999, v Bučar-Ručman et. al. 2004), ki pravi, da je šola lahko zatočišče mladostnikov, ki doma nimajo urejenega in varnega okolja in lahko dobri odnosi ter sprejetost med učitelji in vrstniki predstavlja varovalni dejavnik.

Omenjeni varovalni dejavnik so tudi vrstniki in prijatelji, so tisti, ki jim mladostniki v obdobju adolescence ponujajo veliko pozornosti in energije. Pripadnost določeni vrstniški skupini, prijateljske vezi, ki dajejo gotovost, podporo, izkušnje in tudi nove vedenjske vzorce, so velik del osamosvajanja in odraščanja. V teh skupinah se mladi povezujejo z vrstniki, ki imajo iste želje, iste potrebe in tudi probleme in dobivajo izkušnje solidarnosti in lojalnosti (Ule, 2008).

Ule (2008) našteva 4 tipe podpore, ki jo nudijo prijatelji:

- informacijska podpora: nasveti pri reševanju osebnih problemov;

- instrumentalna podpora: pomoč pri šolskih nalogah, posojanje različnih reči, kot so recimo obleke, denar ipd.;
- tovariška pomoč: občutek, da se lahko zanesejo drug na drugega in računajo drug na drugega pri socialnih aktivnostih, kot so recimo zabave, obisk kina, športno udejstvovanje;
- podpora v samopodobi: grajenje samozavesti s pohvalami, spodbudami, ki jih dajejo en drugemu in hkrati tolažbami ob neuspehih in podporo v dobrem in slabem.

Naslednji dejavnik, ki oblikuje mladostnika, pa so vrednote. Ule (2008) govori o tem, da so vrednote osebni in hkrati družbeni sistem usmeritev in presoj v življenju mladostnika. Osebnemu se počutimo zavezani, družbeni pa se oblikuje s strani skupin, ki imajo v družbi moč in določajo prevladujoče družbene ideologije, s katerimi poskušajo usmerjati delovanje in mišljenje ljudi, saj narekujejo, kaj je pomembno in zaželeno v družbi.

Musek (1993) loči dve kategoriji vrednot, ki oblikujejo vrednostni sistem v obdobju odraščanja posameznika:

- 1) Vrednote, ki se nanašajo na to, kar imamo radi in na stvari, ki nam dajejo zadovoljstvo. Začne se z igračami, ki so otrokom zelo pomembne in te vrednote kasneje lahko povezujemo z dobrinami, ker zavzemajo objekte in vedenja, ki so nam všeč in imajo predvsem neko emocionalno vrednost.
- 2) Vrednote, ki se nanašajo na to, kar je prav in na stvari, ki naj bi bile pravilne in ustrezajo nekim splošnim družbenim normam. Pojavljajo se kot merilo in so povezane z etičnimi načeli in normami ter moralnim kodeksom.

1.2.2. Prosti čas

»Še najpogosteje ga definira kot nedelovni čas, čas zase, za predah, zabavo, umiritev in počitek; čas, ko lahko počneš, kar želiš, po lastni izbiri oz. ko se ukvarjaš z aktivnostmi, ki nudijo raznolikost, razvedrilo, sprostitve, socialno in osebno izpolnitev« (Kuhar, 2007, str. 455).

Dan mladostnika se deli na delovni čas (pouk, domača naloga, učenje) in prosti čas, ko se izpopolnjuje na različnih področjih. Kljub temu, da se vsakemu mladostniku zdi, da ima ta čas pod nadzorom, se z moderno družbo to prepričanje uničuje, saj potrebe mladih izkorišča sodobna industrija in posega v ta prosti čas s produkcijo modnih stilov, trendov, elektronskimi napravami in podobnim (Ule, Kuhar, 2003). Postrak (v Kristančič, 2007, str. 147–148) govori o treh kapitalih, ki jih je razvijal Bourdieu: socialnem, kulturnem in ekonomskem. Vse povezuje

z možnostmi, ki so mladim na voljo v prostem času, glede na posedovanje določenega kapitala. Personificirani kulturni kapital oz. s socializacijo pridobljene kulturne dobrine, povezuje s kakovostnim preživljanjem prostega časa. Ekonomski kapital predstavlja premoženje, od katerega je odvisen že sam način preživljanja prostega časa in socialni kapital, ki mladim otežuje ali olajšuje dosegljivost kapitalskih virov.

Kuhar (2007, str. 466) govori o pasteh, ki se pojavljajo v preživljanju prostega časa mladih. Poudari vidik neenakosti in izključenosti, ki ga ustvarja komercializacija prostočasnih dejavnosti. S širjenjem izdelkov, dejavnosti različnih industrij se širi prepad med mladostniki z različnimi ekonomskimi položaji. Ravno te potrošniške, pasivne oblike so tiste, ki mladim nudijo neke vrste izklop in posledično ne razvijajo svojih kreativnih potencialov. Furlong in Cartmel (v Kuhar, 2007, str. 456) govorita o tem, da v prostem času mladi razvijajo različne življenjske stile in potrošniške vzorce, kar privede tudi do vzorcev, ki se upirajo prevladujočim kulturnim. Tako nastajajo subkulture, ki imajo lahko velik vpliv na mladostnikovo življenje in njegovo preživljanje prostega časa. Kot zadnjo past Kuhar (2007) omeni »izrabo« prostega časa za pridobivanje kompetenc, certifikatov, namensko oblikovanje telesa kot dejavnosti, ki naj bi prispevale k boljšemu socialnemu položaju. Te dejavnosti so tako podobne formalnim učnim uram, da ustvarjajo svet, kjer ni razlike med prostočasnimi in neprostočasnimi dejavnostmi ter namesto sprostitve ustvarjajo dodaten stres.

Mlade skozi proces odraščanja spremljajo tri institucije: izobraževalni sistem, sistem zaposlovanja in prostočasni kulturni sistem. Udejstvovanje na visokem nivoju vseh treh je postalo pomembno, saj s tem mladi dopolnijo socialno identiteto in potrdijo stabilnost življenjskega poteka (Ule, Kuhar, 2003). Derganc (2004, str. 35–36) našteje šest sklopov potreb, ki jih izpolnjuje prosti čas pri posamezniku: psihološke potrebe, izobraževalne potrebe, socialne potrebe, relaksacijske potrebe, fiziološke potrebe in estetske potrebe. Prostočasne dejavnosti loči od neprostočasnih, ker ima pri prostočasnih posameznik možnosti svobodne izbire, notranje motivacije in evalvacije ob zaključku. Uporabi ga lahko za kompenzacijo identitetnih izgub, ki nastajajo med neprostočasnimi dejavnostmi ter za vzdrževanje socialnih mrež, ki mu nudijo podporo. Ravno zato je prosti čas tako pomemben v življenju mladostnika, saj razreši napetosti, ki se ustvarjajo na drugih področjih.

Rezultati raziskave Slovenska mladina 2018/19 (Lahe, Cupar, 2019, str. 13–5) kažejo na to, da je najbolj pogosta prostočasna dejavnost med mladimi poslušanje glasbe, sledi ji gledanje filmov, druženje s prijatelji ali družino ter sprostitev in ukvarjanje s športom. Bistvena sprememba v

primerjavi z raziskavami prejšnjih let je v povečani uporabi »novih medijev«, saj mladi veliko časa namenijo družbenim omrežjem ter internetu. Čas na internetu je izkoriščen različno glede na starost, izobrazbo staršev in finančno situacijo gospodinjstva. Mlajši mladi uporabljajo internet za komuniciranje s prijatelji, prenašanje glasbe in filmov, medtem ko starejši mladi na internetu iščejo informacije, uporabljajo spletno bančništvo ter nakupujejo. V povezavi z družbenimi omrežji pa so raziskovali tudi zaupanje vanje. Rezultati kažejo na večje nezaupanje mladih v Sloveniji v primerjavi z ostalimi državami JV Evrope v raziskavi. Priporočilo raziskovalcev pa omenja tudi internetno zasvojenost in socialno osamitev kot negativno posledico v prostem času mladih.

1.2.3. Subkulture

Ko govorimo o življenjskih slogih mladih so subkulture tiste, ki še danes močno oblikujejo vsakdan mladostnikov. Pojem »mladinska kultura« Ule (1996, str. 37) opisuje kot »kulturo, ki bi naj predstavljala komercialno dostopno in nezahtevno vsakdanjo zabavo večine mladih vseh družbenih slojev«. Mladinska kultura je institucija, ki regulira življenje mladostnika. Brake (1983) razlaga kulturo kot pojem, ki je sestavljen iz vzorcev in simbolov, ki predstavljajo različne dosežke človeških skupin. Jedro kulture pa je sestavljeno iz tradicionalnih idej in vrednot, ki se prenašajo preko glavnih družbenih institucij in se nato kažejo kot nezavedne rutine. Brake (1983) nato razloži, da kultura ni strukturni monolit, ampak jo sestavlja več subkultur, ki jih povezujejo različne starostne skupine.

Berger in Luckmann (v Poštrak, 1994a, str. 35) govorita o mladih, ki ustvarjajo in so ustvarili svojo alternativno konstrukcijo realnosti– subkulturo. Ta je nastala v razmerju do prevladujoče kulture družbe, v kateri so odraščali (»kultura staršev«). Bauman (v Poštrak, 1994a, str. 35) pa govori o tem, da v okvirih splošne kulture najdemo podkulture, modifikacije te splošne kulture, katerih raznolikost izhaja iz zgodovinskih izkušenj večjih delov družbe in se ohranja zaradi različnih družbenih pozicij in interesov. Podkulture deli na klasične, regionalne, profesionalne, etnične. Brake (1983) pa loči subkulture na tiste, ki so nastale kot pozitivni odzivi na zahteve družbe (poklicne subkulture) in na tiste, ki so nastale kot negativni odziv (primer prestopniških subkultur).

Poštrak (1994b, str. 229) govori o dveh vidikih subkulture. Nekaterim mladim je subkultura lahko samo majhen del prostega časa, medtem ko je za druge lahko edina realnost, ki jo poznajo. Za primer navede mladostnika srednjega razreda, ki ima na voljo več subkultur in možnost

odločanja ter izbire med njimi. Na drugi strani pa govori o mladostniku delavskega razreda ali katere od manjšin, ki je v bistvu potisnjen v »subkulturni način preživetja«.

Velikonja (1999, str. 15) pravi, da je potrebno upoštevati spremembe, zaradi katerih se je v zadnjih desetletjih spremenila tako sodobna družba kot subkulture znotraj nje. Poznamo spremembe, ki so nastale v širšem okolju zaradi prevlade informacijske, postindustrijske urbanizirane družbe, visoke izobrazbene stopnje, globalizacije in potrošništva. So pa tu tudi spremembe, ki so nastale znotraj skupine mladih in spremenile dinamiko znotraj obstoječih subkultur (način bivanja, ustvarjanja, spremenjene vrednote, vračanje starih stilov) in pa pojav popolnoma novih subkultur.

Velikonja (1999, str. 14) govori tudi o subkulturnih scenah in pravi, da so scene še en vidik subkulturnih praks. Ule (2008) razloži, da se te scene oblikujejo okoli neke ključne dejavnosti v prostem času mladih, kot je npr. šport, računalniške igrice in predstavljajo javna zbirališča mladih, ki so dostopna številnim in niso preveč ekskluzivna. Sporočila s scen pa se prenašajo preko medijev in tako razširijo med mladimi. Velikonja (1999, str. 14) pravi, da scene izhajajo iz subkultur, le da so bolj mile. Danes subkulture in subkulturne scene niso več tako determinirane z različnimi dejavniki (razrednost, etničnost, vera, spol, generacijska pripadnost ipd.) – vse težje jih je natančno opredeliti.

1.3. MLADINSKO DELO

1.3.1. Definicija mladinskega dela

»Mladinsko delo je prostovoljna in usmerjena aktivnost mladega posameznika v njegovem prostem času in je vezana na okolje zunaj družine, formalnega izobraževanja ali zaposlitve« (Mlad.si, b.d.). Tako je mladinsko delo del neformalnega in kot pravi Mrgole (2003, str. 27): »Neformalni stiki navadno pomenijo, da smo se nekaj dogovorili v krogu večje bližine in zaupljivosti, brez mask družbenih statusov, ki jih zahtevajo pravila uglajenega vedenja.«. Poznamo tri oblike izobraževanja – formalno, neformalno in aformalno. Formalno poteka v formalnih institucijah, neformalno se učimo skozi celo življenje, aformalno pa naj bi bilo organizirano učenje izven institucij. Pri delu z mladimi nam pomagajo elementi neformalnega, ki na trenutke zajemajo tudi pristope ostalih dveh oblik. Omenjeni elementi so: notranja motivacija udeležencev in udeleženk, ki se aktivnosti udeležujejo prostovoljno; odprto določen čas, ki ga ne opredeljujejo urniki in medsebojni odnosi, ki ustvarjajo spoštljive dialoge (Mrgole, 2003).

Mladinsko delo kot neformalno učenje posameznika prispeva k njegovi socialni rasti in razvoju ter ima vpliv na skupnost, v kateri živi in deluje. Je polje dela, kjer so upoštevane potrebe mladih in je delo usmerjeno k osebnemu razvoju, ustvarjalnosti ter razvijanju kritičnosti mladostnikov (Mikolič, 2015, str. 20). Izvajajo ga mladinske organizacije in nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z mladimi (Mlad.si, b.d.). Tam mladostniki preko lastnih izkušenj in spoznanj prispevajo k razvoju širše družbe in ta značilnost dela mladinsko delo unikatno (Mikolič, 2015, str. 21).

V zakonu o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS, 2010) je mladinsko delo opredeljeno kot »organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih za mlade«. Zakon govori tudi o prispevkih mladinskega dela, kot so vključevanje posameznika v družbo, krepitev kompetenc mladih in razvoj skupnosti. Beočanin (2011, str. 56) piše o opredelitvi Sveta Evrope, ki mladinsko delo označi kot »zavestno (načrtno) izobraževalno delo z mladimi, ki ima značilnosti prostovoljnih aktivnosti, s ciljem aktivnega državljanstva mladih, ki promovira vključevanje mladih v družbo«.

Temeljne značilnosti mladinskega dela:

- Učna izkušnja – vsak mlad je z mladinskim delom vključen v svojevrstno učno izkušnjo, ki jo pridobiva skozi neformalno učenje.
- Načrtovan proces – mladinsko delo je skrbno načrtovano, saj le tako lahko doseže svoje učne in druge učinke.
- Aktivna participacija – mladinsko delo mlade spodbuja k aktivnemu državljanstvu in k vključitvi v procese družbe na različnih področjih.
- Osebni in socialni razvoj mlade osebe (Lmit, b.d.).

Pod načela mladinskega dela spada:

- Fokus na mladih – mladinsko delo je omejeno s starostjo, ki se razlikuje po državah.
- Prostovoljna dejavnost – poteka v prostem času mladih in mladi lahko izstopijo, kadar želijo.
- Pripadnost organizaciji – ker poteka v določenih mladinskih organizacijah, po navadi mlade redno srečujemo v določenih, ki jih obiskujejo in tam soustvarjajo, se družijo. Ta pripadnost ustvarja varen prostor in daje mladostniku občutek, da ni sam.
- Zaupen odnos – ključen uspeh za delo z mladostnikom. Mladinski delavci so mladim zgled in opora, ko jo potrebujejo.

- Vzgoja in izobraževanje – mladinsko delo nudi mladim dodatno (neformalno) učenje.
- Delovanje strokovnjakov – mladinske organizacije morajo mladinskim delavcem omogočiti izobraževanja in jih spodbujati, da z mladimi ustvarijo varne odnose, ki se kažejo s pozitivnimi učinki dela (Mikolič, 2015).

1.3.2. Socialni delavec in mladinski delavec

Začenjam z razmislekom o delu, pristopih ter vlogi mladinskega delavca, ki jo opisuje Belton (2011, v Poštrak, 2019, str. 141), ki pravi, da namen mladinskih delavcev ne sme biti spreminjaje mladostnikov in njihovega življenjskega sloga. Razmislek o vlogi v skupnosti in tem kar lahko prispevajo v življenja mladostnikov, naj bo na prvem mestu. Svojo vlogo strokovnjaka naj oblikujejo tako, da bodo vedno iskali zgodbe mladostnikov, se od njih učili in jim pustili, da se oni učijo iz njihovih zgodb.

Mladi potrebujejo spoštljive in odgovorne zaveznike. Ne iščejo jih le doma ali v šoli, ampak tudi v svojem prostem času, ko so v stiku z ostalimi, njim pomembnimi, odraslimi. Tukaj se začne povezava mladinskega in socialnega delavca in iskanje vzporednic s stroko, ki lahko močno oblikuje in prispeva h kompetencam mladinskega delavca. Poleg tega pa jim lahko ponudi mnoga načela in pristope za razreševanje konkretnih situacij mladih.

Mladostnike moramo vzeti v kontekstu njihovega življenjskega sveta, kar pomeni, da jih vzamemo tukaj in zdaj takšne, kot so. Naše sodelovanje z mladostniki ne sme biti usmerjeno v spreminjanje in oblikovanje posameznika v »ustreznega«, ampak iščemo rešitve, kako lahko mladostnik tukaj in zdaj bolje živi (Poštrak, 2015, str. 270).

Če povežem socialno delo in mladinsko delo, začenjam povezavo ravno pri delovnem odnosu, ki je ključen za nadaljevanje in soustvarjanje z mladostnikom. Gabi Čačinovič Vogrinčič (2006, str. 17) opredeli socialne delavce in uporabnike kot sopotnike, sogovornike v projektu, kjer imata nalogo, da soustvarita rešitev. Pod elemente delovnega odnosa pa štejemo dogovor o sodelovanju, instrumentalno definicijo problema, osebno vodenje, perspektivo moči, etiko udeležnosti, znanje za ravnanje in ravnanje s sedanjostjo ali koncept soprisotnosti.

V začetku odnosa postavimo temelje, ki opredelijo, kakšen bo ta odnos, kakšne bodo naše vloge in najpomembneje – ustvari se varen prostor. Vse to dosežemo z dogovorom o sodelovanju, ki zajema pristanek na delo tukaj in zdaj, dogovor o poteku dela in vlogah sogovornikov ter ustvarjanje prostora, kjer je slišan vsak glas (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 18).

Ko je dogovor sklenjen, se začne proces instrumentalne definicije problema in hkrati proces soustvarjanja rešitev. Sodelovanje in dialog sta ključna elementa pri iskanju udeležnosti vsakega posameznika v rešitvah. Ves čas sodelovanja se ustvarja definicija mogočega in uresničljivega, saj je pomembno, da socialni delavec ustvari okolje, kjer je sogovornik spoštovan, slišan in se jemlje resno vsaka izrečena beseda in čustvo, ki ga čuti (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 18, 19). Postrak (2003, str. 32) pravi, da morajo biti mladostniki aktivni udeleženci v procesu pomoči in v odnosu, ki ga gradijo, saj so oni najbolj kompetentni za to, da opišejo svoje občutke, strahove, veselje in povedo kaj o sebi. Prav tako pa mora biti socialni delavec sogovornik, ki podeli svoje izkušnje in se empatično odziva na zgodbe uporabnikov in uporabi element osebnega vodenja (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 19).

Eden pomembnejših konceptov, ki jih uči socialno delo, je perspektiva moči. Glavni namen je, da se fokus socialnega dela premakne od problema k rešitvam in možnostim, ki jih ima uporabnik. Socialni delavec mora pomagati raziskati in odkriti vire moči uporabnika in mu pomagati odkriti, kako jih uporabi, da doseže svoje cilje in se opre na njih pri uresničevanju rešitev (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 20). Naslednji pomembni del je etika udeležnosti, ki narekuje pogovor, ki se nikoli ne konča. Socialna delavka mora ustvariti pogovor, kjer odstopi od svoje moči, ki ji ne pripada, ne posreduje resnic ali rešitev, ampak to nadomesti z občutljivim skupnim raziskovanjem (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 20). Skozi celoten pogovor, ki je osrednje sredstvo dela, mora socialni delavec uporabljati jezik, ki je jasen, ki daje moč, ne izključuje in ne omejuje in opogumlja (Čačinovič Vogrinčič, 2005, str. 8).

Naslednji koncept, ki povezuje socialne in mladinske delavce, je antropološka razlaga emskega in etskega pogleda. Emski je pogled od znotraj in predstavlja pogled uporabnika, mladostnika in predstavlja refleksijo, ki je njegova. Medtem ko etski pogled predstavlja pogled socialnega in mladinskega delavca na mladino (Postrak, 2011, str. 188). Vse skupaj lahko povežemo še z Mrgoletovo (2003) razlago »od zgoraj«, ki pove, na kakšen način bo zaznana potreba za delo z mladimi in kako bo ta projekt dela utemeljen pri lokalnih oblasteh. Sledijo še strategije za delo z upoštevanjem razumevanja delovanja »od spodaj«, ki poteka vzporedno in vzpostavlja zaupanje z mladimi. Mrgole (2003) omeni tudi praktične izkušnje, ki so osnova za ustvarjanje smernic in idej dela z mladimi, ker izhajajo direktno iz izkušenj in potreb mladih.

1.3.3. Novo mesto – mladim prijazno mesto

Slogan »Novo mesto – mladim prijazno mesto« je zapisan v strategiji na področju mladih v Mestni občini Novo mesto, velja do leta 2020, vsebuje pa predloge, ki naj bi izboljšali položaj

mladih v lokalni skupnosti in pomagali mladinskim organizacijam, da bi zaživele, saj je zabeleženo, da nekatere delujejo omejeno ali pa sploh ne delujejo. »Vizija te strategije je vzpostaviti dolgoročno sistemsko podporno okolje za razvoj mladinske politike in mladinske dejavnosti v Novem mestu« (Novo mesto – mladim prijazno mesto, 2015).

Mladinsko delo je definirano kot »organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti« (Novo mesto – mladim prijazno mesto, 2015, str. 11). V strategiji so zapisani štirje ukrepi, ki naj bi spodbudili aktivno mladinsko delo:

1. Ustanovitev javnega zavoda za mladino in zagotovitev infrastrukture za delovanje mladinskega centra.
2. Zagotavljanje infrastrukture za mladinske organizacije. Brezplačna uporaba občinskih prostorov.
3. (Začasna) uporaba prostorov v občinski lasti za izvedbo programov in projektov za nevladne organizacije in socialna podjetja, ki vključujejo mlade.
4. Sofinanciranje mladinskih programov, projektov in mladinske infrastrukture (Novo mesto – mladim prijazno mesto, 2015).

Med mladinske organizacije in mlade je bila razdeljena anketa, ki je preverjala stanje mladinskega področja in dela z mladimi v Novem mestu. Predlogi za izboljšanje kakovosti dela so navajali ravno probleme s prostori in infrastrukturo ter probleme s financiranjem in splošnim pomanjkanjem programa za mlade. – Novem mestu redno delujejo nevladne organizacije: Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, Zavod LokalPatriot, Klub mladih podjetnikov, Društvo novomeških študentov, Gorjanski medvedje – skavti iz Novega mesta ter Društvo tabornikov Rod gorjanskih tabornikov (Novo mesto – mladim prijazno mesto, 2015). Skozi celotno strategijo odmeva želja po mladinskem centru, ki se je tudi uresničila in Mladinski center Oton je svoja vrata odprl s pomladjo 2019.

1.4. MLADINSKO ULIČNO DELO

1.4.1. Opredelitev ulice

»Čeravno je geografsko gledano ulica nek prostor, v katerem se lahko nahajamo, je z vidika odnosov dinamičen kraj fizičnega in emocionalnega preživetja« (Caliman v Baligač, 1998, str. 59).

Campadelli (1998, v Metelko Lisec 2003) poudarja, da je ulica glavna pri navezovanju medsebojnih stikov med ljudmi in z življenjskim okoljem. Zahodna kultura te stike označuje kot javne, kar pomeni, da je ulica prostor javne socialnosti oz prostor stikov, odnosov, srečanj. Je pa ulica pogosto tudi prostor, kamor se posameznik umakne, ko potrebuje prekinitev stika z okoljem, kjer se ne počuti sprejetega. Campadelli (1998, v Metelko Lisec 2003, str. 76) pravi, da: »Kdor nima problemov s preživetjem, *živi ulico*, jo uporablja za svoje življenjske odnose: drugi pa nasprotno, *živijo na ulici*, kar se pogosto sprevrže v metropolitansko obrobno, izpostavljeno nasilju, zatiranju in izkoriščanju«.

Z zavedanjem, da mladinsko ulično delo poteka na terenu, ulicah, pride tudi zavedanje, da je to delo na javnih površinah. »Javna površina je površina, katere raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem, kot so javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, park, zelenica, rekreacijska površina in podobna površina« (Zakon o graditvi objektov, 2003). Javne površine so tiste, ki doprinesejo k izboljšanju kvalitete življenja, saj imajo otroci in mladi od njih veliko koristi. Preko iger na igriščih tako lahko razvijajo svoje socialne, ustvarjalne, emocionalne, kognitivne sposobnosti. Najpomembnejše pa je, da so javne površine prostor, kjer se ustvarjajo povezave med skupinami s podobnimi interesi in tako se v skupnosti ustvarjajo in ohranjajo socialne vezi, ki skupnost krepijo (Woolley, 2003).

1.4.2. Ulično delo

Začetki dela na terenu ali uličnega dela se postavljajo v različna okolja in situacije. Nekateri pravijo, da začetki segajo v leto 1860, ko so se stanovski razredi zavzemali za prebivalce prikrajsanih londonskih razredov, medtem ko drugi kot začetek dela na terenu označujejo delo v Chicagu s cestnimi tolpmami. Eden od potencialnih začetkov, pa je tudi delo z mladostniki v skupnostih v šestdesetih letih (Rhodes in Stimson, 1996, str. 76).

Ulično delo je unikatno, težko in predstavlja boj na prvih linijah, odločilno prakso za razvoj in pomoč posameznikom. Odvisno od potreb ljudi, s katerimi se srečujejo ulični delavci, je odvisna uporaba metod dela na terenu. Na obrobjih, v bolj revnih delih mesta, se ulični delavci lotijo osnovne pomoči posameznikom, bolj kot gredo proti jedru mesta, bolj se potrebe odražajo v grajenju odnosov s posamezniki. Ali pa ne, zaznavanje potreb skupin na ulici je ključno in dela ulično delo tako raznoliko (Giraldi, de Boeve, 2008).

»Smisel uličnega dela je v tem, da ulični delavci izstopijo iz okvirjev vzgojnih in drugih ustanov, ki delajo z mladimi, in gredo tja, kjer mladi so, v njihovo neformalno življenjsko okolje« (Lisec in Ganc, 2016, str. 9).

Ulično delo je lahko že samo razdeljevanje določenih dobrin, kot so recimo informacijska gradiva, kondomi, igle, ki se delijo z namenom zmanjševanje škode, lahko pa je tudi delo skupin, ki želijo spodbuditi pozitivne procese pri posameznikih ali skupinah na ulici (Metelko Lisec, 2003, str. 432). Milošević Arnold (2009) pravi, da ravno s terenskim delom na javnih površinah, lahko dosežemo skupine ljudi, ki jih ne najdemo v prostorih strokovnih služb, saj jim ne zaupajo. Tako najdemo tudi ljudi, ki potrebujejo pomoč, pa se na te službe preprosto ne obračajo. Poznamo pojem ulično socialno delo, ki se je pri nas v praksi uveljavil v 90. letih prejšnjega stoletja in zajema preventivno delo za otroke, mladostnike in odrasle, ki so ogroženi, prikrajšani in socialno izključeni.

Maurizio (v Križanič, 2009) pravi, da je vedno več tistih, ki se s svojimi problemi ne obrnejo na pomoč služb, javnih ali zasebnih, in ravno ti ljudje so tisti, ki potrebujejo pomoč uličnih delavcev. Delo na terenu je oblika dela, ki je nujna za nove načine navezovanja stikov in razvijanje odnosov ter ponudbo neformalne pomoči. Manj formalni pristopi so ključni pri delu na terenu in nam omogočajo neposreden vstop v življenja posameznikov ter v njihov prostor. Po Rhodesu (v Križanič, 2009) je ulično delo tisto, ki deluje zunaj služb, na cestah, v določenih delih mest, v gostinskih lokalih, klubih in samih skupnosti. Ulični delavec je tisti, ki se odloči ali bo delal s skupinami ali posamezniki, dva največja cilja uličnega dela, pa sta zmanjšanje tveganja neposredno v skupnosti ter usmerjanje posameznika v iskanje pomoči v ustanovah.

1.4.3. Modeli in pristopi na ulici

Najprej nekaj načel mladinskega uličnega dela, ki jih je našteje Mreža mlada ulica (Vodeb, 2020):

- Opolnomočenje udeležencev je eden glavnih ciljev mladinskega uličnega dela. Z mladostnikom je potrebno ustvariti zaupanje, kjer velja jasna komunikacija o mejah. Mladinski ulični delavec naj dela znotraj okvira človekovih pravic in spoštuje mladostnikovo avtonomijo.
- Postavljanje meja – bodi prijateljski, ampak ne prijatelj. Pomembno je ohranjanje zasebnosti mladinskega uličnega delavca, ki na terenu mladim ne predaja osebnih podatkov.
- Informiran mladinski ulični delavec – znanje o programu mladinskega sektorja, poznavanje organizacij, svetovalnic, ki so mladim na voljo in so relevantne.

- Mladinski ulični delavci so zagovorniki mladih, ustvarjajo priložnosti, kjer se sliši njihov glas, promovirajo pravice mladih, pomagajo mladim razumeti njihove pravice in dolžnosti.
- Mladinsko ulično delo poteka na javnih površinah, kjer se mladi zbirajo in njihova udeležba v aktivnosti temelji na prostovoljstvu. Pravice mladih in uličnih delavcev so enake, velja naj strpnost, spoštovanje in sodelovanje.
- Mladinski ulični delavci morajo poskrbeti, da skupnost razume mlade, njihove specifične potrebe. Pomembno je, da se mlade vključuje v demokratične procese odločanja v lokalnem okolju in se jih pri tem tudi podpre.
- Mladinsko ulično delo je fleksibilno, odvisno od potreb, situacij, interesov in prav tako, naj se oblikujejo aktivnosti, ki naj bodo prilagojene trenutnemu stanju terena. Vseeno mora biti mladinsko ulično delo načrtovano, postavljeni morajo biti cilji in namen dela. Zagotovljena naj bo tudi evalvacija ob koncu.
- Mladi naj bodo ves čas vključeni v proces dela, od načrtovanja do izvajanja in ovrednotenja.

Bajzek (v Križanič, 2009) predstavi več modelov terenskega dela:

- kurativna asistenca – zagotavlja podporo pri preprečevanju poslabšanja zdravstvenega stanja posameznika;
- »antena« – navzočnost uličnega delavca na nekem mestu, kjer do njega lahko pristopijo ljudje sami;
- preventivni model – delo z rizičnimi skupinami (skupno delovanje, da se rizične skupine ne pojavijo);
- model posredovanja – reševanje konfliktov med posameznikom in institucijo;
- model skupnosti – spodbujanje skupnosti, da bi znala sama reševati svoje probleme;
- model prostega časa – usmerjanje k aktivnemu preživljanju prostega časa;
- politično-socialni model – spodbujanje aktivacije skupine za akcijo s političnim namenom, ki bi vplivala na organe oblasti;
- model omejitve nevarnosti – poskus omejevanja oz. spremembe nevarnosti s pozitivnimi odnosi;
- represivni model – odstranjevanje nevarnih elementov, da se v skupnosti zopet vzpostavi red.

Poznamo tri glavne pristope terenskega dela. Prvi je detaširano terensko delo, ki poteka izven institucij, kot so recimo mladinski centri in brez načrtovanih aktivnosti. Poteka na javnih površinah in prostorih, kjer se zbirajo in družijo mladi in ostali ter se neformalno družijo. Ta oblika dela naslavlja tiste potrebe mladih, ki že so in jih terenski delavec zazna. Namen pristopa je mladim ponuditi možnost priložnostnega učenja in informiranje mladih v njihovem okolju, namesto institucionalnem (Detached and outreach youth work, b.d., str. 5).

Naslednja oblika dela je »outreach« delo oziroma zunanje delo, ki prav tako poteka na javnih površinah, kjer se mladi zbirajo in jim ponuja informacije o možnostih, ki jih nudi njihova lokalna skupnost. Poleg ozaveščanja o možnostih, mlade podpre pri tem, da se udeležujejo aktivnosti in obiskujejo mladinske centre in podobne institucije, ki imajo za njih načrtovane aktivnosti. Prav tako, pa v pogovoru z mladimi odkrivajo potrebe in potencialne ovire, ki jih mladi vidijo pri dosegu ali ustreznosti teh lokalnih možnosti (Detached and outreach youth work, b.d., str. 5). Kot tretja oblika, pa je predstavljeno mobilno mladinsko delo, ki zajema mobilne mladinske centre v obliki kombijev ali avtobusov. Namen teh je, da se storitve mladinskih centrov mobilizira in prenese v bolj oddaljene kraje, kot so ruralna ali obmestna območja (Detached and outreach youth work, b.d., str. 5).

Kot pogost pristop dela je omenjeno tudi skupnostno delo, o katerem piše Križanič (2009), ki pravi, da ima dva vidika. Prvo je metoda dela, način socialne intervencije v skupnosti, kjer se mladinski ulični delavec trudi, da bi se mladostniki in ostali v skupnosti povezali. Poleg tega, pa je zavestna uporaba znanj in spretnosti pri kolektivnih akcijah, ki večajo kakovost življenja v skupnosti ter soustvarjajo medosebne odnose. O skupnostnem delu v stroki socialnega dela piše Rapoša Tanjšek (1993, str. 139), ki ga označi kot stično točko, kjer se srečajo formalne in neformalne mreže organizirane samopomoči z delom strokovnih ustanov in služb. Skupnostno socialno delo se usmeri v preprečevanje in urejanje socialnih problemov skupnosti, podpira obstoječe skupine in ustvarja nove. Mobilizira ljudi in išče sredstva za kolektivne akcije, ki zahtevajo sodelovanje vseh akterjev ter integrativni pristop dela.

1.4.4. Faze uličnega dela

Skala (organizacijska enota Zavoda Janeza Smrekarja, ki skrbi za mladinsko ulično delo) opisuje fazni pristop, ki jasno opredeli njihovo delo z mladimi na ulici (Možina, 2004, str. 288–289):

- Faza vstopanja je prva faza, kjer mladinski ulični delavci opazujejo teren, zbirajo o njem informacije, opazujejo skupine in neformalne vloge posameznikov teh skupin. Pozornost je v tej fazi namenjena interesu in aktualnim problemom mladih.
- Faza sovpletenosti je tista, v kateri se mladinski ulični delavci aktivno vklopijo v pogovore z mladimi, raziskujejo njihovo področje interesov, njihovo izobraževanje, njihove družine, prijateljske skupine. Velik pomen dajejo zaznavam o mladinskih pobudah.
- Faza zadovoljevanja temeljnih duševnih potreb je faza, v kateri mladinski ulični delavci krepijo močne točke posameznikov, jih učijo socialnih veščin, jih vključujejo v načrtovanje in izvajanje različnih aktivnosti ter skupaj evalvirajo izvedbo programa. Zadovoljijo se potrebe mladih po varnosti, uspehu, spoštovanju, osamosvajanju, disciplini, tekmovanju itn.
- Faza mirovanja prinese tako imenovani »pat položaj«, do katerega pride pri delu z mladimi. To je čas za nov razmislek in iskanje novih poti. Mladinski ulični delavci na tej točki ponovno osmišljajo svoje ter načrtujejo nove pristope in metode dela. Na tej točki je z mladimi potrebno ohranяти kvaliteten odnos, jim zastavljati osebna vprašanja za poglobljene odnose ter jih tudi prositi za pomoč.
- Faza soočenja z resničnostjo prinese rezultate poglobljenih odnosov, ki kažejo probleme posameznih mladostnikov. Najpogosteje se pojavljajo vprašanja zasvojenosti, nasilja, neurejenih družinskih razmer, negotove prihodnosti. Pridemo do strukturiranega ter celostnega iskanja rešitev (navezava stika z družino, prijatelji, širše socialne mreže).
- Faza odločitve je trenutek, ko se mladostnik odloči, da bo svoje življenje postavil na novo. Mladinski ulični delavec mu pri tem stoji ob strani in ga usmerja ter spremlja skozi proces reintegracije.
- Faza protagonizma pa je faza, ki jo Skala označi kot uspešno vključitev mladostnikov v njihove programe. To pomeni, da prevzemajo različne odgovornosti – od vodenja skupin, do manjših akcij, lahko tudi do tega, da sami postanejo mladinski ulični delavci.

Na usposabljanju za mladinske ulične delavce, ki ga organizira Mreža mlada ulica, govorijo o fazah, ki so bolj fleksibilne in jih je možno uveljavljati na večini novo začetih terenov. Omenjene faze so:

- 1) Raziskovanje terena in postavljanje ciljev:

- začetno zbiranje informacij o okolju, populaciji z raziskovanjem na internetu in opazovanjem na terenu;
 - definiranje ciljev glede na zbrane informacije.
- 2) Vzpostavljanje stikov in posvetovanje:
- videnje na lokaciji in spoznavanje odnosov med mladimi in ostalo skupnostjo, spoznavanje dinamike prostora;
 - vzpostavljanje prvih stikov z mladimi načrtovan nagovor, ki se vedno zaključi z vprašanjem za mlade;
 - uporaba različnih pripomočkov za vzpostavitev prvega stika.
- 3) Utrjevanje odnosov:
- vzpostavljanje zaupanja mladostnika;
 - redna analiza stanja in potreb;
 - poglobljeno razumevanje ciljne skupine;
 - širjenje podporne mreže – povezovanje z organizacijami, ki že delujejo v okolju.
- 4) Načrtovanje:
- povezava ustvarjenih ciljev in načrtov delovanja z odgovori na potrebe mladih na terenu;
 - vključevanje vseh udeležencev, pozornost usmerjena na tiste, ki so bolj v ozadju dogajanja;
 - redno povezovanje dela s predhodno odkritimi informacijami.
- 5) Izvajanje:
- spremljanje načrta in uvajanje sprememb, če je to potrebno.
- 6) Ovrednotenje in ločevanje:
- preverjanje in ovrednotenje narejenega dela, preverjanje uspešnosti realizacije načrta in ciljev.

Na terenu se moramo zavedati, da je mladinsko ulično delo vedno načrtovano in še pomembneje – kontinuirano. Vsekakor ni omejeno, in tako kot se lahko po določenem času izkaže, da so bili vsi cilji doseženi, lahko pridejo tudi nove skupine in se mladinsko ulično delo nadaljuje (Vodeb, 2020).

1.4.5. Ulično delo kot metoda dela z mladimi

Ulica je v življenju mladih postala pomemben element, ker na ulici sooblikujejo svoje vrednote, preizkušajo svojo moč, tu se ustvarjajo razmerja z vrstniki in ostalimi pomembnimi na ulici.

Prevzela je vzgojno vlogo, ki sta jo prej v večini nosila družina in nekaj tudi šola. Mlade danes vzgajajo štirje sistemi: družina, sovrstniki, šola in mediji, ampak ulica je tista, ki je presečišče vseh sistemov, ki se znajo izključevati. Zato je danes, v sodobnem svetu ulica izhodišče in skupni imenovalec mnogih vzgojnih procesov (Metelko Lisec, 2003, str. 436).

Grebenc (2009) govori o tem, kako pristopiti k mladostnikom na terenu in poudarja, da je ena od nalog prav raziskovanje vsakdanjega sveta posameznika, ki nam pomaga, da lahko definiramo potrebe in izvedemo intervencije. Pomembno je, da pri tem koraku jasno komuniciramo s skupino ali posameznikom o tem, kaj je naš namen in cilj dela na terenu, da se lahko vzpostavi tako pomemben, zaupen odnos. Ulično mladinsko delo je »odprt« tip terena, kar pa vseeno pomeni, da je za zunanje obiskovalce zaprt, zato mora biti mladinski ulični delavec pozoren na zgoraj naštetе naloge.

Pri delu z mladimi po navadi ločimo tri pristope: dogovorni, ukazovalno ne dogovorni in ne ukazovalno ne dogovorni pristop (Poštrak, 2011). Poštrak (2015, str. 272) govori o komunikaciji v dogovornem pristopu, pri kateri naj bi po Glasserju sledili sedmim povezovalnim navadam: skrbnost, zaupanje, poslušanje, podpiranje, prispevanje, prijateljstvo in spodbujanje. Uporaba primerne jezika, ki je mladostniku razumljiv, poveže celotno komunikacijo v uspešno in raziskovanje potreb ter problemov je tako lažje.

Berne (v Poštrak, 2015, str. 276–277) govori o stanju jaza Otroka, Odraslega in Starša. Ko smo v stanju jaza Starša, reagiramo kot bi naši starši ali nekdo drug v tej vlogi; v stanju jaza Odraslega, reagiramo objektivno, z razmišljanjem in brez predsodkov; medtem ko v stanju jaza Otroka, reagiramo kot bi reagirali, ko smo bili še čisto majhen otrok. Ko smo v vlogi mladinskih delavcev, je najustreznejše soustvarjati odnos, brez da izključimo katerega od jazov. Tak način dela bo omogočal, da bomo uravnavali aktivnosti, bomospoštljivi in odgovorni zavezniki ter hkrati ustvarjalni in spontani pri soustvarjanju rešitev z mladostniki.

Zadnja delitev, ki je pomembna pri delu na ulici, je, da se mladi delijo na mlade na ulici in mlade z ulice. Prvi so tisti, ki ulico občasno obiskujejo, vendar sprejemajo ulični način razmišljanja s tem, da imajo dom in ohranjajo stike z ljudmi na drugih področjih (družina, šola). Drugi pa na ulici živijo in je to njihov življenjski prostor. Vseeno pa je pri nas program v večini delan za mlade na ulici (Metelko Lisec, 2003, str. 438).

1.4.6. Mreža Mlada Ulica

MMU je krajšava za Mrežo Mlada ulica, ki deluje na področju mladinskega dela, ki naslavlja delo na javnih površinah, kar zajema tudi mladinsko ulično delo. Njihove aktivnosti zajemajo dve skupini, in sicer mlade na javnih površinah, ki jih dosegajo z uličnim delom in izvajalce aktivnosti, ki sodelujejo z mrežo kot oblikovalci in izvajalci (MMU, b.d.).

Glavni cilji, ki jih dosegajo z mladinskim uličnim delom, so:

- Zmanjševanje škode zaradi uživanja psihoaktivnih substanc.
- Širjenje zavesti o javnih površinah in njihovi odgovorni (so)uporabi.
- Zmanjševanje vrstniškega nasilja in motenj javnega reda in miru.
- Vzpostavljanje pogojev za dialog med mladim in lokalnimi prebivalci ter odločevalci.
- Širjenje zavesti o spoštljivem odnosu do soljudi in okolja (MMU, b.d.)

V etičnem kodeksu MMU opredeli mladinsko ulično delo kot delo mladih na ulici za mlade. Kot temeljne elemente uličnega dela pa našteje: delovanje v neinstitucionalnem okolju; opredeljen namen in cilji aktivnosti mladinskega uličnega dela; način dela, ki upošteva pravila ulice in razumevanje ulice kot prostora priložnosti za soustvarjanje (MMU, b.d.).

2. PROBLEM

Z mladinskim delom sem se srečala leta 2017, ko sem začela prakso v Centru za pomoč mladim in nato zopet leta 2018, ko sem strnjeno mesec in pol soustvarjala program v Četrtnem mladinskem centru Bežigrad, ki ga vodi Javni zavod Mladi zmaji. Po končani praksi sem vstopila v ulično ekipo Mladih zmajev in se prvič srečala s pojmom mladinski ulični delavec. Ugotovila sem, da ljudem težko opišem, kaj točno je moje delo na ulici, ter da je sam poklic mladinskega uličnega delavca neznan med mojimi prijatelji in širšo družbo, ki morda ni neposredno vpletena v sceno mladinskega dela.

Na začetku vstopa v mladinsko ulično delo imamo v Ljubljani usposabljanje o tem, kaj sploh je mladinsko ulično delo. Usposabljanje vodi Mreža mlada ulica, ki združuje organizacije, aktivne na področju mladinskega uličnega dela v Ljubljani. Omenjena mreža vsako leto organizira festival uličnega dela, imenovan Streetstival, na katerem se zberejo organizacije iz cele Slovenije, ki izvajajo mladinsko ulično delo. Streetstival mi je z okroglimi mizami, predavanji in pogovori odprl vprašanje o potrebi po mladinskem uličnem delu v mojem domačem kraju – Novem mestu. Ker se zavedam kompleksnosti in časa, ki ga vzame

vzpostavljanje popolnoma novega terena na območju, kjer se mladinsko ulično delo ne izvaja, sem se odločila za raziskavo, ki mi bo za to postavila nekaj smernic. Literatura, ki je sicer ni veliko, mi vseeno lepo oriše osnovne ideje in cilje mladinskega uličnega dela, vendar so me najbolj zanimale dobre in učinkovite prakse organizacij, ki so že aktivne na terenih.

Že na začetku svojega dela na ulici, sem ugotovila, da imamo v ekipi, kjer nas aktivno na terenu deluje osem, vsak svoj pristop pri delu z mladimi. Od prvega nagovora do nadaljnjega soustvarjanja odnosa z mladostnikom. Vse skupaj v praksi deluje, ampak vseeno mladinski ulični delavci vstopamo na teren, kjer se zdi, da vedno znova razvijamo svoje pristope ter metode, ki preprosto v tistem trenutku in pri tistem primeru delujejo.

Odločila sem se, da raziščem, s kakšnimi pristopi vstopajo na terene mladinski ulični delavci iz različnih organizacij po Sloveniji. Velika večina mladinskih uličnih delavcev, ki so sodelovali v raziskavi, dela ulično delo v Ljubljani, vendar sem govorila tudi z mladinskimi uličnimi delavci iz Krškega in Kopra. Rezultati moje raziskave bi lahko bili uporabni pri nadaljnjem usposabljanju mladinskih uličnih delavcev in bili konkretna opora tistim, ki bodo na novo vstopali na terene z mladimi kot tudi tistim, ki so že aktivni na ulici in potrebujejo podporo pri iskanju primerne ali učinkovitega pristopa k delu. Osebnostno pa mi bodo zaključki diplomskega dela dali podlago za raziskavo, ki jo želim izvesti v okviru magistrske naloge, kjer želim raziskovati in v praksi uporabiti te pristope mladinskega uličnega dela neposredno na terenu v Novem mestu.

2.1. Raziskovalna vprašanja

- 1) Katere pristope mladinski ulični delavci uporabljajo na terenu?
- 2) Kateri pristopi so za mladinske ulične delavce najbolj uspešni?
- 3) Kakšni so odzivi mladih na različne pristope mladinskih uličnih delavcev?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Moja raziskava je kvalitativna, saj sem zbirala besedne opise, ki sem jih nato na kvalitativen način obdelala. Mesec (1997) pravi, da je gradivo, pridobljeno na kvalitativen način tisto, ki je zbrano z besednimi opisi in pripovedmi ter je analizirano na besedni način brez uporabe merskih pristopov, ki dajejo števila.

Raziskava pa je tudi poizvedovalna ali eksplorativna in glede na odnos do izkustvenega gradiva empirična. S spraševanjem bom med raziskavo dobila neposredno izkustveno gradivo.

Teme moje raziskave so:

- značilnosti mladinskega uličnega delavca,
- značilnosti mladih,
- namen mladinskega uličnega dela,
- pristopi in metode dela,
- ciljna skupina,
- odzivi mladih,
- uspešen stik.

3.2. Metoda zbiranja podatkov in merski instrument

Moja metoda zbiranja podatkov je bil intervju, merski instrument, ki sem ga uporabila, pa so smernice za intervju. Vprašanja intervjuja so odprtega tipa, zapisana na podlagi predhodnega pregleda teorije. Glavno vodilo pri pisanju so bile tudi metode in pristopi na terenu ter njihova uspešnost oz. odzivi mladih. Prav tako sem raziskovala dejavnike, ki lahko vplivajo na te pristope in odzive mladih, kakšne so značilnosti mladih na terenu in mladinskih uličnih delavcev. Ko je bilo potrebno, sem intervjuvancem postavila podvprašanja, da sem lažje dosegla bolj poglobljene odgovore.

Vprašalnik je priložen med prilogam.

3.3. Populacija in vzorčenje

Moja populacija so mladinske ulične delavke in delavci, ki opravljajo terensko delo vsaj od 1. 1. 2019. Krajevna opredelitev je Slovenija, časovno pa prvi dan začetka izvajanja prvega intervjuja, ki je 4. 5. 2020.

Vzorec predstavlja sedem mladinskih uličnih delavk in delavca ter je neslučajnostni in priročni, saj so intervjuvanci osebe, s katerimi že imam vzpostavljen osebni stik. Za sodelovanje sem jih povabila preko e-maila. Intervjuje sem izvedla z dvema predstavnikoma ekipe Uličnih zmajev iz Javnega zavoda Mladi zmaji, predstavnico iz Zavoda Bob, predstavnico Združenja DrogArt, predstavnico MC Krško, predstavnico New Prevent ter predstavnico Skale. Izbrala sem društva, ki delajo na dnevnih in nočnih terenih, se ukvarjajo z različnimi ciljnimi skupinami in uporabljajo pristope ter metode za specifične skupine otrok in mladih. Prav tako se mi je zdelo

pomembno, da izberem mladinske ulične delavke z vse Slovenije, saj so javne površine in kraji, kjer izvajajo terensko delo raznoliki in sem z vključitvijo Krškega in Kopra dobila širši vpogled v sceno.

3.4. Zbiranje podatkov

Z vsemi mladinskimi delavkami in delavcem sem se vnaprej dogovorila za opravljanje intervjujev preko aplikacije Zoom. Pred tem sem vsem posredovala vprašanja, ki so si jih prebrali in se tako lažje pripravili na srečanje. Tako je vsa komunikacija potekala preko spleta, kar je bil na trenutke tudi izziv. Preko aplikacije Zoom sem vsa srečanja, s predhodnim dovoljenjem intervjuvank in intervjuvanca, tudi posnela. Kasneje sem pogovore pretipkala in poskusila uporabiti kar se da veliko izrazov, ki so morda specifični za področje ali njihovo delo, ker se mi zdi, da se tako bolje razume področje raziskovanja.

3.5. Obdelava podatkov

Vse dobljene podatke sem obdelala kvalitativno, in sicer v naslednjem vrstnem redu. V prvem koraku sem na računalnik transkribirala vse intervjuje in jih, zaradi ohranjanja anonimnosti označila s črkami A, B, C, D, E, F, G. Vsi transkribirani intervjuji so med prilogami.

Nato sem v intervjujih odebelila in označila izjave, ki so se mi zdele pomembne za moja raziskovalna vprašanja in teme raziskovanja, vse skupaj vpisala v tabelo ter odprto kodirala intervjuje.

Primer:

Tabela 1: Primer odprtega kodiranja

Zaporedna številka enote	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
D1	... so nas s še nekaj organizacijami povabili, da razmislimo, kako bi se dalo to situacijo rešit.	Povabilo	Pomoč četrtni skupnosti	Namen mladinskega uličnega dela

D2	... gremo takrat tja in damo mladim glas.	Glas mladih	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
D3	Iskali smo triggerje in se odločili, da bomo pekli brezplačne palačinke ...	Sprožilec	Hrana	Pristopi in metode dela
D4	... so bili nato pripravljeni, da za to poskrbijo, da pospravijo za sabo in da za skupnost poskrbijo ...	Skrb za skupnost	Zainteresiranost	Odzivi mladih
D5	... uau, vam je toliko mar, da ste v petek zvečer tukaj in se z nami pogovarjate in nas ne samo preženete in nam vse vzeli, ampak nas dejansko slišite ...	Skrb	Sprejemanje	Odzivi mladih

Pridobljene podatke sem nato še osno kodirala, kar pomeni, da sem pojme združevala v kategorije in jih nato zapisala pod temo, ki so ji pripadali. Poleg tega sem dodala še številke izjav, ki pripadajo določenemu pojmu.

Primer:

Namen mladinskega uličnega dela

Raziskovanje okolja mladih

Neposreden vstop (A12)

Mreženje organizacij

Povezovanje (A13) (B2)

Povabilo (C21)

Četrtna skupnost (C36)

Raziskovanje potreb mladih

Prepoznavanje potreb (A14)

Spraševanje o potrebah (A15)

Soočanje s problemi (A16)

Učenje o mladostnikih (B6)

Poslušanje mladih (C1)

Z osnim kodiranjem, ki mi je prinesel vpogled v vse teme, ki sem jih dobila z intervjuji, sem si nato pomagala tudi pri zbiranju in pregledovanju teorije, ki je bila pomembna za mojo raziskavo. Ob zbranih podatkih sem ugotovila, da bi lahko postavljala še več podvprašanj na temo konkretnega začetka ustvarjanja na terenu, vendar sem imela kar nekaj organizacij, ki tega ne počnejo redno. Vseeno sem dobila dober vpogled v trenutne prakse, ki za njih delujejo in kar nekaj reflektiranih pogledov na pristope, ki jih uporabljajo.

4. REZULTATI

V rezultatih, ki so razdeljeni na teme, povzemam ugotovitve in dobljene podatke, ki so mi jih podali izkušeni mladinski ulični delavci. Poleg tega v poševni pisavi dodajam izjave, ki so bile združene pod pojmi in kategorijami.

4.1. ZNAČILNOSTI MLADINSKEGA ULIČNEGA DELAVCA

Začenjam z značilnostmi posameznih intervjuvank in intervjuvanca, ki so mi opisovali, kaj vse in na kakšen način vpliva na njene in njegove pristope in metode dela z mladimi.

Vse intervjuvanke in intervjuvanec trdijo, da je imela njihova formalna izobrazba vpliv na to, kako so vstopili in delali mladinsko ulično delo. Največ je poudarka na širini in pridobljenih uporabnih znanjih, kar potrđita sledeči izjavi »... *pomembna izobrazba, ker ti da neko širino in znanje.*« (A1) in »... *lažje na neki formalni ravni zagovarjaš svoje delo in lažje prepoznaviš neko delovanje mladih in določenih institucij, kot so šole, CSD-ji ...*« (C4). A vseeno vsi omenijo tudi opažanja, da izobrazba ne igra ključne vloge »... *če z veseljem in zanimanjem opravljaš mladinsko delo, se lahko priučiš določene stvari ne glede na izobrazbo*« (G2).

Poleg formalne izobrazbe vsi še bolj poudarijo pomembnost in uporabnost usposabljanj ter izobraževanj. Podobno kot pri formalni izobrazbi dve intervjuvanki omenjata širino, ki sta jo pridobili, vsi pa omenjajo nova orodja: »*Dalo mi je različna orodja, pristope, konkretne stvari, ki jih ne uporabljam dnevno na terenu, ampak so mi dali neko širino...*« (D15). Kot uporabna

naštevajo izobraževanja, specifična za njihovo področje, kot je recimo področje drog »... usposabljanje, ki sem ga omenila z DrogArta, je res ključno za naše delo, brez tega ne bi mogli delat, ker je to res specifično področje.« (G5) in tudi splošna izobraževanja, ki jih izvaja mladinski sektor »... coaching, motivacijski intervju, v rešitev usmerjen pristop...(D16). Izključno na področju uličnega dela pa je izobraževanj malo, na področju Slovenije specifično omenjeno le eno, »... večdnevno usposabljanje Mreže mlada ulica« (A10), ki pa ga niso opravili vsi intervjuvanci.

Ključne za vse intervjuvance so prav tako osebnostne lastnosti, ki jih ne naštejejo malo. Od komunikativnosti, motivacije, iskrenosti, ranljivosti, sproščenosti, pravičnosti vse do nekih osebnih vrednot in zanimanj, ki so po njihovem mnenju ključna za delo z mladimi. Dve intervjuvanki poudarita osebne izkušnje »... izkušnjami in zelo močno s svojo življenjsko zgodbo in tudi okvir skozi katerega vidiš, dojemaš in doživljaš mlade okoli sebe.« (F3). Dva intervjuvanca pa povesta tudi, kako pomembno je zanimanje za delo z mladimi »... če z veseljem in zanimanjem opravljaš mladinsko delo, se lahko priučiš določene stvari ne glede na izobrazbo.« (G2).

Kot zadnjo omenjam še starostno opredelitev mladinskih uličnih delavcev, saj ekipe večinoma sestavljajo mladi posamezniki »... smo mlada ekipa, bi rekla, da je velika prednost pri pristopanju do mladih na terenu.« (A47).

4.2. ZNAČILNOSTI MLADIH

Prihaja do nekaj ugotovitev na splošno glede mladih, ki jih mladinski ulični delavci spoznajo na terenu kot tudi o ciljnih skupinah, ki jih opišem kasneje. Začenjam s splošnimi ugotovitvami, ki kažejo, da se mladi trenutno spopadajo z različnimi izzivi, od identitetnih kriz, do različnih življenjskih razmer in problemov, ki jih povedo sami. Izzive povzamejo naslednje izjave: »... veliko ciničnih mladih, ki so v letih, ko imajo krizo identitete.« (A21), »... veliko mladih, ki so marginalizirani, so brezposelni, živijo v negotovih bivalnih razmerah, vlada odvisnost« (B7), »Je pa dosti pridruženih problemov tudi zraven od nasilja v družini, vzgojni domov, bežanja od družine, opuščanje šole, nasilje, ki ga doživljajo na ulici.« (G28).

Naslednja pomembna točka so interesi mladih. Intervjuvanci povejo, da jih zanima veliko različnih stvari »... ker so različnih starosti, imajo različne interese, potrebe.« (C27). Zanima jih tudi skrb za skupnost, opažajo probleme in stvari, ki si jih želijo »... že razvit ta svetovni

nazor, morda tudi samo lokalni in posledično vidijo, kaj je narobe in imajo že morda idejo, kako bi to popravili, rešili.» (C30).

V enem od intervjujev se pojavlja tudi razlikovanje mladih, ki živijo v mestnem in ruralnem območju. V ruralnih območjih intervjuvanka opisuje mlade, ki so bolj zadržani »... *vaško okolje je bolj zadržano, se pozna tudi na tematiki, je res mogoče bolj nedolžno, mogoče sterilno ...*« (B30), kar povezuje z vzgojo, ki jih uči, da se ne pogovarjajo z neznanci. Na drugi strani pa v mestnem okolju prepozna radovedne mlade »... *so v mestu vsega navajeni, vse so že videli in so bolj radovedni.*« (B31), ki se potem tudi bolje odzovejo na prihod mladinskih uličnih delavcev.

4.3. NAMEN MLADINSKEGA ULIČNEGA DELA

Začenjam z namenom raziskovanja, prepoznavanja in upoštevanja potreb mladih, ki ga podajo trije intervjuvanci. Izjava enega je slednja »... *je bolj fleksibilen, odprt in usmerjen v potrebe mladih ... poslušamo mlade.*« (C1). Prav tako slednja izjava »... *učili za koga smo tam, kdo je točno naša ciljna populacija, za koga pripravimo aktivnosti.*« (B6).

Dva intervjuvanca govorita o pomanjkanju infrastrukture, ki jo lahko nadomesti ulično delo »... *ugotovili veliko potrebo po mladinskem uličnem delu, ker je bilo premalo aktivnosti, ker so to naselja, vasi, ki ne omogočajo mladim prihoda v naš mladinski center in smo ugotovili, da moramo mi priti k njim.*« (B3).

Ena od intervjuvank omeni outreach in detach metode, druga omeni tudi skupnostno delo in preventivno delovanje v skupnosti »... *pomembno to vstopanje v življenjski prostor mladih, skupnostno delo, sistemsko delo ...*« (F1), ki kot metode lahko služijo tudi za namen, ki povabi mlade v mladinske centre, je na voljo mladim na javnih površinah in dela z mladimi in celotnim sistemom, katerega del je.

Štirje omenijo, da vstopajo na terene zaradi povabila četrtne skupnosti ali drugih organizacij, ki so zaznale, da bi bilo njihovo delo pomembno za tisto skupnost, v enem primeru je bilo povabilo tudi potreba po zmanjšanju okoliškega vandalizma. Prav tako poudarijo pomembnost mreženja z organizacijami, ki te povabijo, in ki že delujejo v tistem okolju. »*Povabi nas tudi kakšna druga organizacija, ki že dela v določenem okolju in je zaznala, da bi lahko tudi mi doprinesli.*« (C21), »... *povezat s četrtnimi skupnostmi.*« (A13).

Velika točka, ki jo omenjajo trije intervjuvanci, je namen spodbujanja k preživljanju kvalitetnega prostega časa na javnih površinah. Spodbujajo zdrav življenjski slog, ustvarjajo varno, sodelovalno okolje, poskušajo preprečiti zasvojenost z internetom in jim ponuditi aktivnosti ali pa samo neformalno druženje izven šole. Končni rezultat lepo povzame izjava ene od intervjuvank, ki pravi »... *to, da mladi niso samo bolj zdravo preživljali prosti čas, ampak so v tem videli smisel ...*« (E46).

Naslednja dva namena sta informiranje mladih in aktivacija mladih. Informiranje, ki ga omenijo trije intervjuvanci, zavzema informacije o programih, ki so mladim na voljo, o programu, ki je na voljo v njihovih mladinskih centrih, o svetovalnicah in vse ostale, mladim pomembne informacije. Vse skupaj potrjujeta izjavi: »... *informiranje mladih v smislu kakšni programi obstajajo*« (A17) in »... *kakšne možnosti imajo v naših mladinskih centrih ...*« (A18). Aktivacija mladih, pa je delo z mladimi, ki imajo ideje, ki jih želijo izpolniti in jim mladinski ulični delavci nudijo mentorstvo pri pisanju projektov in nadaljnjem delu »... *namen je, da tiste mlade, ki morda želijo več, podpiramo, jih usmerimo, jim ponujamo mentorstvo, morda uredimo finančno podporo ...*« (C15).

Pet intervjuvancev pravi, da je namen njihovega dela doprinos mladim. Želijo, da so mladi slišani in imajo svoj glas, jih podpirajo, usmerjajo in opolnomočijo. »... *dat neko moč in uvid, da lahko spremenijo kaj, če želijo.*« (A20). Njihov namen ni samo delo s posameznikom, ampak spreminjanje družbe, da bi videla probleme v sistemu »...*ne prelagat dela na pleča posameznika in delat, da bo ta posameznik boljši in opolnomočen ... ampak da je hkrati treba tudi družbo spreminjat oz. vsaj opozarjat na neke šibkosti skupine, ki jih prezre ...*« (D9), vseeno pa je namen tudi med mladimi spodbujati socialno vključevanje in osebno rast. Eden od specifičnih namenov je tudi zmanjševanje škodljivih posledic alkohola in drog. Omenjen namen se povezuje še z namenom dveh intervjuvank, ki omenjata delo z mladimi na zabavah. Tri intervjuvanke opravljajo tudi večerne terene, kjer delijo materiale, informirajo mlade in jim pomagajo, če so v težavah. Ena od intervjuvank opiše ta namen »... *navezovanje stikov in pomoč v kolikor jo potrebujejo, če so morda preveč spili, potrebujejo kakšno dekico, počitek.*« (E8).

Kot zadnji pa je doprinos mladinskemu sektorju. Eden od intervjuvancev pravi, da je ulično delo podaljšek programa mladinskih centrov, druga intervjuvanka omeni prenos informacij iz mladinskih centrov na teren in pomembno prisotnost v sivih conah, kjer ni, že prej omenjene,

infrastrukture za mlade »... prinašajo svojo fizično prisotnost v prostore in površine, kjer mladinskih centri in programi ne delujejo.« (C13).

4.4. PRISTOPI IN METODE DELA

Začenjam s prvim stikom s terenom, kjer mladinski ulični delavci uporabijo prve metode dela na terenu. Pet intervjuvancev začne z raziskavo določenega področja. Uvodoma se raziskuje potreba po uličnem delu na terenu »... raziskat teren, preverit, če je to nekaj, kar je v našem okolju potrebno, in če bi to izvajali.« (B1). Včasih informacije o potrebi posredujejo mladostniki sami ali pa okoliške šole, ki pozovejo ulične delavce k ukrepanju. Naslednji korak, ki ga omeni pet intervjuvancev, je opazovanje okolja in skupnosti, dinamike na terenu, videnje, ocenjevanje situacije, opazovanje zbirališč mladih, preden se konkretno podajo v prve stike z njimi. Slednje izjave opisujejo te prve premike na terenu »... gremo nekajkrat tja in opazujemo, kje se mladi zbirajo, kako deluje skupnost, kakšna je dinamika ...« (C33), »... gremo samo na en sprehod po lokalnem okolju, v paru hodimo in malo opazujemo dinamiko okolja.« (D56), »... izvajamo videnje na terenu« (A28). Videnja in ogleda terenov opravijo ob različnih terminih, da vidijo, kdaj se mladi največ zbirajo.

Naslednji korak, ki ga opisuje šest intervjuvancev, je navezava stika z mladimi. Kot ključen element tega koraka omenjajo prvi nagovor, kjer se mladinski ulični delavec predstavi, predstavi svojo organizacijo in njegov namen na terenu. Primer izjave enega od intervjuvancev: »... najbolj pomembno, da se jim predstavimo po imenu, povemo, iz katere organizacije smo, malo tudi o tem zakaj smo tam in kaj želimo počet.« (C40). Naslednja pogosta metoda pri prvem stiku z mladimi so pripomočki, ki jih omenjajo štirje intervjuvanci. Omenjeni pripomočki so različni, namen pa je vedno enak – vzpostaviti stik: »... gremo na teren z nekim pripomočkom, to je kakšna igra, s katero iščemo način, kako pristopiti k mladim.« (B20). Ena od intervjuvank omeni tudi problem, s katerim se srečujejo ob prvem stiku: »Težko jim je na tej vstopni točki, kako začeti pogovor.« (B38). Ena od intervjuvank pa govori o vprašanjih, ki jih na začetku postavijo mladim: »Vprašali smo jih recimo ali so veliko tukaj, kaj počnejo, ko so, kaj opažajo, kaj bi si želeli.« (D59). Pomemben del pristopa je tudi previdnost in ne invazivnost, ki ga ena od intervjuvank opisuje skozi celoten intervju: »... poskušamo delovat čim manj vsiljivo, intervencijsko, tako da se mladi ne počutijo ogrožene ...« (E30). Naslednji korak je lahko tudi povabilo k aktivnosti, ki se že izvaja, kot opisuje intervjuvanka: »... pristopim, se predstavim, počakam, da se on predstavi in tako začnem pogovor, potem pa ga dosti hitro povabim h kakšni aktivnosti.« (F23). Trije intervjuvanci omenijo, da je povezovanje z mladimi, ki se zgodi že na

začetku ključno, in da poskušajo ohranjati stike z njimi tudi preko socialnih omrežji: *»... povabimo, da se povežemo preko kakšnega socialnega omrežja, kot recimo Instagram, da ostanemo v stiku.«* (C41). Kot zadnjo izjavo dodajam pomemben element, ki se pojavlja tekom vseh tem intervjuja: *»Moraš najt tisto nekaj, kar jih pritegne.«* (G40).

Vsem intervjuvancem sem postavila vprašanje o vplivu sodelavcev na njihove pristope. Prav timsko delo je skupna točka vseh. Vsi intervjuvanci omenijo, da na teren hodijo vedno vsaj v paru. *»Nikoli ne gremo sami na teren, torej vedno v paru, včasih tudi več, če je kakšna ulična akcija mogoče celo štirje ...«* (A23). Dva intervjuvanka omenjata varnost, ki jo ekipa zagotavlja *»... prvi je varnost, ker si na ulici vseeno bolj izpostavljen, kot recimo v mladinskem centru ...«* (C22). Trije omenjajo podporo, ki jo nudijo drug drugemu v ekipi na terenu *»... na terenu konkretno pa se podpreta, pogledam kje lahko jaz pristopim na pomoč sodelavcu in obratno.«* (A55). Posamezni intervjuvanci omenijo ekipno učenje, sodelavce kot zrcalo in večina jih omeni pomembnost refleksije in skupne evalvacije, ki je ključna za dobro delo vseh. Za primer navajam naslednji dve izjavi: *»... evalvacija in refleksija, ki je nujna in je še boljša, če imaš ob sebi sodelavca.«* (C23) in *»Lahko se zakomplicira ali pa zelo dobro nadgradi pristope in sodelavci ti lahko predstavljajo dobro zrcalo...«* (E51). Pomembna vloga, ki jo igra ekipa, je načrtovanje in oblikovanje skupnih ciljev, ki strmijo k namenu in jih oblikujejo vizije njihove organizacije. Soustvarjanje, usklajevanje in dopolnjevanje teh ciljev, vse to intervjuvanci delajo s svojimi ekipami. Ena od intervjuvank pravi: *»... ko pride do postavljanja ciljev in si skupaj potem izmenjujemo mišljenja, mnenja.«* (D89). Kot omeni ena od intervjuvank *»... brez ekipe v mladinskem uličnem delu ne moraš.«* (F56), a vsi vstopajo v odnose z mislijo, da je vsak posameznik unikaten in ima svoj pristop in to tudi spoštujejo.

Naslednje vprašanje, ki sem ga postavila vsem intervjuvancem, je, kako pogosto so prisotni na terenu. Odgovori so se gibali od dveh terenov tedensko do vsakodnevnega terena, časovno pa so večinoma prisotni med dvema in tremi urami na teren. Poleg dnevnih terenov, štiri intervjuvanke omenijo tudi nočne terene, ki so večinoma namenjeni delu na zabavah in večernem druženju mladih. Primera izjav: *»... dnevni tereni, izpeljani dvakrat tedensko, nočni teren pa odvisno od lokacije nočne zabave.«* (E14), *»Na terenu smo vsak dan v tednu, včasih tudi več ali pa med vikendi, ko imamo dogodke za mlade.«* (C18). Omeni se tudi sezona uličnega dela: *»Sezona je čas, ko so zunaj, torej to ni med zimo in ko pada dež, tako da se začne tam marca, aprila in traja nekje do oktobra, novembra.«* (D34). Trije intervjuvanci omenijo uniformo, ki jo na terenu nosijo z namenom prepoznavnosti: *»... oblečemo naše prepoznavne jopice, ki so naša uniforma in so zelo opazne.«* (A29).

Intervjuvanci so mi našli kar nekaj specifičnih pristopov in metod dela, ki jih uporabljajo vse od prvega stika do nadaljnjega nadgrajevanja odnosa z mladostniki. Začenjam z vrstniškim pristopom, ki ga omenita dve intervjuvanki. Ker ekipe mladinskih uličnih delavcev sestavljajo mladi, jim je na terenu veliko lažje pristopati in razumeti mladostnike. Uporabna so vsa znanja, ki jih naredijo mladim bolj zanimive: *»Ena stvar je to, da sem jaz po starosti bližje mladim in to ni zanemarljiv faktor, ker sem še vedno več v stiku s trendi, slengom in vsem kar je aktualno.«* (G33). Obe omenita, da se od mladih tudi veliko naučita.

Sledijo igre z žogo in družabne igre, ki so najbolj uporabna metoda tako na začetku spoznavanja terena kot tudi kasneje, ko teren že poznajo. Trije intervjuvanci omenjene pripomočke uporabijo kot uvod v nagovor, povabilo k igri in kot aktivnost tistega dneva *»... z nekim rekvizitom, kot je žoga ali pa družabna igra in potem razvijamo naprej pogovor preko tega.«* (A35). Igre omenjajo tudi kot učni element, sprožilec ali trigger za začetek neke teme, pripomoček za izvedbo evalvacije, omenjajo pa tudi organizacije turnirjev v nogometu in ostalih športih, pri katerih mladi pomagajo. Primeri izjav: *»... neke družabne igre, tukaj je tudi dobro, da imaš nekoga, ki pozna igre, ki jih zna razložiti, mogoče zna ustvariti izhodišče za pogovor z igro.«* (D65), *»... se tudi usedemo, naredimo bolj strukturirano evalvacijo preko kakšne igre.«* (F42).

Skozi intervjuje je rdeča nit pristopov zanimanje mladih. Mladinski ulični delavci govorijo o iskanju pristopov, ki bodo mladim zanimivi. Med bolj uspešnima sta tudi hrana in glasba, ki ju omenjajo štiri intervjuvanke. Hrano omenijo tri, ki pravijo, da vedno deluje in jo včasih pripravljajo skupaj z mladimi, ki jih kuhanje zanima. O mladih, ki jih zanima glasba, pa govori naslednja izjava: *»Dve sodelavki imam, ki radi pojeta, igrata glasbila in na terenu jih uporabimo, da pritegnemo mlade, ki jim je to blizu.«* (D68). Štirje intervjuvanci omenjajo specifične nove pristope, ki so jih razvili s časom na terenu in so njihovi. To so chill out kotiček, kjer samo si; pogovorne kartice, ki pomagajo pri vzpostavljanju pogovora; terenska svetovalnica, ki mladim omogoča svetovanja na terenskem vozilu in kotiček za mlade, kjer je hrana; prostor za počitek in pogovor.

Vsak od intervjuvancev skozi razlago pristopov omeni raznolikost mladinskih uličnih delavcev in iskanje pristopa, ki odgovarja hkrati njim osebno in mladim. Eden od intervjuvancev pove: *»... vsak najde svojo močno točko in odkriva, kako je njemu najlažje delati in komunicirati z mladimi.«* (C8). Dvakrat je omenjen mladinski delavec kot orodje, šest intervjuvancev pa omenja osebnostne lastnosti kot pomemben vpliv na pristope posameznika. Omenjene so osebne veščine in strasti, ki naredijo posameznika zanimivega za mlade. *»Pri mladih se mi zdi*

res pomembno, da jih ti zanimaš, da imajo nekoga, ki jim lahko nekaj ponudi, nekaj kar je za njim pomembno v tem trenutku ...» (G42). Ena od intervjuvank govori o mladinskem uličnem delu kot življenjskem stilu posameznika in o pristnem veselju opravljanja tega dela, ki ga mladi začutijo.

Slednja izjava: *»Največkrat pa je pogovor orodje, ker mladi včasih potrebujejo samo to.« (C44)* potrdi veliko vlogo, ki jo ima pogovor, ki je po mnenju vseh intervjuvancev ključen za razvijanje odnosa z mladimi. Najbolj uporaben je za informiranje mladih o uporabnih programih, storitvah, njihovih pravicah. Komunikacijske veščine posameznika so lahko uporabne pri navezovanju prvih stikov, ena od intervjuvank omeni šale in zanimive teme, ki pritegnejo starejše mlade. Večina jih omeni individualno delo z mladostniki, ki se na njih obračajo s težavami in vprašanji. *»Individualni pogovor je osrednji ...» (B18), »... imamo tudi kakšne individualne pogovore, gremo s kom na sprehod.« (F43).* Ena od intervjuvank omeni, da mladi *»... nimajo prostora, kjer bi se o nekaterih temah pogovarjali in jim potem jaz lahko ta prostor dam.« (D84).* V istem intervjuju je omenjeno tudi preventivno in kurativno delovanje z mladim. Prvo se izvaja predvsem z mlajšimi generacijami, drugo pa s starejšimi. Primer: *»S starejšimi delamo tudi že na neki kurativi, ker so težave že prisotne in poskušamo to naslavljat.« (D43).* O sodelovanju z več generacijami in pristopanju do le teh, pa govorita dve intervjuvanki. Govorita o združevanju več generacij na javnih površinah, kjer delujejo in različnih aktivnostih, ki jih pripravijo za različne starosti. Primer je slednja izjava: *»... v času, ko se jaz pogovarjam s skupino mladih, ki si na klopici podajajo joint, moji sodelavci z mlajšimi izvajajo drugo aktivnost, kakšno igro.« (B16).*

Skozi vprašanja o pristopih sem z vsemi intervjuvanci prišla do odnosa, ki ga soustvarjajo z mladostniki. Dve intervjuvanki iščeta mlade v ozadju in jima vedno dajeta možnost in glas, jih poskušata vključiti, z njimi soustvarjati. Ena od izjav pravi: *»... sem vedno pozorna na tiste, ki ostanejo na klopici ...» (D10).* Vsi omenijo varen prostor, ki ga želijo ustvariti za mlade: *»... naše vodilo in poslanstvo vedno to, da imamo odprte oči, srce in roke, da lahko kdorkoli želi, ima potrebo, pride.« (F47).* Skupaj s tem pride podpora mladostniku, ki jo omenijo tri intervjuvanke. Ena od izjav pravi: *»... stopam na teren in ustvarjam podporen odnos, ker mislim, da je nekaj na tem, da v odnos stopiš kot človek.« (F51).* Naštevajo še enakovrednost, empatijo, prilagodljivost, spoštovanje. Dva intervjuvanca govorita o skupnih točkah z mladostniki. Primer izjave: *»Vstopam z enakovredno mislijo, vedno in poskušam poiskati neko skupno točko in res mi je pomembna empatija.« (B37).*

Ena od intervjuvank govori o mirnem in bolj zadržanem pristopu, vsi pa govorijo o bolj aktivnih pristopih in skupinskih aktivnostih, kamor se mladi na terenu vključujejo. Izjava na začetku omenjene intervjuvanke tako pravi: *»... nekateri imajo bolj aktivne pristope kot jaz in v teh primerih najdem svoje mesto in sem tudi jaz malo bolj aktivna in mi je lažje bit aktivna, kot drugače.« (A56).* *»Aktivnosti so lahko izobraževalne, športne, ustvarjalne, tudi kuhamo, praktične, tehnične aktivnosti.« (F39).* Intervjuvanci omenjajo vse od pantomime, ustvarjalnih delavnic, cirkuških delavnic, socialnih iger, reflektivnih delavnic. Ena od intervjuvank omeni tudi spremembe, ki zahtevajo nadgrajevanje teh pristopov: *»... ker se generacije spreminjajo, spreminjajo se potrebe mladih in nadgrajevati je treba znanje z izobraževanji, usposabljanji, preizkušanjih novih pristopov.« (B49).*

Naslednja metoda dela, ki jo omenjajo tri intervjuvanke, je mobilni mladinski center oz. terenska vozila, s katerimi redno prihajajo na teren. Večinoma so to kombiji, ki so jih oblikovali, pobarvali skupaj z mladimi in jih na terenu naredijo prepoznavne: *»Imamo star kombi, ki smo ga skupaj z mladimi prenovili in ni najlepši, je pa njihov ...« (D25)* in *»... naš kombi, s katerim pridemo, je res opazen in mladi so nas hitro spoznali in nas poznajo.« (B24).* Dve od intervjuvank pravita, da je kombi namenjen lažjemu transportu na terene in lažjemu prenašanju pripomočkov: *»... smo imeli tudi to svoje pestro pobarvano terensko vozilo, tam smo imeli različne pripomočke, mladi so jih sami raztovorili, ko smo prišli ...« (E45).* Vse pravijo, da terenska vozila naredijo terene bolj zanimive in privlačne za mlade.

Naslednja metoda dela je skupnostno delo, ki ga omenita dve intervjuvanki. Ena od njiju omeni, da na terenu delajo s celotno skupnostjo, vendar je fokus vedno na mladih, predvsem pa na tem, da skupnost podpre mlade: *»Zato se skupnost vključuje, aktivira vse njihove vire, ki so mogoče tudi že pozabljeni ...« (D20), »jih spodbudit, ker nimajo občutka, da lahko podprejo mlade ...« (D21).* Druga govori o konkretnem sodelovanju z družinami, starimi starši in pomembnimi drugimi, ki se pridružijo otrokom in mladim na terenu. Slednja omeni tudi prireditve in dogodke v skupnosti, o katerih govorijo tudi ostali. Dogodke, ki se jih udeležujejo, organizira skupnost, včasih pa jih pripravijo tudi mladinski ulični delavci in mladi skupaj. Dogodki so lahko različni: *»... imamo lokacije, kjer smo imeli take akcije – od piknikov, do kakšnih akcij čiščenja okolja, popravili smo klopce in podobno ...« (D71).*

Intervjuvancem sem postavila tudi vprašanje, kako pristopajo, ko se na njihov pristop mladi ne odzovejo, ali pa jih zavrnejo. Pet intervjuvancev govori o umiku. Nekateri se iz situacije popolnoma umaknejo, drugi poskusijo z menjavo pristopa ali pa menjavo sodelavcev. Dva

intervjuvanca povesta, da si včasih delo namenoma delijo po spolu in dekleta delajo z dekleti, fantje pa pristopijo k fantom. Primer opiše eden od njiju: »... *ocenimo situacijo, mogoče je res treba samo spol zamenjat in lažje pristopi fant.*« (B47).

Za konec še pomemben vidik postavljanja meja in skrbi zase, ki jo omenjata dve intervjuvanki. Ena omeni tanko mejo v odnosih z mladimi: »...*hkrati, da ne padeš preveč v prijateljski donos in še vseeno nudiš kredibilne informacije in primerno strokovno podporo in pomoč.*« (G43). In pomemben element, ki ga omenita dva intervjuvanca – kontinuiteta. Rednost na terenu, stalnost ekipe in pa sproščenost pri vstopanju v odnose.

4.5. CILJNA SKUPINA

Vsi intervjuvanci so začeli opredelitev s starostjo. Večina jih je poleg zakonske opredelitve, ki pravi, da so mladi vsi med 15. in 29. letom, omeni tudi mlajše mladostnike: »... *mladi, tisti od 15 do 29 let in mi se tega držimo, vendar ciljamo še malo nižje. Tudi od 12 leta naprej smo veseli ali pa starejše.*« (A24). Ena od intervjuvank pravi, da pridejo tudi predšolski otroci. Vsi pravijo, da so to mladi, ki se zbirajo na javnih površinah. Ena od intervjuvank pove, da so to soseske z nižjim socialno ekonomskim statusom in soseske, kjer primanjkuje storitev za mlade.

Skupine mladih, ki jih naštevajo so: ranljivi mladostniki, osipniki, rekreativni uživalci psihoaktivnih substanc, uživalci alkohola in drugih drog, mladi z manjšimi kaznivimi dejanji. Odkrijejo tudi ostale probleme, s katerimi se spopadajo mladi; brezdolžnost, nasilje v družini, vrstniško nasilje in različne stiske mladih, nezaposleni mladi. Primer: »... *mladi, ki prejemajo socialno pomoč, jim ni do tega, da bi šli v službo, imajo motnje v duševnem razvoju, nimajo stalnega prebivališča, se selijo iz enega v drugega, so odvisni od različnih drog npr. alkohol trava*« (B14). Trije intervjuvanci omenjajo mlade, ki nestrukturirano ali nekvalitetno preživljajo svoj prosti čas: »... *gledamo na to, da so to res neorganizirani mladi, pa se vseeno sprašujemo včasih, če jih bomo zelo zmotili in podobno.*« (C47). Ena od intervjuvank omenja tudi delo s starši in ostalimi pomembnimi. Prav tako ena od intervjuvank pove, da na terenu srečajo mlade, ki jih poznajo iz mladinskega centra.

4.6. ODZIVI MLADIH

Mladinske ulične delavce sem večinoma spraševala o odzivih mladih ob prvem stiku, ki ga vzpostavijo. Večina odgovorov govori o zmedenosti, nezainteresiranosti mladih, nekaj pa jih govori o sprejemanju in radovednosti mladostnikov. Primera izjav: »*Na začetku bi rekla, da so*

vedno nezaupljivi in jim ni jasno kdo si, kaj tam počneš in kaj hočeš od njih ...» (A37), »Vse skupaj jim je neznano, ne poznajo uličnega dela, niti mladinskega dela.« (D47).

Ena od udeleženk omeni sprejemanje po jasnem pojasnilu namena dela in kasneje hvaležnost ter navdušenje: *»... uau, vam je toliko mar, da ste v petek zvečer tukaj in se z nami pogovarjate in nas ne samo preženete in nam vse vzamete, ampak nas dejansko slišite ...« (D5).* Eden od intervjuvancev omeni tudi prepoznavanje organizacije s strani mladih. Previdnost, ki jo nekaj intervjuvancev izrazi, izhaja iz dileme na terenu – vstopanje v organizirane skupine mladih: *»... smo negativne odzive dobili včasih, ko smo vstopali v že organizirane skupine mladih« (C73).* Ena od intervjuvank omeni tudi provokacijo s strani mladih: *»... malo je tudi provokacije s strani tistih, ki sprašujejo, zakaj smo tam, ali imamo kakšno potrdilo in podobno ...« (D77).*

Več odzivov mladih na konkretne pristope in metode dela je zbranih v naslednji temi.

4.7. USPEŠEN STIK

Mladinske ulične delavce sem spraševala po uspešnih stikih, uspešnih pristopih, o tem kako uspešnost merijo in o tem kaj se takrat zgodi. Opisali so mi konkretne situacije, odzive mladih in svoje občutke.

Trije intervjuvanci so mi opisali točno, kako merijo uspešnost in učinkovitost svojega pristopa. Dva omenita kvantitativne kazalnike: *»... se pri kvantitativnih pokaže, kako redni so naši uporabniki, kako pogosto se vračajo, tudi koliko se aktivno vključujejo.« (F59).* Merijo uspešnost svojih pristopov in programa oz. ciljev svoje organizacije. Kvalitativne podatke pa zbirajo z odzivi mladih, povratnimi informacijami ekipe, opazovanjem, refleksijami po aktivnosti in vračanje.

Večina mladinskih uličnih delavcev uspešen stik povezuje z vračanjem mladih na teren v času, ko so prisotni. *»Naše poslanstvo je dolgoročno delo z njimi, tako da je za nas najbolj uspešno, če prihajajo redno, celo leto recimo ali še več let ...« (F31).* Ena od intervjuvank opisuje nezainteresiranost ob prvem stiku, vendar se mladi vrnejo kasneje. To omenja še nekaj intervjuvank, ki pravijo, da vsak mlad rabi svoj čas. Vztrajnost opisuje omenjena intervjuvanka: *»... jim prvo ni zanimivo, potem pa pridejo mimo po nekaj minutah in jih ponovno povabiš, pa se pridružijo.« (A40).* Kot uspeh pri vračanju je informiranje mladih kdaj in kje bo ekipa ponovno ter njihov prihod na naslednji teren. Ključna za ta uspeh je kontinuiteta, ki jo zopet poudarita dva intervjuvanca. Trenutna vprašanja, ki si jih postavljata dve intervjuvanki, se

dotikata specifične situacije, ko mladinski ulični delavci ne smejo na teren in so že vzpostavljene stike prekinili za dlje časa.

Odnos z mladostnikom je naslednji kazalnik uspeha za štiri intervjuvance. Nekateri izkažejo potrebo po pogovoru in se na mladinske ulične delavce obračajo, ko to potrebujejo: »... *mlade osebe, ki imajo veliko potrebo po pogovoru, se odnos hitreje razvije ...*« (A44). Govorijo o osebni navezanosti posameznih mladostnikov, ki želijo sodelovati izključno z njimi. S temi mladostniki potem gradijo globlje odnose: »*Pod kvalitativne pa štejem poglobljene odnose z mladimi, ki so v številkah zopet različni glede na prisotnost mladostnikov na terenih.*« (C69). Štirje intervjuvanci omenijo zaupanje, ki ga mladi pokažejo ob vzpostavljanju stika in kasneje v odnosu, ko se mladostnik odpre in opre na njih. Ena od intervjuvank omeni veselje, ki ga čuti ob zadovoljnem uporabniku, ki je dobil, kar je potreboval: »*Je pa res, da nas na neki točki ljudje ne rabijo več in to je tisto, na kar lahko upamo, tako v socialnem delu, kot na terenu.*« (G31). Ena od intervjuvank pove, da se mladi zahvalijo za pomoč in cenijo to, kar počnejo mladinski ulični delavci.

Za uspeh tri intervjuvanke štejejo zanimanje in spraševanje mladih: »... *začnejo postavljat vprašanja in se vidi, da smo dobili njihovo pozornost, smo jim zanimivi ...*« (G25). Včasih pa tudi samo pozdrav in kratko interakcijo štejejo za uspeh: »*Včasih je že to, da nas pozdravi, se ustavi in pogovori mogoče par minut, že velik dosežek ...*« (E41). Večina intervjuvancev pa omenja več kot samo pozdrav, saj omenja odnose, ki so privedli do sodelovanja tudi izven terena, v mladinskih centri ali skupnostih. V mladinskih centrih se mladi vključujejo v programe in aktivnosti, ki so jim všeč. Dva intervjuvanca omenita mladinske pobude in projekte, ki jih mladi pišejo na njihovo pobudo: »... *mladinske pobude, kjer lahko raziskujemo, kaj so se mladi naučili, katere kompetence so pridobili, katera neformalna znanja ...*« (C70). Ena od intervjuvank pa kot uspeh šteje to, da se mladi obrnejo na organizacijo in pridejo do njihovih prostorov po pomoč ali druženje: »*Pridejo tudi do info točke, prav na Drogart in pridejo urejat dokumente, iskat stanovanja, pridejo se samo neformalno družiti ...*« (G30).

5. RAZPRAVA

Mladinsko ulično delo stopa na ulice, k mladim, tja, kjer oni so in stopa ven iz okvirov institucij (Lisec in Ganc, 2016, str. 9). Vsi intervjuvanci na neki točki pogovora omenijo javne površine kot njihov prostor dela. Z mladimi, ki se tam zbirajo, izvajajo aktivnosti, se pogovarjajo, predajajo znanje in informacije. Metelko Lisec (2003) pravi, da je ulica lahko varen prostor za mladostnika, ki beži iz okolja, ki ga ne sprejema. In s temi raznolikimi mladostniki se mladinski

ulični delavci srečujejo in soustvarjajo odnose. Razpravo zato začnjam z nekaj značilnostmi in izzivi mladih, ki jih opažajo intervjuvanci na terenu.

Kot pravi Dogenik (2011) je obdobje mladostništva čas mnogih sprememb, iskanja in oblikovanja identitete, vrednotnega sistema, kritičnega razmišljanja. Rezultati moje raziskave kažejo, da se mladi soočajo z identitetno krizo, raznimi stiskami, ki jih ne znajo reševati sami. Individualizacija problemov je posledica trenda individualizacije, ki mlade pušča same v procesu iskanja rešitev, ki so ga včasih vodili in reševali kolektivno (Rener, 2007).

Mladinski ulični delavci govorijo o mladih, ki se znajdejo v različnih življenjskih situacijah; od brezdomstva, nasilja v družini, bežanja od doma. Brez podpore družine se tako znajdejo v mnogih stiskah. Tomori (v Šelih (ur.), 2000) trdi, da ima družina ključno vlogo pri socializaciji otrok, in da lahko funkcionalna družina mlade spodbuja k načinom vedenja, ki so skladni s socialnimi merili in ustvarjajo okolje, kjer mladostnik varno biva. Prav tako mladinski ulični delavci spoznavajo mlade, ki so izpadli iz šolskega sistema, se spopadajo s problemi iskanja zaposlitve in so tudi deležniki denarne socialne pomoči. Rener (2007, str. 43) razlaga nastanek delitve mladih na zmagovalce in poražence, kar šteje kot posledico globalizacije. Mladi imajo različne vrste virov, možnosti in priložnosti. Trend podaljševanja izobraževanja in podaljšane ekonomske odvisnosti, ki ga opisuje Šaponja (2006, str. 15), mlade odvrča od samostojnega življenja ali ustvarjanja družine, vendar raziskava Slovenska mladina 2018/19 (Klanjšek, Kobše, 2019) opozarja, da si mladi danes težko najdejo varno obliko zaposlitve, ker prevladujejo prožne oblike, kot so delo za določen čas, izmenska dela ipd. Mladinski ulični delavci na terenu naslavljajo omenjene teme in se redno izobražujejo na področjih, ki so za mlade in njihovo delo z mladimi pomembna.

Mladinsko ulično delo pride v stik z mladimi v njihovem prostem času. Mladinski ulični delavci v svojih ciljnih skupinah opredelijo mlade, ki neorganizirano preživljajo svoj prosti čas. Kuhar (2007) pravi, da mladostnik v svojem prostem času izbira, kaj bo počel in se nagiba k aktivnostim, ki mu prinesejo razvedrilo, sprostitev in osebno izpopolnitev. V raziskavi Slovenska mladina 2018/19 rezultati pokažejo, da mladi večino prostega časa preživijo ob poslušanju glasbe, gledanju filmov in druženju s prijatelji. Nekaj jih omeni tudi šport (Lahe, Cupar, 2019, str. 13–15). Eden od namenov uličnega dela, ki jih omenijo intervjuvanci, je kvalitetno preživljanje prostega časa in spodbujanje zdravega življenjskega sloga. To pri svojem delu izpolnjujejo s športnimi aktivnostmi, ki so ena od osrednjih metod dela z mladimi. Poleg tega redno naslavljajo tudi teme, kot je recimo prekomerna uporaba interneta. Kirbiš

(2011, str. 279–284) pravi, da so informacijsko-komunikacijske tehnologije danes del vsakdana mladih in ne smemo pozabiti na negativne posledice, ki jih ta intenzivna raba lahko povzroči.

Skozi intervjuje se tako omenjajo različni nameni in cilji, ki jih imajo ekipe mladinskih uličnih delavcev. V dokumentu *Detached and outreach youth work* (b.d., str. 5) so našteje tri glavne metode dela – detached, outreach in mobilno delo. Prvo, ki mu rečemo tudi detaširano, omenja večina intervjuvancev, ki pravijo, da s svojimi aktivnostmi stopajo na teren mladih, jih informirajo in ponujajo možnost neformalnega učenja namesto institucionalnega. Outreach delo omeni večina intervjuvancev, ki se na teren odpravijo z namenom širjenja informacij o mladinskem centru, ki ga organizacija vodi in informacij o ostalih institucijah, ki so lahko za njih pomembne. Poleg tega v *Detached and outreach youth work* dokumentu (b.d., str. 5) pravijo, da je tak način dela lahko tudi priložnost za raziskovanje uporabnosti programov za mlade, saj mnenja pridejo direktno od njih. Kot zadnja oblika je mobilno mladinsko delo, ki ga s svojimi terenskimi vozili, kombiji opravljajo tri od intervjuvanih mladinskih uličnih delavk. Prvoten namen te metode je mobilizacija mladinskih centrov v bolj ruralna, nedosegljiva območja (*Detached and outreach youth work*, b.d., str. 5). Moje intervjuvanke omenijo še priročnost transporta pripomočkov, ki je z mobilizacijo veliko lažje.

Naslednji model dela na terenu, ki ga omenita dve mladinski ulični delavki, je skupnostno delo. Čeprav preko pogovora, tudi ostali intervjuvanci omenijo sodelovanje s skupnostjo, večinoma v obliki udeležbe na dogodkih in odzivanja na povabila skupščin četrtnih skupnosti. Dve omenjeni intervjuvanki, pa pravita, da poskušajo sodelovati z vsemi deli skupnosti – tudi starši, starimi starši in ostalimi pomembnimi posamezniki. Eden od namenov je opozarjanje skupnosti na mlade in njihove potrebe, drugi pa je konkretno delo na povezovanju mladih in njihovem vplivu in vlogi v skupnosti ter pozivanje mladih k skrbi za skupnost. Križanič (2009) prav tako piše od dveh namenov – povezovanje mladih s skupnostjo in kolektivne akcije, ki ustvarjajo medosebne odnose.

Četrtna skupnosti so tudi tiste, ki se obračajo na mladinske ulične delavce kot pomoč, ko želijo razrešiti situacije, ki jih imajo z mladostniki. To je vse od vandalizma, do glasnega zbiranja pred bloki, v naseljih, na igriščih in drugih oblik druženja, ki jih vidijo kot neustrezne. Ena od intervjuvank omeni, da si skupnost želi samo neke vrste hitro rešitev, brez da bi sama prispevala veliko. Omenjena intervjuvanka pove, da je njihov prvi pristop v takih primerih raziskava med mladimi. Ko opisuje eno od situacij, pravi, da večinoma mladostniki problema ne vidijo, so pa pripravljeni na sodelovanje. Mrgole (2003) opozarja na pogled »od zgoraj«, ki zahteva

pojasnilo projekta neformalnega dela z mladimi, da bo razumen tudi za lokalne oblasti oz. odločevalce.

Prvi pristopi ekip na terenu so opazovanje in visenje. Raziskujejo kje in kdaj se mladi največ zbirajo in v naslednjem koraku začnejo z nagovorom mladine. Prvi nagovor največkrat navežejo preko različnih pripomočkov (družabnih iger in športnih rekvizitov), njihov glavni namen pa je, da mladim v trenutku predajo informacije o tem kdo so, kaj tu počnejo in kdaj vse bodo prisotni na terenu. Usposabljanje za mladinske ulične delavce (Vodeb, 2020) pove, da je ključno, da imajo mladinski ulični delavci vedno pripravljena vprašanja za mlade in ustvarjajo pogovor, ki se ne konča. Poleg tega naj bodo nagovori in poznejši odnosi spoštljivi in ne invazivni. Ne invazivnosti, omeni večina intervjuvancev, ki pravijo, da je pomembno spoštovati meje mladostnikov in postaviti svoje, ko je to potrebno.

Mladostniki se v večini ob prvem stiku odzovejo zmedeno, saj jih veliko ne pozna koncepta mladinskega uličnega dela. Nekateri so tudi skeptični in nezaupljivi, vendar mladinski ulični delavci najdejo način, kako ponovno pristopiti. Se pa večina njih ob nezainteresiranosti mladih umakne, saj spoštujejo njihov prostor na javnih površinah. Ko mladinski ulični delavec vstopi v okolje mladih, je njun odnos enakovreden in pravila, ki veljajo so pravila ulice in osebna pravila vsakega posameznika. Tako je tudi zapisano v Zakonu o graditvi objektov (2003), kjer je zapisano, da so javne površine, kot so igrišča, parki, zelenice, namenjene vsem pod enakimi pogoji. So pa javne površine, kot pravi Wooley (2003), odločilne za socialne, ustvarjalne, emocionalne in kognitivne sposobnosti mladostnika. Pomoč pri oblikovanju le teh lahko nudijo ravno mladinski ulični delavci.

Tudi Belton (2011, v Postrak, 2019, str. 141) pravi, da mora mladinski delavec delati za dobro mladostnika, brez da bi ga želel spremeniti ali spreminjati njegov življenjski prostor. Mladinski ulični delavci omenjajo delo z mladimi in za mlade. Govorijo o stalnem raziskovanju njihovega življenjskega sveta in oblikovanju aktivnosti za njih in z njimi. Poleg tega na njihove pristope vplivajo formalna izobrazba, izobraževanja in usposabljanja ter sodelavci. Vsi trdijo, da je ekipa ključna za osnovno varnost na terenu in podporo, ki si jo med sabo nudijo. Za boljše delovanje na terenu, reševanje situacij in iskanje novih metod dela so uporabne redne refleksije in evalvacije ter skupna načrtovanja ciljev.

Metelko Lisec (2003, str. 436) pravi, da ulica v mladostnikovem življenju predstavlja stičišče mnogih vzgojnih procesov. Mladinski ulični delavci skozi svoje delo poskušajo mladim predajati znanje, ki ga imajo in jih spodbuditi k razmišljanju o temah, ki so pomembne. Kot

primer dobre prakse ene od ekip, ki jo opiše intervjuvanka. Svoj namen zmanjševanja škodljivih posledic uporabe alkohola in drog uresničujejo preko aktivnosti, kot so pantomima ali človek ne jezi, ki vključujejo kartice z dejstvi in informacijami o teh posledicah. Tako mlade preko igre in na zabaven način učijo. Predajanje znanja poteka neformalno, ki se poveže s formalnim in aformalnim. O tem piše Mrgole (2003), ki pravi, da mladinsko delo zajema elemente vseh aspektov učenja, predvsem pa mora ustvarjati dialoge in spoštljiv odnos med sogovorniki.

O spoštljivih in odgovornih zaveznikih piše tudi Čačinovič Vogrinčič (2006), ki predstavi koncept vzpostavljanja delovnega odnosa in osebnega stika. Elementi koncepta so vedno uporabni tudi pri delu z mladimi. Pogovor je eden od ključnih metod dela, ki jih uporabljajo mladinski ulični delavci na terenu. Poudarek dajejo zaupanju mladih in vzpostavljanju varnega prostora, kjer se pogovarjajo o stvareh, o katerih se druge morda ne. Varen prostor kot element delovnega odnosa opisuje tudi Čačinovič Vogrinčič (2006), ki govori še o jeziku, ki mora biti vedno razumljiv, vključujoč in ustvarjati dialog, ki se ne konča. Besede, ki jih socialni ali mladinski delavec uporabi, morajo opolnomočiti in podpreti sogovornika. Zelene izide morata soustvarjati in vedno izhajati iz virov moči posameznika. Ena od udeleženk omeni pristop, ki temelji na konkretnem raziskovanju virov moči, talentov posameznika, ki vedno deluje in spodbudi mlade, da uresničijo svoje ideje in želje.

Kot uspešen stik je v večini opisan odnos z mladostnikom ali individualen pogovor pomoči. Mladinski ulični delavci kontinuirano delajo v smeri spremljanja in dolgoročnega dela z mladostniki. Želijo jim nuditi pomoč in podporo pri pisanju projektov, uresničevanju idej, premostitvi težav doma ali v šoli, reševanju stisk in splošni aktivaciji. Svoj uspeh merijo s kvantitativnimi in kvalitativnimi kazalniki. V večini pa je za njih uspešen stik takrat, ko mladi aktivno sodelujejo v pogovoru, postavljajo vprašanja in predvsem povedo kaj o sebi.

6. SKLEPI

Mladinsko ulično delo je podaljšek programa v mladinskih centrih.

- Mladinsko ulično delo omogoča stalen stik z mladimi v različnih okoljih.
- Na ulici mladinski ulični delavci vstopajo direktno v okolje mladih, kjer veljajo njihova pravila in pravila javnih površin, ki jih morajo spoštovati.
- Mladinsko ulično delo med mlade širi program mladinskih centrov.

- Mladinsko ulično delo mlade informira o možnostih, ki jih imajo v mladinskem sektorju.

Ekipa mladinskih uličnih delavcev je večinoma na teren poklicana s strani četrtnih skupnosti.

- Mladinsko ulično delo je prepoznano kot orodje, ki mlade usmerja.
- Mladinski ulični delavci so tisti, ki pomagajo skupnosti.
- Mladinski ulični delavci so prepoznani kot strokovnjaki za delo z mladimi in reševanje njihovih stisk na terenu.

Nameni ekip pri uličnem delu so raznoliki in odvisni od potreb mladih in skupnosti.

- Kvalitetno preživljanje prostega časa poziva mlade k zdravemu življenjskemu slogu in aktivnosti na javnih površinah.
- Informiranje mladih o možnostih, ki jih imajo v svojem kraju in usmerjanje k organizacijam, ki jim lahko pomagajo.
- Splošna podpora mladih, ustvarjanje prostorov za mlade, kjer so slišani in sprejeti ter lahko osebno rastejo.
- Zmanjševanje škodljivih posledic alkohola in drog.

Visenje in opazovanje skupnosti je pristop, ki ga uporabi večina mladinskih uličnih delavcev ob prvem stiku s terenom.

- Raziskovanje infrastrukture, storitev za mlade in prostorov, kjer se mladi zbirajo.
- Obiskovanje terena ob različnih dnevih in terminih ter odkrivanje največje prisotnosti ciljne skupine.
- Opazovanje dinamike v skupnosti in v skupinah mladih.
- Navezovanje prvih stikov in raziskovanje potreb mladih.

Mladinski ulični delavci pravijo, da mora biti pristop pri prvem stiku z mladimi dobro premišljen.

- Ob prvem nagovoru mora biti jasno predstavljena organizacija iz katere prihaja mladinski ulični delavec in njegov namen na terenu.
- Mladinski ulični delavec vstopa neinvazivno, premišljeno in s spoštovanjem.
- Vnaprej pripravljena vprašanja so uporabna za nadaljevanje pogovora in odkrivanje potreb mladih.

- Različni pripomočki, kot so žoge ali družabne igre, so najbolj uporabni za vzpostavljanje prvega stika.

Mladinski ulični delavci na terenu v prvi vrsti uporabljajo pristope, ki so mladim zanimivi.

- Stalno odkrivanje interesov, želja mladih opravijo z rednimi pogovori in refleksijami na terenu.
- Spremljanje in zanimanje za mlade in mladinsko sceno je ključno za razumevanje mladih.
- Preizkušanje različnih pristopov, aktivnosti in sodelovanje z mladimi pri izvedbi le teh.

Mladinski ulični delavci trdijo, da je ekipno delo pomembno za uspeh na terenu.

- Na terenu mladinski ulični delavec nikoli ni sam. Delo v paru ali še večjem številu je pomembno zaradi varnosti in podpore.
- Med sabo se mladinski ulični delavci učijo, načrtujejo, soustvarjajo, se dopolnjujejo in usklajujejo ter evalvirajo svoje delo na terenu.

Mladinski ulični delavci pravijo, da na pristope in metode dela, ki jih uporabljajo, vpliva njihova izobrazba in izobraževanja.

- Formalna izobrazba mladinskemu uličnemu delavcu predstavi uporabne koncepte in metode dela, ki jih lahko uporabi pri delu z mladimi.
- Izobraževanja opremijo mladinske ulične delavce z orodji s specifičnih področji dela. Ta področja so: delo z mladimi, ki uživajo alkohol in druge droge; LGBT+ mladi; mladi brezdomci; mladi v duševni stiski; mladi, ki so žrtve nasilja v družini.
- Usposabljanj na temo mladinskega uličnega dela je premalo. Usposabljanje, ki je na voljo v Ljubljani, poda strukturo in teoretsko ozadje mladinskim uličnim delavcem.

Pogovor je eno najbolj uporabnih orodij na terenu.

- Od uvodnega nagovora do razvijanja globljega odnosa sta komunikativnost in znanje vzpostavljanja odnosa z mladimi pomembni veščini mladinskih uličnih delavcev.
- Med pogovorom se predajo informacije, ki so za mlade pomembne in rešujejo njihove probleme in stiske.
- Pogovor odpira in daje prostor temam, ki so mladim pomembne in se jih drugje morda ne naslavlja.

Odzivi mladih na mladinsko ulično delo so raznoliki.

- Veliko je primerov zmedenih mladih, ki ne poznajo mladinskega dela ali mladinskega uličnega dela.
- Nekaj mladih prepozna mladinske ulične delavce iz mladinskih centrov ali pa pozna organizacijo, iz katere prihajajo.
- Mladi, ki v prvo zavrnejo mladinske ulične delavce, se lahko kasneje vračajo ali pridružijo pri aktivnostih.
- Mladi, ki sprejmejo mladinske ulične delavce, se jim odprejo in zaupajo. Vračajo se in so prisotni na večini terenov.

Mladinski ulični delavci opažajo, da se njihove ciljne skupine srečujejo z različnimi problemi.

- Mladi so v različnih življenjskih situacijah – brezdomni mladi; mladi, ki bežijo od doma; so žrtve nasilja v družini in na ulici.
- Mladi zapuščajo šolo (osipniki) in se ne znajdejo na trgu dela (brezposelni mladi).
- Nekateri mladi so rekreativni uporabniki psihoaktivnih substanc.
- Nekaj mladih ima za sabo manjše prekrške in kazniva dejanja.

Učinkovitost svojih pristopov mladinski ulični delavci merijo na kvantitativen in predvsem kvalitativen način.

- Kvantitativni podatki dajejo številke, ki lahko pokažejo redne in manj redne prihode mladih in podajo vpogled v delovanje in smiselnost programa in metod dela.
- Kvalitativni pristop se meri z odzivi mladih, rezultati evalvacij, počutjem mladih in mladinskih uličnih delavcev.

7. PREDLOGI

Svoje predloge, narejene na podlagi opravljenih intervjujev, začnjam na čistem začetku, pri iskanju teme in ideje za raziskavo. Ker sem v prvo želela stopiti na teren, delati terensko raziskavo, odgovore iskati v praksi, se mi zdi ključna ugotovitev, da je včasih potrebno stopiti korak nazaj. Sama sem velik pristaš prakse in prenos konceptov in idej na teren, med mlade. Ko sem dobila nasvet, da stopim korak nazaj, sem prišla do ideje raziskovanja osnov, ki bi mi prišle prav, ko se odločim vse skupaj preslikati na teren. Mislim, da je ta korak lahko uporaben

za vsakega mladinskega uličnega delavca, za katerega se mi zdi, da se je ustavil, da nekaj ne deluje. Strukturni pregled metodologije in stalno izobraževanje in učenje sta ključ za uspeh.

Z vračanjem na koncepte dela z mladimi, ki jih socialno delo lepo povezuje s subkulturami, ne moram mimo tega, da bi morali socialni delavci biti večno pozorni ravno na njih – na prosti čas in subkulture, ki v njem nastajajo. To iskanje alternativ, ki se umikajo od idej splošne kulture, je ključno tudi za oblikovanje identitete in življenjskega sveta uporabnika. Če smo kot mladinski ulični delavci na to pozorni, lahko odkrijemo nove načine dela, ki bodo mladim še bližje. Iskanje novih idej za aktivacijo, skupaj z njimi, za njih.

Individualizem, ki mlade potiska v kot, kjer ostajajo sami s svojimi problemi, je naslednja stvar, ki menim, da se jo lahko premosti. Socialno delo veliko govori o skupnosti, o opolnomočenju posameznika, da bo deloval v skupnosti. Mislim, da je čas, da se skupnosti predstavi te posameznike, da se spozna njihove potenciale in možnosti, ki jih imajo lahko za skupno soustvarjanje. Poleg tega pa se mi zdi ključno, kar omeni tudi ena od intervjuvank, da se skupnost spreminja, da se družbo opozarja na posameznike, ki so spregledani, ranljivi in se najde vire moči skupnosti, da te skupine in posameznike podpre.

Preko intervjujev sem spoznala, da je potreba po mladinskem uličnem delu prepoznana večinoma s strani odločevalcev oz. vodilnih v skupnosti ali občini. Vprašanje, ki se mi postavi, je, kako pozorni so ti odločevalci na potrebe, ki jih mladi imajo. Mislim, da se morajo tako socialni delavci kot mladinski ulični delavci, večno boriti za glas mladih. Če želimo, da se oblikujejo programi, ki bodo delovali, ki bodo uspešni, moramo prisluhniti njim. Prav tako, bi bilo potrebno temo ves čas naslavljat, ko stopimo v stik z odločevalci, organizirati okrogle mize, kjer bi debatirali o tem in v procese vedno zraven vključevali mlade.

Kot zadnje opažam, da preko intervjujev začetim premalo pozornosti in skrbi mladinskih uličnih delavcev zase. Nekaj intervjuvancev govori o samorefleksiji in skupinski evalvaciji, ki je uporabna za delo samo. Mislim, da je za ekipo in vsakega člana te ekipe ključna redna intervizija, ki razčisti situacije, ki se lahko zgodijo na terenu, pomaga pri reševanju konkretnih osebnih ali delovnih problemov in na splošno ohranjanju ravnovesja. Izgorelost je prepogost pojav v socialnem delu in kar nekaj jih sama opažam tudi v mladinskem delu. Vsaka ekipa naj poskrbi za redne intervizije, refleksije, ki se ne dotikajo samo konkretnega dela, ampak tudi osnovne psihosocialne higiene posameznika.

8. LITERATURA

Baligač, A. (ur.) (1998). *Mladi, ulica, prihodnost: zbornik predavanj; mednarodni seminar*. Ljubljana: Salve.

Beočanin, T. (2011). Mladinsko delo. V Pucelj Lukan, P. (ur.). *Mladinsko delo v teoriji in praksi*. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Brake, M. (1983). *Sociologija mladinske kulture in mladinska subkultura*. Ljubljana: Krt.

Bučar-Ručman, A. et. al. (2004). *Nasilje in mladi*. Novo mesto: Klub mladinski kulturni center.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G. et. al. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Derganc, S. (2004). *Prosti čas mladih*. Salve: Društvo mladinski ceh.

Detached and outreach youth work (b.d.). Pridobljeno 27.7.2020 s <https://www.cwvys.org.uk/wp-content/uploads/2014/06/HB-Detached-and-Outreach-Youth-Work.pdf>

Dogenik, S. (2011). Mladostnik ali Kratek sprehod skozi razvojno psihologijo mladostniškega obdobja. V: Beočanin, T., Cepin, M., Dogenik, S., Guček, M., Mrak, I., Pucelj Lukan, P. (ur.). *Mladinsko delo v teoriji in praksi*. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Giraldi, M., de Boaeve, E. (2008). *International Guide on the methodology of street work around the world*. Bruselj: Dynamo international.

Grebenc, V. (2009). Terensko delo kot projekt in vloga uporabnikov. V: Milošević Arnold, v., Urh, Š., Grebenc, V., Kladnik, T., Križanič, M., Neuvirt Bokan, S. *Terensko delo: institucionalni, javni in zasebni prostori socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Kirbiš, A. (2011). Ustvarjalnost, kultura, prosti čas. V Lavrič, M. (ur.), Flere, S., Tavčar Kranjc, M., Klanjšek, R., Musil, B., Naterer, A., Kirbiš, A., Divjak, M. & Lešek, P.. *Mladina*

2010: *Družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino. Maribor: Založba Aristej.

Klanjšek, R., Kobše, Ž. (2019). Zaposlovanje. V Naterer, A., Lavrič, M., Klanjšek, R., Flere, S., Rutar, T., Lahe, D., Kuhar, M., Hlebec, V., Cupar, T., Kobše, K. *Slovenska mladina 2018/19*. Pridobljeno 23.1.2020 s https://www.fes-croatia.org/fileadmin/user_upload/FES_JS_SLOVENIEN_slovenisch_WEB.pdf

Krajncan, M. (2006). *Na pragu novega doma: oddaja otrok v vzgojni zavod*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Kristančič, A. et. al. (2007). *Svoboda izbire- moj prosti čas*. Ljubljana: AA Inserco, svetovalna družba.

Križanič, M. (2009). Ulično socialno delo. V: Milošević Arnold, v., Urh, Š., Grebenc, V., Kladnik, T., Križanič, M., Neuvirt Bokan, S. *Terensko delo: institucionalni, javni in zasebni prostori socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Kuhar, M. (2007). Prosti čas mladih v 21. stoletju. *Socialna pedagogika*, 11(4). Pridobljeno 6.2.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-U4CNPZ4P/b26b324d-f792-44cc-bfce-cf52304e5a59/PDF>

Lahe, D., Cupar, T. (2019). Prosti čas in življenjski slog. V Naterer, A., Lavrič, M., Klanjšek, R., Flere, S., Rutar, T., Lahe, D., Kuhar, M., Hlebec, V., Cupar, T., Kobše, K. *Slovenska mladina 2018/19*. Pridobljeno 23.1.2020 s https://www.fes-croatia.org/fileadmin/user_upload/FES_JS_SLOVENIEN_slovenisch_WEB.pdf

Lavrič, M. (2019). Vrednote, religija in zaupanje. V Naterer, A., Lavrič, M., Klanjšek, R., Flere, S., Rutar, T., Lahe, D., Kuhar, M., Hlebec, V., Cupar, T., Kobše, K. *Slovenska mladina 2018/19*. Pridobljeno 23.1.2020 s https://www.fes-croatia.org/fileadmin/user_upload/FES_JS_SLOVENIEN_slovenisch_WEB.pdf

Lisec, M., Ganc, D. (2016). *Ulica- izhodišče preventivne vzgoje otrok in mladostnikov. Priročnik za izvajalce uličnega dela*. Mladinski center Krško: Krško.

Lmit (Ljubljanska mreža info točk za mlade) (b.d.). Pridobljeno 10.2.2020 s <https://www.lmit.org/mladinsko-delo>

Mesec, B. (1997), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II*. Študijsko gradivo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Metelko Lisec, T. (2003). Ulica-izhodišče vzgojnih procesov. *Socialna pedagogika*, 7(4), 431-444. Pridobljeno 8.2.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-PARVFFBI/1c31ff5f-3616-4679-80de-340cdc30bda3/PDF>

Mikolič, U. (2015). Zgodovina mladinskega dela v različnih evropskih državah in različni tipi sistemov blaginje. V Naterer (ur.). *Mladinsko delo*. Maribor: Kulturni center.

Milošević Arnold, V. (2009). Prednosti in slabosti uporabe različnih prostorov v socialnem delu. V: Milošević Arnold, v., Urh, Š., Grebenc, V., Kladnik, T., Križanič, M., Neuvirt Bokan, S. *Terensko delo: institucionalni, javni in zasebni prostori socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mladi v Sloveniji (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 10.2.2020 s https://mlad.si/uploads/analizeinraziskave/Mladi%20v%20Sloveniji_SURS_2009.pdf

Mlad.si: Mladinski sektor. Pridobljeno 10.2.2020 s <https://mlad.si/page/mladinski-sektor/>

Mlad.si: Osnovni pojmi. Pridobljeno 22.1.2020 s <http://arhiv.mlad.si/2017/08/mladi-v-sloveniji/>

Možina, K. (2004). Pristop k mladim na ulici. *Socialno delo*, letnik 43 (5/6): 287-289. Pridobljeno 3.5.2020 s <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-966ELOKM/3e66dde4-0cc8-4b3b-a1ca-9605643527a2/PDF>

Mreža mlada ulica (MMU) (b.d.). Pridobljeno 8.2.1010 s <http://mrezamladaulica.si/>

Mrežar, A. (2013). Uporaba konceptov socialnega dela pri mladostnikih, ki so razvili neustrezne strategije ravnanja. *Socialno delo*, letnik 52 (4): 273-279. Pridobljeno, 8.7.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-KA8JGWI6/05fc9dc9-22ff-4ac4-8eee-549585801673/PDF>

Mrgole, A. (2003). *Kam z mularijo?: načela kakovosti neformalnega dela z mladimi*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino. Maribor: Aristej.

Musek, J. (1993). *Osebnost in vrednote*. Ljubljana: Educy.

Novo mesto- mladim prijazno mesto. Strategija na področju mladih v Mestni občini Novo mesto do leta 2020 (2015). Pridobljeno 22.1.2020 s <https://www.novomesto.si/mma/-/20170901141961/>

Poštrak, M. (2003). Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi. *Šolsko svetovalno delo* 12, 1-2: 11-17. Pridobljeno 15.6.2020 s <file:///C:/Users/kobee/Downloads/gradivomladi-Postrak.pdf>

Poštrak, M. (1994a). Kje so subkulture danes? (I.). *Socialno delo*, letnik 33 (1): 35-38. Pridobljeno, 6.2.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-VNWB2PT/43164441-0321-4292-be95-d24a90ae472e/PDF>

Poštrak, M. (1994b). Kje so subkulture danes? (III.). *Socialno delo*, letnik 33 (3): 227-234. Pridobljeno 6.2.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-Y3JH9CRC/b8d2a9ba-2c97-4be0-9266-16a75f4e0bbe/PDF>

Poštrak, M. (2015). Koncepti socialnega dela z mladimi. *Socialno delo*, letnik 54 (5): 269-280. Pridobljeno, 6.2.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-6I9TMWUA/405a8118-e90c-4e1d-ba8c-73173a7bb703/PDF>

Poštrak, M. (2011). Prispevek socialnega dela pri preprečevanju opuščanja šolanja. V Javrh, P. (ur.). *Obrazi pismenosti: spoznavanja o razvoju pismenosti odraslih*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Poštrak, M. (2019). Socialno delo z ranljivi mladostniki v njihovem prostem času v Sloveniji v obdobju 1975-1990. *Socialno delo*, letnik 58 (3-4): 235-254.

Rapoša Tanjšek, P. (1993). Skupnostno socialno delo in skupnostna usmeritev v praksi socialnega dela v Sloveniji. *Socialno delo*, letnik 32 (5/6): 139-151. Pridobljeno 30.7.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-LLWY28ZI/98718c46-d2cb-4b54-8712-6878586c26fb/PDF>

Rener, T. (2007). Globalizacija, individualizacija in socialna izključenost mladih. *IB revija*, 41(2). Pridobljeno 6.2.2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-FQ1GTEIO>

Rhodes, T., Stimson, G. (1996). Slovarček temeljnih pojmov in izrazov na področju terenskega dela, ki se ukvarja s preprečevanjem okužbe z virusom HIV. *Mreža izvajalcev*

dejavnosti in programov na področju obravnavanja problemov v zvezi z uporabo drog, 4(2), 76.83.

Spletni slovar slovenskega knjižnega jezika (b.d.). Pridobljeno 22.1.2020 s http://bos.zrc-sazu.si/cgi_new/neva.exe?name=ssbsj&expression=mladina

Šaponja, D. (2006). Mladina v sodobni družbi. V: Čuk, V. (ur.), *Obravnava mladostnika s psihozo: zbornik prispevkov* (str. 11-17). Pridobljeno 6.2.2020 s <http://www.sekcijapsih-zn.si/wp-content/uploads/2011/02/zbornik071.pdf>

Šelih, A. (ur.) (2000). *Prestopniško in odklonsko vedenje mladih: vzroki, pojavi, odzivanje*. Ljubljana: Bonex.

Ule, M., Kuhar, M. (2003). *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Založba FDV in Center za socialno psihologijo: Psihologija vsakdanjega življenja.

Ule, M. (1996). *Mladina v devetdesetih*. Analiza stanja v Sloveniji: Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Ule, M., Mihelj, V. (1995). *Prihodnost mladine*. Ljubljana: DZS: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.

Ule, M. et. al. (2000). *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino. Šentilj: Aristej

Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Velikonja, M. (1999). Drugo in drugačno: subkulture in subkulturne scene v devetdesetih. V Stankovič, P. (ur.), Tomc, G. Velikonja, M., *Urbana plemena: subkulture v Sloveniji v devetdesetih* (str. 14-22). Ljubljana: ŠOU.

Vodeb, N. (2020). Mladinsko ulično delo. Zapiski Usposabljanja za mladinske ulične delavce, aplikacija Zoom.

Zakov o graditvi objektov (2003). Uradni list RS, št. 102/4. Pridobljeno 8.2.2020 s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3490>

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (2010). Uradni list RS, št. 42/12 in 21/18-ZNOrg Pridobljeno 12.3.2020 s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5834#>

Woolley, H., Rose, S., Carmona, M., Freedman J. (b.d.). *The value of public space*. London: Bartlett School of Planning, University College London. Pridobljeno 8.2.2020 s <https://www.designcouncil.org.uk/sites/default/files/asset/document/the-value-of-public-space1.pdf>

9. PRILOGE

9.1. Vodilo za intervju

- 1) Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?
- 2) Kakšna je vaša izobrazba?
- 3) Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?
- 4) Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?
- 5) Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?
- 6) Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?
- 7) Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?
- 8) Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?
- 9) Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?
- 10) Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?
- 11) Kakšni so odzivi mladih ob prvem stiku?
- 12) Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?
- 13) Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi stik?
- 14) V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?
- 15) Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

16) Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

17) Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

18) Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

9.2. Zapisi intervjujev

INTERVJU A

Datum intervjuja: 4.5.2020

Trajanje intervjuja: 00:42:12

M: Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?

E: Jaz sem se pridružila Uličnim zmajem, ki so bili takrat mobilna ekipa, leta 2015. Takrat sem veliko delala v mladinskem centru in je bil naslednji možni korak, da razširim svoja obzorja in da se preizkusim še v čem novem, mladinsko ulično delo. Moja želja je bila spoznat nekaj novega, preizkušanje sebe v nečem novem in zdel se mi je zanimiv pristop, ker so bili začetki socialnega dela na ulici in sem iz tega vidika želela videti kako zgleda delo z mladimi v njihovem prostoru in ne v mladinskem centru.

M: Kakšna je vaša izobrazba?

E: Sem diplomirana socialna delavka in imam tudi diplomsko delo narejeno na temo mladinskega uličnega dela. Trenutno, pa študiram na drugi stopnji socialno delo.

M: Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?

E: Rekla bi, da je pri samem mladinskem uličnem delu in pristopih, **pomembna izobrazba, ker ti da neko širino in znanje**. Ne bi pa rekla, da je najpomembnejša oz je daleč od pomembne pri izvajanju mladinskega uličnega dela. Bolj kot to, se mi zdi, da so **pomembne veščine, ki jih osvojiš skozi življenje, kot je na primer komunikativnost, zmožnost dela v skupini, veselja do dela z mladimi**, ki pomeni neko notranjo motivacijo do tega dela in osmišljanja tega. Poleg tega, **da si iskren, da znaš poslušat, da si res prisoten in tam z njimi**. Poleg tega, pa bi rekla, da so pomembne izkušnje, ker se mladi povežejo z njimi in **da si razgledan, mogoče dal neke vzpone in padce čez v življenju, mogoče tudi malo eksperimentiral**, ker se mladi tako lažje povežejo, ker tudi oni eksperimentirajo v obdobju mladosti. Če pa govoriva o konkretni povezavi s pristopi, bi jaz kot socialna delavka, rekla, da več pozornosti namenim nekim psihosocialnim dejavnikom in se na to usmerjam pri svojih pristopih.

M: Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?

E: Kar se tiče usposabljanj imam narejeno **večdnevno usposabljanje Mreže mlada ulica**. Kar se tiče sprotnih izobraževanj, pa sem veliko dobila v našem zavodu. Tukaj sem dobila

veliko izobraževanj na temo medčloveških odnosov in dela z mladimi konkretno, kar res lahko uporabiš pri mladinskem uličnem delu.

M: Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?

E: Ja, dobila sem neko strukturo. Na začetku nisem imela nobene strukture, nisem vedela zakaj smo se tega lotili, kaj je naš namen, cilji, kakšne so metode dela in kako se lotiti uličnega dela. Z začetkom teh usposabljanj, sem dobila to kar sem rabila, kar so neki okvirji in osmišljanje. Dobila sem okvir o tem kako si sledijo faze, pomembnost intervizije in naslavljanja problemov. Tako da bi rekla, da sem dobila neko strukturo in resnost.

M: Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?

E: Jaz bi rekla, da se je razvil od leta 2015, ko sem začela, pa do zdaj. Na začetku sem videla naš namen kot nek **aktiven pristop k mladim v njihovem okolju**. Torej nismo čakali, da mladi pridejo v mladinski center, ki je takrat imel številčni upad, ampak smo mi šli v njihovo okolje. Potem bi rekla, da je bil namen se **povezat s četrtnimi skupnostmi** in tako **prepoznavat potrebe mladih** in tudi sami smo **spraševali po potrebah mladih** in bi rekla, da je bil to naš glavni namen, **da delijo z nami kaj rabijo, s čim se soočajo in podobno**. Trenutno, pa se mi zdi da smo se usmerili v **informiranje mladih v smislu kakšni programi obstajajo, kakšne možnosti imajo v naših mladinskih centrih, kam jih lahko vključimo, predvsem pa to, da so aktivni v svojem okolju, da pišejo projekte, delajo spremembe**. Želimo jim **dat neko moč in uvid, da lahko spremenijo kaj, če želijo**. In pa še potreba, ki se je opazila in spremenila v naš namen je to, da opazamo, da je **veliko ciničnih mladih, ki so v letih, ko imajo krizo identitete, doma in v šoli imajo veliko nesigurnosti** in smo se usmerili v podporo na tem področju, ampak ne mogoče toliko s strani ulične ekipe, kot s strani naše psihosocialne svetovalke.

M: Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?

E: V trenutnih razmerah nismo bili na terenu. Pred tem, pa smo bili od ponedeljka do petka na terenu, torej smo vsako popoldne v tednu na terenu. **Nikoli ne gremo sami na teren, torej vedno v paru, včasih tudi več, če je kakšna ulična akcija mogoče celo štirje**, odvisno od obsega dela, ki smo ga načrtovali.

M: Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?

E: Ciljna populacija se sklada s strategijo Mestne občine Ljubljana 2015-2025. Tam so opredeljeni kot **mladi, tisti od 15 do 29 let in mi se tega držimo, vendar ciljamo še malo nižje. Tudi od 12 leta naprej smo veseli ali pa starejše**. Bi jih pa opredelila kot **mlade, ki preživljajo svoj prosti čas na javnih površinah**, osredotočamo se na tiste **mlade, ki ta prosti čas preživljajo nestrukturirano**. Če je na igrišču skupina mladih, ki igrajo košarko in so samozadostni, bo veliko manjša verjetnost, da pristopimo, kot recimo skupina mladih, ki sedi na klopi in kadi.

M: Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?

E: Po navadi potreba po uličnem delu pride naslovljena s strani četrtne skupnosti, z njimi vzpostavimo stik in tako dobimo neke prve informacije o terenu. **Raziščemo kakšne opcije mladi tam že imajo, ali je tam kakšen mladinski center, katere osnovne in srednje šole so blizu, koliko je površin kot so recimo igrišča, parki** in to je prva stvar, preden sploh stopimo v stik z ljudmi. Potem pa **izvajamo visenje na terenu**. Takrat **oblečemo naše prepoznavne zelene jopice, ki so naša uniforma in so zelo opazne**. To visenje zgleda potem tako, da **se nekam usedemo in kakšno uro opazujemo kaj se dogaja, kdo prihaja tja, so to babice in dedki, kakšne skupine mladih, družine in pa kaj delajo potem te mladi**, a kadijo cigarete, travo, preprodajajo droge. Tako da prvič nekajkrat samo visiš, tudi da vidiš ob katerih urah se večinoma zbirajo mladi. Potem pri pogovoru pa je pomemben očesni stik, potem se **pozdravimo, predstavimo po imenu, povemo od kod prihajamo in postavimo kakšno vprašanje**. To je eden od pristopov, ki je zelo strukturiran. Potem, pa **se pogovarjamo o stvareh kot so recimo, kaj počne tukaj, na kakšen način uporablja javne površine, kako pogosto je tukaj, o šoli in podobno**. Potem pa **imamo še vrstniški pristop in med tema dvema moraš sam ocenit, kdaj uporabiš katerega**. Ta drugi je, da **pridemo tja, se predstavimo, na hitro omenimo da delamo mladinsko ulično delo in potem jih povabimo na igro košarke recimo, ali pa na družabno igro, podajanje frizbija**. Na ta pristop se zelo odzivajo. Potem pa počasi gradiš odnos in nekateri pokažejo večjo potrebo po pogovoru, spet drugi pa mogoče ne.

M: Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?

E: Kot sem omenila, je to na začetku odvisno od skupine in kaj počne. Lahko je zelo strukturirano in začnemo s pozdravom, predstavitevijo in nekim vprašanjem, da malo izvemo o njih in o tem kaj počnejo tam, lahko pa vrstniško, kar je res sprejeto, torej **z nekim rekvizitom, kot je žoga ali pa družabna igra in potem razvijamo naprej pogovor preko tega**. Res odvisno kaj mladi rabijo, se odzivamo na njihove potrebe, želje, to kar zaznamo v tistem trenutku.

M: Kakšni so odzivi mladih ob prvem stiku?

E: Na začetku bi rekla, da so vedno nezaupljivi in jim ni jasno kdo si, kaj tam počneš in kaj hočeš od njih. V bistvu jih je najbolj strah tega nadzora, v smislu kdo si zdaj ti, a boš zatožil, da kadimo in podobno. In zato moramo biti kar vztrajni, ampak ne preveč vsiljivi. Meni se je **že zgodilo, da so zavili z očmi in se naprej pogovarjali svoje** in v takem primeru preprosto odideš. V drugem primeru pa pristopiš in te sprejmejo, se pogovor razvije.

M: Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?

E: Definitivno tudi takrat, ko zavijejo z očmi in se naprej pogovarjajo. Rekla bi, da **vsakič, ko izvem nekaj o njih, recimo njihovo starost, kaj počnejo kaj, v katero šolo hodijo in pa če oni potem mene kaj nazaj vprašajo**. To se mi zdi že res dober znak v smislu, da sem jim zanimiva, bomo lahko imeli več zaupanja. Potem pa recimo, ko jih povabiš na dekico, ki jo imaš seboj, pa **jim prvo ni zanimivo, potem pa pridejo mimo po nekaj minutah in jih ponovno povabiš, pa se pridružijo**. Nadgradnja tega, pa potem to, da

poveš, da naslednji teden ponovno prideš in pridejo tudi oni. Za vsak teren, ki so si zelo različni, se prilagajamo in merila uspešnih odnosov, ki jih razvijemo so različna. Mogoče je osnovno to, da rečemo, da sta dva mlada na teren nekako redna in smo v stiku stalno. Naslednje merilo uspešnosti je zame to, da imajo mladi neko potrebo na katero jim lahko odgovorimo, pa mogoče, da **se vključi v aktivnosti naših mladinskih centrov.** Je pa res odvisno od terena do terena. Pri nekaterih terenih smo srečni, da mlade sploh srečamo in se pogovarjamo, spet na drugih je uspešno to, da **z mladimi napišemo projekt, neko mladinsko pobudo.**

M: Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi stik?

E: Tukaj bom rekla, da je vse skupaj zelo odvisno od njihovih potreb. Če imamo **mlade osebe, ki imajo veliko potrebo po pogovoru, se odnos hitreje razvije,** še vedno pa ne bom rekla, da tako zelo pogosto. Mogoče je **prednost, ko uporabimo vrstniški pristop, ker je men nami in mladimi približno deset let razlike in zato se mi zdi, da se nam mladi lažje odprejo in se poistovetijo z nami.** Nismo take starosti kot njihovi starši, smo pa ravno toliko starejši, da imamo malo več izkušenj, nekateri smo na fakulteti in že v službah, ampak se še vedno znamo pogovarjat o stvareh, ki so njim pomembne. To da **smo mlada ekipa, bi rekla, da je velika prednost pri pristopanju do mladih na terenu.** Nismo v odnosu strokovnjak:uporabnik, ampak je **vse skupaj zelo medvrstniško.** Če se pa vprašam koliko poglobljenih odnosov se razvije, bi rekla štiri do pet, včasih tudi dva, tri. Zelo težko, pa rečem ali je to veliko ali malo. Če ubesedim, bi jaz osebno rekla, srednje pogosto nastanejo neki globlji odnosi.

M: V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?

E: Jaz bi rekla, da so **na splošno pristopi naše ekipe plod nekih team buidingov, skupnih izobraževanj, intervizij, debat** in je posledično zelo podoben. Če ga opišem, smo na zunaj oblečeni v prepoznavne jopice ali majice, imamo seboj žogo ali družabno igro, **včasih celo hrano, ki moram povedat, da vedno deluje** in v tej začetni točki bi rekla, da je naš pristop na isti liniji. Kar se pa tiče mojega osebnega pristopa, pa je popolnoma različno. Kor so različni mladi, smo tudi mi različni. Vsak ima neko karakteristiko, ki je mladim mogoče bolj všeč kot drugim. Moj način, pa se razlikuje v tem, da morda **nisem tako invazivna, sem bolj mirna.** Velikokrat samo sem tam in všeč mi je ta vidik dela, da tudi ko imaš že navezane stike, **včasih samo visiš tam in iščeš neke spontane stike navezave.** To se mi zdijo trenutki, ko dobimo neke povratne informacije od mladih, ko **iščemo te spontane očesne stike in ni ravno tistega pristopa, da ko pridemo je v trenutku akcija.** Jaz bolj čakam, da vidim kakšno povezavo bomo ta dan vzpostavili, torej na nek bolj miren način.

M: Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

E: Bom rekla, da ga definitivno ima. Odvisno od tega, kako povezan si z osebo s katero greš na teren, kako sta se uskladila glede tega, kaj bosta ta dan počela na terenu. Res veliko delamo na tem ekipnem delu in **spodbujamo to, da se preden gremo dogovorimo kaj bomo vzeli, kako bomo pristopili ta dan.** Ampak tudi, če smo si podobni in gremo z isto idejo, je pristop vsakega unikatni. Potem **na terenu konkretno pa se podpreta, pogledam**

kje lahko jaz pristopim na pomoč sodelavcu in obratno, ko je recimo kakšna scena se včasih pogledamo in dogovorimo, da se umaknemo tudi, če tako presodimo. Res je pomembno to, da sta povezana, da lahko komunicirata tudi brez besed, če je potrebno. Če si zamislim konkretno svoje sodelavke in sodelavce, lahko mogoče rečem še to, da **nekateri imajo bolj aktivne pristope kot jaz in v teh primerih najdem svojo mesto in sem tudi jaz malo bolj aktivna in mi je lažje bit aktivna, kot drugače**. Res je tudi kako športen si, ker se veliko vključujemo, pozivamo k recimo igri košarke in potem je odvisno kakšna skupina mladih je na igrišču. Če je to neka mešana skupina, ne toliko starejših seveda sodelujem lažje, če pa so to fantje, ki zelo resno igrajo, se raje umaknem od igre in pristopam na način, da sem vidna in na razpolago.

M: Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

E: Uspešna sem, **ko vzpostavim povezavo z mladim, ko imam recimo trenutek s kom ena na ena in se mi odpre, zaupa kaj ga muči in ko se zbližava, bolj razumeva**. Naslednja stvar pa mogoče to, ko **vprašajo po tebi, ko te ni na terenu**. Takrat začutim, da sem bila uspešna in **sem mladim dala nekaj kar so rabili takrat**.

M: Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

E: Kot prvo bi rekla, da odziv vedno je in **čim imamo neko interakcijo je to odziv, ki pa je lahko negativen ali pozitiven oz prijeten ali neprijeten**. Če prepoznam, da jim ta stvar s katero sem danes prišla ne odgovarja in so recimo samo prišli kadit in imet mir od doma, definitivno ne bom silila v njih, ker je to njihov prosti čas in vedo kaj želijo počet oz so tam z namenom. Zato vedno, ko vidim da smo visijo nekje in **nestrukturirano preživljajo ta prosti čas, vprašam zakaj so tam, držim nek pogovor**. Če pa mi dajo jasno vedeti, da je to njihov osebni čas, da jim ne odgovarja moja družba, **se umaknem** in se mi zdi to edina pravilna poteza v takih primerih, da jim pustimo to svobodo.

M: Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

E: Prepričana sem, da nekje so izboljšave. Rada gledam na to, da **vsak od nas želi dat nekaj mladim in dejstvo je, da vsem in vsakemu ne bomo nikoli ustrezali**. Če ohraniš to svojo energijo, ki jo imaš in bo nekomu zelo odgovarjala, spet drugemu ne, je to zelo normalno. Vse tudi ni v pristopu bi rekla, je veliko tudi v razgledanosti, globini, pogovoru, tvojih izkušnjah. Zato mogoče konkretno pristopa ne bi spreminjala, ker ustvarja raznolikost in pestrost naše ekipe, kjer so nekateri zelo aktivni, drugi malo manj in tako je v redu, ker smo na voljo različnim mladim.

INTERVJU B

Datum intervjuja: 13.5.2020

Trajanje intervjuja: 00:29:22

M: Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?

B: Mi smo mladinsko ulično delo začeli izvajati 4 leta nazaj, v bistvu je bil naš prvi poskus v okviru projekta, ki se mu je reklo Preventivni mozaik Posavja. Namen je bil **raziskati teren, preveriti, če je to nekaj kar je v našem okolju potrebno in če bi to izvajali**. To je bil nekako začetek, pilotni projekt mladinskega uličnega dela. Potem smo pred dvema letoma oddali projekt Rastišče, ker smo po zbiranju podatkov ugotovili, da je mladinsko ulično delo potrebno. **Povezali smo se s partnerji iz Posavja**, saj smo ugotovili, da potrebujemo širše območje dela, predvsem ker je veliko ruralnih območji v tem okolišu. Tako smo se od začetka zavedali, da bo naše mladinsko ulično delo drugačno, kot drugje, ravno iz tega vidika, ker imamo veliko vasi. Torej uradno smo začeli pred dvema letoma, ker smo **ugotovili veliko potrebo po mladinskem uličnem delu, ker je bilo premalo aktivnosti, ker so to naselja, vasi, ki ne omogočajo mladim prihod v naš mladinski center in smo ugotovili, da moramo mi priti k njim**.

M: Kakšna je vaša izobrazba?

B: Sem profesorica razrednega pouka, ampak nisem nikoli šla delat v šolo, ker mi je neformalna izobrazba bližje.

M: Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?

B: Zdi se mi, da je definitivno lažje, če imaš za sabo izobrazbo, ki obravnava delo z otroki, torej učitelj, socialni delavec recimo. Rekla bi, da imaš tukaj prednost zaradi znanja o mladostnikih. Meni je recimo **pomemben vidik poznavanja razvoja mladostnika, nekih učnih metod tudi**. Tako, da bi rekla, da je lažje, ni pa pogoj, da lahko delaš mladinsko ulično delo.

M: Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?

B: Ja, mi smo se zavedali, da sami nimamo dovolj kompetenc, da bi se lotili zadeve dovolj strokovno. Zato smo na samem začetku stopili v stik z Zavodom Bob, ker so pionirji mladinskega uličnega dela v Sloveniji. Tako smo imeli v sklopu Rastišča sreče štiri usposabljanja na temo mladinskega uličnega dela v dveh sklopih, od osnov pa do nekih metod dela. Tako, da smo vsi zaposleni in prostovoljci šli čez ta usposabljanja.

M: Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?

B: Meni se zdi zelo dragoceno usposabljanje, ker menim, da če se sam lotiš se morda da, ampak je postopek precej dolgotrajnejši. Na nas je imelo **usposabljanje vpliv predvsem z vidika motivacije in uvida, da nimamo kompetenc za to, ker je bilo za nas res novo področje dela**. Veliko je pomagal tudi nek vpogled v splošne pristope in metode dela.

M: Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?

B: Mi smo se v dveh letih **učili za koga smo tam, kdo je točno naša ciljna populacija, za koga pripravimo aktivnosti**. Ukvarjali smo se tudi s tem, da smo mi povezani, kje in kaj želimo delat z mladimi. Glede na našo motivacijo in filozofijo mladinskega centra, smo se odločili delat mladimi med 15 in 30 letom. Ugotovili smo, da je **veliko mladih, ki so marginalizirani, so brezposelni, živijo v negotovih bivalnih razmerah, vlada odvisnost** in odločili smo se, da bomo pomagali njim, da bo to naša osrednja skupina.

M: Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?

B: Zaradi trenutne situacije, še nismo šli na teren v zadnjih mesecih. Načeloma pa **hodimo dvakrat do trikrat tedensko**, letos poleti pričakujemo, da bomo še malo več, ker ljudje ne bodo šli na dopuste kot po navadi in bo potreba večja. Na teren hodita **vsaj dva, ampak nas gre po navadi od 3 do 5**. Včasih je ekipa večja, ker imamo akcije, ki zahtevajo več ljudi. **Delamo vse od peke palačink, slack line in podobno**.

M: Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?

B: Naša glavna in osrednja ciljna skupina so **ranljivi mladi med 15 in 30 letom**. Največ stika imamo z mladostniki med 20 in 30 letom, ki so v obdobju prehoda v odraslost. To so mladi, ki prejemajo socialno pomoč, jim ni do tega, da bi šli v službo, imajo motnje v duševnem razvoju, nimajo stalnega prebivališča, se selijo iz enega v drugega, so odvisni od različnih drog npr. alkohol trava. Imamo pa tudi druge skupine, mlajše otroke. Ker z našo osrednjo skupino pride vedno skupnost, ker je to tako okolje in tako delujejo. Posledično je vedno več različnih skupin zraven. Naš namen je, da tem **starejšim pomagamo in tako tudi zaščitimo mlajši populacijo**. Za mlajše imamo aktivnosti, tako da lahko v času, ko se jaz pogovarjam s skupino mladih, ki si na klopci podajajo joint, moji sodelavci z mlajšimi izvajajo drugo aktivnost, kakšno igro.

M: Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?

B: **Veliko naših metod prenašamo iz mladinskega centra na teren**. Individualni pogovor je osrednji, veliko se igramo socialne igre. Vedno gremo na teren z nekim pripomočkom, to je kakšna igra, s katero iščemo način kako pristopit k mladim. Pri starejših pa je pogovor osrednja metoda, z njimi se ne igramo. Tako, da ja, vedno so igre, za starejše mogoče neka tematika s katero pridemo, mogoče kakšen vic. Včasih tudi pridem, zberem skupino mladih in je kot na mladinski izmenjavi, ko imamo dve urno delavnico.

M: Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?

B: Mislim, da je ta prvi stik največji izziv mladinskih uličnih delavcev. Mi imamo prednost, ker smo v majhnem okolišu, **naš kombi s katerim pridemo je res opazen in mladi so nas hitro spoznali in nas poznajo**. Veliko je otrok na terenu, ki prihajajo v naš mladinski center in ne vem, če je kdaj bil teren, ko sem prišla in nisem poznala koga. Takoj, ko poznaš nekoga, je okoli tebe še 14 njegovih prijateljev in to so naše prednosti na teh vstopnih točkah. In to je včasih tudi naš **način, kako pridemo na teren, ker nekoga poznamo in nam on predstavi še svoje prijatelje**. Primer je lahko punca, ki sem jo poznala iz ene od vasi, ker je z nami sodelovala na mladinski izmenjavi in ona je tista, ki jo vprašam npr. »a boste kej za Krko?« in

ona pravi »seveda, pridite kaj naokoli«. Posledično spoznamo nove mlade in gradimo z njimi odnose. Tako, da ja bi rekla, da imamo tukaj prednost vstopnih točk.

M: Kakšni so odzivi mladih ob prvem stiku?

B: Rekla bi, da je to odvisno od populacije. V teh vaških naseljih, bi rekla, da so **mladostniki malo bolj zadržani in se pozna, da so mogoče malo nezaupljivo vstopajo v te odnose**, v smislu »zakaj ste vi zdaj tukaj, pa kdo ste vi in kaj mi tukaj nekaj ponujate«. Menim, da **pride iz tega, ker jim starši govorijo, naj se ne pogovarjajo z neznanci in se začuti malo straha z njihove strani včasih**. Ampak jaz mislim, da **se da vse skupaj hitro prebit, če stopiš na njihov nivo, najdeš neko vstopno točko, kot je npr šala**. V Krškem okolišu je pa zelo drugače, oni so zelo radovedni. Takoj, ko pridemo so okoli nas in sprašujejo kdo smo, kaj bomo počeli. Sploh recimo priseljenski otroci, ki jih imamo kar nekaj iz bivših Jugoslovanskih držav, tudi iz Albanije je kar nekaj otrok, oni so zelo radovedni. Tako, da je res razlika med mestnim in vaškim okoljem. V grobem, bi lahko rekla, da je **vaško okolje bolj zadržano, se pozna tudi na tematiki, je res mogoče bolj nedolžno, mogoče sterilno**, medtem ko **so v mestu vsega navajeni, vse so že videli in so bolj radovedni**. Se pa vedno da vzpostaviti stik.

M: Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?

B: To je zelo relativna stvar, ampak mi **kot ekipa za uspeh štejemo tiste trenutke, ko se v aktivnosti vklopijo tisti, ki načeloma stojijo bolj v ozadju**. So otroci, ki imajo bolj raziskovalski duh in so tudi pomembni, ampak za nas so mogoče še malo bolj tisti, ki načeloma ne vstopajo v aktivnosti. Tako, da mi je uspeh, če vidim fanta, k je že desetkrat prišel, enajstič pa vstopi v igro in vidiš, da ga vseeno malo zanima kaj delamo, pa tudi če na koncu z nami spregovori tri stavke. **Kot kazalnik uspeha pa štejemo tudi to, da ljudje sodelujejo**. To je recimo, ko imamo delovne akcije in vidiš, da **pristopi cela lokalna skupnost in te vprašajo, če lahko tudi oni barvajo klopce, brusijo** itd. to je meni osebno to kar je pomembno-sprejemanje od vseh.

M: Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi stik?

B: Rekla bi, da je **uspeh res povezan s pogostostjo obiska nekega terena**. Jaz nimam izkušnje, da bi kje bili zavrženi, zna pa trajati včasih to, da smo sprejeti in razvijemo neke odnose, res odvisno od terena. Bi pa rekla, da je vsaka intervencija uspešna. Bi tudi rekla, da so konflikti, če se zgodijo, dodana vrednost. **Tudi če pride do manjšega spora, dileme, bolj burnega pogovora, bi rekla, da je intervencija uspešna**. Če povem približno številko, bi rekla, da je v 80% odnos vedno uspešen in se razvije.

M: V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?

B: Jaz sem zelo ekstrovertirana oseba in nimam težav s tem, da pristopim k nekomu, ki ga ne poznam, ga ogovorim. **V odnose vedno vstopam z mislijo »jaz sem človek, ti si človek« in verjamem, da ima vsak svojo energijo. Vstopam z enakovredno mislijo, vedno in poskušam poiskati neko skupno točko in res mi je pomembna empatija**. In ravno zaradi empatije bi rekla, da dobro funkcioniram v uličnem delu, ker znam hitro začutiti človeka in najdem temo o kateri se lahko pogovarjava. Tako, da s tem res nimam težav, medtem ko mi

sodelavci govorijo, da oni tukaj imajo težave. **Težko jim je na tej vstopni točki, kako začeti pogovor.** Bi pa rekla, da je to moja naravno dana lastnost, ki sem jo zdaj začela strukturirano graditi, ker jo razumem, razumem da jo imam in jo s pridom izkoristim v teh okoliščinah.

M: Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

B: Trdim, da brez tima ne gre in to so vezi, ki se močno povezujejo med sabo, zato bi rekla da vplivajo name, ampak pozitivno, ker se znamo zelo dobro dopolniti. Nikoli ne bom šla na teren z nekom, ki ga poznam en teden, ker traja res nekaj časa, da se privadiš na teren in sodelavce, ker je jasno, da **če mi ne bomo skladno delali, na terenu ne bomo nič dosegli.** Tako, da **me sodelavci s svojimi energijami in lastnostmi nekako uravnovešajo in držijo v ravnovesju,** ker sem jaz zelo »bla bla bla« si želim, da gre potem z mano nekdo, ki je moje nasprotje, ker **vem da so na terenu mladi, ki jim moj pristop ne paše in so veliko bolj veseli koga drugega.** Vedno se res dogovorimo, da gremo nekako uravnoteženi na teren.

M: Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

B: To ocenjujem, **ko se ponovno vračamo na teren in me posameznik s katerim sem nazadnje delala, sprejme z nasmeškom, tudi če nima najboljšega dneva in vidiš, da ima željo se s tabo pogovoriti.** To je za mene uspeh, **da vidiš v tebi nekoga, ki mu lahko pomaga prebrodit težke trenutke v življenju.** Rekla bi, da ta občutek, da hodim na terene, kjer me potrebujejo, ampak je to mogoče situacija, pri kateri moram razmejiti moj ego, to kar jaz rabim ločujem od tega kar jaz delam za nekoga drugega, ki potrebuje pomoč. Kdaj opazim, da se ta čustva prepletajo, ampak v glavnem vzamem kot uspešno to, da grem na teren, kjer me toplo sprejmejo in jim lahko nekaj dam.

M: Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

B: To se seveda zgodi in nikoli ne silim z glavo skozi zid. **Poskusim s kakšnim drugim pristopom, mogoče se odzove na kakšno drugačno metodo,** če pa ne, potem se **tudi umaknem in poskusi kdo drug od sodelavcev.** Imamo nekaj skupnosti v katerih smo na terenu in **so fantje, ki ne spoštujejo ženske avtoritete** in njihovi odzivi so v smislu »ne boš ti meni govorila kaj bom naredil«. V takih situacijah **ocenimo situacijo, mogoče je res treba samo spol zamenjat in lažje pristopi fant.**

M: Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

B: Tega je vedno veliko, jaz pravim, da **se je potrebno vedno nadgrajevati in ostati s srcem pri stvari.** To že iz tega izhaja, ker se generacije spreminjajo, spreminjajo se potrebe mladih in **nadgrajevati je treba znanje z izobraževanji, usposabljanji, preizkušanjih novih pristopov.** V prvi vrsti, **pa je potrebno delati na sebi in dokler bom jaz delala na sebi, bodo tudi moji pristopi boljši** in to je moje glavno vodilo. Veliko truda in časa vlagam na delo v sebi in nimam težav, da tudi povem, da grem na terapijo in s svojo terapevtko razpravljam o razmejevanju, **ki ga moram upoštevati na terenu, v smislu kaj je moje in kaj je uporabnikovo, kje postavljati meje.** Mladinsko ulično delo je meni res vsakdan in **ko vstopam na teren, v skupine ljudi, poskušam biti čim bolj naravna in tukaj si zelo izpostavljen in lahko ranjen.** Zato se mi res ključno zdi delo na sebi.

INTERVJU C

Datum intervjuja: 5.5.2020

Trajanje intervjuja: 00:50:08

M: Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?

N: Približno štiri, pet let nazaj in sicer zato, ker se je pri Mladih zmajih pokazala potreba po spremembi načina in metode delovanja izven mladinskih centrov. Začelo se je tako, da sta dve dekleti izvajali delavnice v prostorih četrte skupnosti in to je bilo namenjeno bolj mlajši populaciji. Iz tega se je potem razvila skupina mladih, ki se je razširila in želeli so vnesti malo več vsebine zunaj, izven prostorov mladinskih centrov, ampak je bil njihov pristop preveč strog, trd. Nato je ta skupina razpadla, ker se niso prilagodili karakteristikam mladih. Potem pa sem jaz kot študent, skupaj s kolegico Tjašo, pod mentorstvom koordinatorke Doris začel z mladinskih uličnim delom, ki je bolj podoben današnjemu, **je bolj fleksibilen, odprt in usmerjen v potrebe mladih, ne toliko spet v vsebino, ki jo mi želimo prinest, ampak poslušamo mlade.** Zakaj sem se za to odločil, se mi pa zdi, da je bila takrat neka potreba po širjenju, ampak ker **fizičnih prostorov za mlade v Ljubljani še vedno ni dovolj, da bi pokrili vse četrtno skupnosti in primestne četrti, je bil prvi odgovor na to mladinsko ulično delo, ker ne rabiš dosti.** Potrebuješ nekaj ljudi, stvari in lahko narediš res veliko.

M: Kakšna je vaša izobrazba?

N: Po izobrazbi sem diplomirani profesor razrednega pouka.

M: Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?

N: Ja in ne. Jaz veliko bolj verjamem, da so **neformalno izobraževanje, kompetence in izkušnje v mladinskem delu veliko bolj pomembne, kot neka formalna izobrazba.** Kar pa vidim, je da morda **lažje na neki formalni ravni zagovarjaš svoje delo in lažje prepoznaviš neko delovanje mladih in določenih institucij, kot so šole, CSD-ji,** ker si imel med študijem že veliko prakse in nabereš določeno znanje. Posledično imaš s tem poznavanjem institucij in mladih prednost pri prepoznavanju področji, vsebin, ki jih lahko pokrije mladinsko delo, ker jih recimo šola ali nekdo ne. To je recimo **prosti čas, ki ga šola konkretno ne pokriva veliko in lahko pripore k kvaliteti le tega mladinsko delo.** Da bi sam veliko znanja iz faksa uporabljal pa ne ravno.

M: Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?

N: Jaz sem ravno prišel zraven, ko se je v Ljubljani začelo o mladinskem uličnem delu malo bolj govoriti in kar nekaj organizacij nas je ravno začenjalo z delom. Organizacije, ki smo programsko delale na prostočasnih dejavnostih in smo prenašali dejavnosti na ulico, nismo imeli konkretnega zaledja oz navodil, kako točno naj vse skupaj delamo. Zato mislim, da **smo sami oblikovali svojo prakso, ki smo jo nato učili naprej in predajali neke primere dobre prakse, ki je takrat delovala.** Jaz osebno, sem veliko črpal iz tujine, včasih tudi na

izobraževanja, ki niso konkretno povezana z mladinskim delom, ampak **sem spoznal ljudi, ki so izvajali ulično delo in jih spraševal kako ga izvajajo in se učil o praksah iz tujine in razmišljal, kako bi jih vpeljal pri nas.** Tako sem dobil prakse iz VB, Belgije, Avstrije, Nizozemske. Nato smo pri Mladih zmajih počasi začeli z notranjimi izobraževanji in smo dobili tudi psihosocialno svetovalko, ki pozna in obravnava specifične teme. V Mreži mlada ulica pa smo tudi začeli s specifičnimi izobraževanji in konkretno izobraževanji za mladinske ulične delavce. Pri Mladih zmajih pa včasih tudi gostimo predavatelje, ki nas izobražujejo ali pa sami pošiljamo študente in ulične delavce v tujino, da izpopolnijo znanje. V tujini se potem res navežejo stiki z ostalimi, ki predstavijo svoje prakse, morda neke specifične, ki tebe zanimajo in imaš potem željo jih prenest v naš sistem, naše delo, kar pa ni vedno lahko.

M: Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?

N: Jaz se načeloma nikoli nisem držal točno določenega sistema, ker **vidim mladinsko ulično delo tako razgibano in tako raznoliko, da nekaj lahko deluje nekje, v naslednjem primeru pa ne bo več.** Mi recimo pristopimo z določenimi triggerji oz sprožilci, ki delujejo različno na terenih. Nekje se recimo odlično obnese šport, pri drugih skupnostni dogodki, družabne igre, pogovor. Sem pa z usposabljanji **pridobil neka neformalna znanja, recimo o specifičnih stvareh, kot so digitalno področje, kako narediš igro, katere igre so uporabne pri delu z mladimi.** Predvsem pa sem **dobil vpogled v to kako imajo ostale organizacije urejen sistem, kaj in kako nagovarjajo mlade, katere so tiste vrednote, ki jih zagovarjajo, spodbujajo.** Na začetku poti, sem tudi odkrival kaj sploh je moj cilj na ulici, kaj sploh želim jaz prineset mladim. **Včasih pridejo skozi igre v pogovorih z mladimi na plan teme, ki jih moram poznat in sem jih skozi izobraževanja spoznal in znam delat z njimi, če do tega pride.**

M: Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?

N: Prvo je dejstvo, da **jaz vidim mladinsko ulično delo, kot nek podaljšek mladinskega programa.** Center je samo fizična stvar, lahko izvajaš aktivnosti notri, pred centrom, na igrišču. Mladinsko ulično delo pa prinaša ta podaljšek, ker **prinašajo svojo fizično prisotnost v prostore in površine, kjer mladinskih centri in programi ne delujejo.** Skupaj s prisotnostjo prinesemo sprožilce, neko dogajanje, svoje izkušnje, ki imajo poseben doprinos, **prinašamo informacije za mlade, ki jih morda ne dosežejo.** Za primer lahko recimo ne vedo kako in da lahko uveljavljajo kakšno štipendijo, pa odkrijemo med pogovorom, da bi jim prav prišla in nato skupaj z njimi na telefonu recimo poiščemo vlogo, pogledamo kaj rabi in mu pomagamo izpolnit vse skupaj. **Še en namen je, da tiste mlade, ki morda želijo več podpiramo, jih usmerimo, jim ponujamo mentorstvo, morda uredimo finančno podporo,** ker imamo kar nekaj možnosti v zavodu- od Mestnega inkubatorja, ki financira projekte mladih, do javnega povabila in mladinskih pobud in projektov, ki jih sami spišejo, ali pa skupaj z našo pomočjo. Tako **realiziramo tudi ideje, ki se jim morda zdijo neizvedljive.** Ko pa delamo z bolj ranljivi mladimi, pa **jih podpremo v smislu usmeritve k določeni osebi ali instituciji, ki jim potem lahko pomaga pri specifičnem problemu.**

M: Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?

N: Na terenu smo vsak dan v tednu, včasih tudi več ali pa med vikendi, ko imamo dogodke za mlade. Načeloma pa vsak dan. Glede na kader, ki ga imamo je to realno, da pokrijemo 5 terenov in ostale dogodke. Toliko terenov, pa je zato, ker se je odkrila potreba, ker so nas četrtne skupnosti prosile za pomoč, ali pa direktno občina, ker se je nekje nekaj dogajalo, mogoče kakšen vandalizem. Iz tega vidika, so želeli, da namesto posredovanja policije, pridejo mladinski delavci, ki mlade morda usmerijo v produktivno smer, namesto destruktivne. Povabi nas tudi kakšna druga organizacija, ki že dela v določenem okolju in je zaznala, da bi lahko tudi mi doprinesli in je potreba tudi po naši prisotnosti. Samih sivih con je toliko, da bi rabili še več kadra in potrebe se mi zdi, da je včasih več, kot je razpoložljivih mladinskih delavcev. Na teren pa hodimo po dva ali več. Za to je več razlogov in prvi je varnost, ker si na ulici vseeno bolj izpostavljen, kot recimo v mladinskem centru ali kakšnem druge prostoru. Drugi vidik je evalvacija in refleksija, ki je nujna in je še boljša, če imaš ob sebi sodelavca. Tretje dejstvo je, da je v paru vse lažje, tudi ta prvi ali pa četrti pristop k mladim.

M: Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?

N: Načeloma delamo z mladimi od 15 do 29 let. Znotraj te skupine, pa mi še malo bolj delimo mlade. Delamo tudi z mlajšimi, tudi od 10 do 29 let, kar so res otroci in tukaj se potem nabere ta raznolikost, ker so različnih starosti, imajo različne interese, potrebe. Poskušamo se osredotočiti na 12+, to so mladi od zadnje triade osnovne šole dalje in z njimi lahko delamo že več, kot samo animacijo. Z njimi se več pogovarjamo, več naslavljam določene teme, tudi oni sami nam znajo že več povedat, razvijajo se drugačni dialogi. Imajo že razvit ta svetovni nazor, morda tudi samo lokalni in posledično vidijo kaj je narobe in imajo že morda idejo kako bi to popravili, rešili. Potem so srednješolci, ki so tudi kar prisotni in pa študentje, ki jih morda bolj vključimo v delovanje organizacije, kot prostovoljce ali študente ali pa jim omogočimo kaj drugega. Je pa študentka skupina najmanjša in z njimi manj delamo.

M: Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?

N: Prva stvar, ki bi ji rekel točka 0 in ne točka 1, je poziv deležnikov, ki že delujejo v četrtni skupnosti v katero prihajamo. To je po navadi četrtna skupnost sama in potem gremo na njihovo sejo, kjer se predstavimo kdo smo in kaj počnemo, da vidijo zakaj smo tam in da nam tudi oni povedo kaj oni vidijo pri mladih v tem okolju in zakaj so nas poklicali k sodelovanju, če nas. Potem pa je prva točka pregled stanja terena in analiza ugotovitev. To pomeni, da gremo nekajkrat tja in opazujemo, kje se mladi zbirajo, kako deluje skupnost, kakšna je dinamika, katere vse organizacije so tam, kakšna je infrastruktura. Včasih se mladi veliko zbirajo na območjih, ko ne pričakujemo, kot recimo pred trgovino. Druga točka je že trenutek, ko se mi oblečemo v našo uniformo, ki je majica Mladih zmajev in pa jopica in vzpostavljamo prve stike z mladimi brez kakšnih načrtovanih aktivnosti. Naš cilj te točke je, da nas skupnost spozna in kasneje znova prepozna, da vedo zakaj smo tukaj in kaj je naš namen, da starši recimo izvejo kaj je naša vloga, da smo strokovno usposobljeni mladinski delavci, za katerimi stoji celotna organizacija in smo tam z namenom.

M: Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?

N: Vsak mladinski ulični delavec ima svoj pristop in to jaz zelo spodbujam v svoji ekipi. Želim, da **vsak najde svojo močno točko in odkriva kako je njemu najlažje delat in komunicirat z mladimi**. Enim je bližje pogovor, spet drugim šport. **Pri športu se včasih samo pridružimo kakšni igri in na koncu šele konkretno ogovorimo mlade, nekateri pa imajo bolj močne komunikacijske veščine in gredo iz prve na pogovor**. Na začetku je najbolj pomembno, da se jim predstavimo po imenu, povemo iz katere organizacije smo, malo tudi o tem zakaj smo tam in kaj želimo počet. Včasih jih tudi povabimo, da se povežemo preko kakšnega socialnega omrežja, kot recimo Instagram, da ostanemo v stiku. Zdi se mi, da je včasih tanka meja med mladinskim delom in promocijami, ki nas pozivajo da jim sledimo na vseh omrežjih. Zato si je treba zapomnit, da mi s takim pristopom samo pokažemo, da smo tudi tam na voljo, če nas bodo rabili in nam služi kot komunikacijsko sredstvo. Če pa govoriva še o orodjih, ki jih uporabljamo oz si z njimi pomagamo na terenu moramo zopet postaviti to ločnico z animacijo. Pri animaciji, je orodje glavni del aktivnosti, medtem ko mladinski ulični delavec uporablja ta orodja za vzpostavljanje odnosa z mladimi. Ta **orodja so pa lahko žoga, frizbi, karte oz karkoli kar bi mlade lahko pritegnilo**. Mi smo razvili tudi koncept »chill out« kotička, kjer lahko samo si in samo sediš, se pogovarjaš ali pa samo opazuješ dogajanje, mi pa smo tam, da smo na voljo, če nas potrebujejo. Največkrat pa je pogovor orodje, ker mladi včasih potrebujejo samo to. V šoli so vpeti v neke formalen odnose z odraslimi učitelji in podobno, v družini se pri teh letih težko pogovarjajo o vsem. Mi pa potem predstavljamo ta vmesni del, vmesne malo starejše, s katerimi se lahko pogovarjajo o tem kar želijo. Včasih pa se tudi mi pridružimo njim pri neki aktivnosti in nato razvijamo spontane pogovore. **Največkrat spregledano orodje pa je mladinski delavec sam, saj ima vsak svoj nahrbtnik veščin in spretnosti, ki jih lahko deli z mladimi**. Prav tako, pa lahko mladi delijo svoja znanja z nami. Dobro je, da vsaj približno poznamo stvari, ki so trenutno aktualne pri njih in potem lahko mlade tudi prosimo, da nam jih bolj razložijo, da tudi dobimo vpogled v to zakaj so jim pomembne.

M: Kakšni so odzivi mladih ob prvem stiku?

N: Zelo različni. Imaš mlade, ki se jim vse skupaj zdi noro in zanimivo in so zelo pripravljeni sodelovat. Spet je včasih res težko izbrat trenutek vstopa, ker **gledamo na to, da so to res neorganizirani mladi, pa se vseeno sprašujemo včasih, če jih bomo zelo zmotili in podobno**. No, če greva nazaj na odzive, se mi zdi da je največ tistih, ki jim ni jasno kaj želiš od njih in kaj tam počneš. V takih primerih si moramo res vzeti tiste uvodne minute, da pojasnimo točno kdo smo in kaj tukaj počnemo. Potem pa so spet odzivi različni, od tega »ah, to je kar nekaj« do tega »ja, za Mlade zmaje sem pa že slišal« in pri tem odgovoru potem nadaljuješ temo in sprašuješ kje je slišal, kako in podobno. Potem pa je ena skupina, ki je morda malo manjša, a vseeno prisotna- skupina, ki te zavrne. **Lahko te zavrne z razlogom »mi se samo družimo tukaj, ne bi sodelovali z vami« ali pa tudi na bolj grob način**. In na take situacije smo pripravljeni in sprejememo, da nas trenutno ne potrebujejo in se preprosto umaknemo.

M: Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?

N: **Ena bolj pomembnih stvari** pri mladinskem delu, ki morda ločuje naše delo od nekih animacijskih reči, **je kontinuiteta**. To, da mi nekaj časa hodimo in gradimo odnose z mladimi, jih spodbujamo in podpiramo, da dosežejo nekaj. In vse to zahteva čas. **Dober stik se mi zato zdi ta, ko mlademu poveš, da boš naslednji teden zopet tukaj in se on vrne**, ker mu je všeč in si želi še druženja, želi poglobit odnos. Torej, **ko mlad tudi izraža to željo po kontinuiteti**. Potem druga stvar je, **ko mlad tebi že ob prvem stiku kaj zaupa, ali pa kaj izpostavi, predlaga**. Na primer, da reče »Ja, a ste videli, da nimamo koša na igrišču? To bi lahko uredili« in podobno. Mogoče tudi to, **da z nami stopijo v stik tudi kako drugače, preko socialnih omrežji ali pa se pridružijo kakšnemu programu naših mladinskih centrov** ali pa Mreže mladinskih centrov. Torej, da se aktivirajo nekje v mladinskem sektorju tudi.

M: Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi stik?

N: Najprej bi poudaril, da ni vsako mladinsko ulično delo enako in je res raznoliko. Če se osredotočim na konkretne terene v četrtnih skupnostih, bi v številki rekel, da približno 50%. Zdi se mi, da je dosti mladih, ki to zagrabi, mali procent to res zavrača. Je pa težko ocenit, ker imamo tudi kaj nekaj povratnikov. **Tukaj govorim o mladih, ki smo jih nagovoril pred dvema letoma, vmes se nismo srečali in potem po dveh letih pride** in pravi »O, jaz se vas spomnim, vi ste mi bli kul, dajmo nekaj naredit«. Težko je tudi merit to, ker imamo nek vpliv tudi na skupnost, ampak se ta vpliv lahko kaže šele po več letih rednega dela na terenu. Vsesplošno pa mislim, da smo kar uspešni pri tem grajenju odnosov z mladimi.

M: V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?

N: Predvsem se mi zdi, da v spontanosti. Imam res **odkrit odnos, ki ga mladi cenijo, sem bolj direkten in povem vse na morda malo bolj radikalen način**, ki ni vsem blizu, ampak vidim, da ga mladi sprejmejo precej dobro. Mislim, da imam tudi nekaj specifičnih veščin, ki jih lahko uporabim v mladinskem delu. To je **recimo neko digitalno znanje, poznavanje računalniških igrice, športnega in glasbenega znanja**. Tako imam kar nekaj znanja iz tematik, ki mlade zanimajo in jim lahko ponudim to, se z njimi pogovarjam, se jim lažje približam. In pa morda moja značilnost, da me hitro stvari pritegnejo. **Mladi zelo hitro ugotovijo, če nisi pristen in bodo vedeli, če nekaj sprašuješ zato, da sprašuješ ali zato sprašuješ, ker te to res zanima**. In mene res veliko reči zanima, mladi pa imajo o določenih stvareh več znanja kot jaz in **se jim zdi res super, ko oni lahko mene nekaj naučijo**. Se mi pa zdi res tanka meja med tem ali sprašuješ, ker te res zanima, ali samo zato, ker je on omenil, da ga zanima in zdaj postavljaš nekaj vprašanja.

M: Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

N: Pri meni je morda bolj odvisno od tega v kakšnem odnosu sem z osebo s katero grem, ker sem sam včasih v odnosu mentorja. Veliko je situacij v katerih moram biti sam tudi pobudnik, nekdo ki začenja vse skupaj. Mi je pa zelo všeč kadar lahko jaz sodelujem z neko skupino mladih, sodelavka ali sodelavec pa pokrije neko drugo skupino. **Včasih si nenamerno razdelimo delo tudi po spolu in smo fantje bolj s fanti in dekleta z dekleti**. Še en pogled je pa **upoštevanje karakteristik sodelavca, saj vsak deluje na svoj unikatni način**. Eni potrebujejo veliko več strukture, recimo točno kdaj, kje in s katerimi pripomočki bomo izvajali

kaj, drugi pa tega rabijo manj in sem z njimi lahko bolj spontan in več improviziramo. Je veliko možnih kombinacij vpliva, saj so sodelavci in tereni tako različni. Pomemben je tudi odnos, ki ga imam s sodelavci, ki je odvisen od tega kako dolgo je del ekipe. Pri nekaterih, že vnaprej vem katere teme in na kakšen način jih lahko odpiram, da ne bo neprijetno. **Vedno si pa krijemo hrbet in je naše delo vzajemno.**

M: Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

N: To je po mojem mnenju eden največjih problemov s katerim se spogleduje mladinsko ulično delo- kateri so kazalniki uspešnosti našega dela. Obstajajo kvantitativni in kvalitativni kazalniki. **Kvantitativni, bi rekel da so stiki, ki jih vnašamo v naše sisteme beleženja statistike,** kot je recimo Logbook. Potem te številke primerjamo, ampak je tukaj problem, da je število mladih v nekaterih četrtih skupnostih lahko veliko manjše ali pa večje kot v drugih. Naslednje je število izvedenih akcij in mladinskih pobud in pa število mladih, ki nas kontaktirajo, sodelujejo pri aktivnostih in podobno. **Pod kvalitativne pa štejem poglobljene odnose z mladimi, ki so v številkah zopet različni glede na prisotnost mladostnikov na terenih.** Lahko imaš 10 mladih, ki se občasno vidite in malo pogovarjate in pa tista 2 ali 3 s katerimi se redno vidiš, si tudi drugače v stiku in ti kdaj pomagajo pri čem, soustvarjate kakšen dogodek. In na ta 2,3 narediš lahko večji vpliv kakor na tistih 10. Potem pa **mladinske pobude, kjer lahko raziskujemo kaj so se mladi naučili, katere kompetence so pridobili, katera neformalna znanja** . to je zdaj zelo s področja mladinskega uličnega dela v sklopu zavoda. Osebnostno, pa rečem, da je stik uspešen, **ko vidim, da so mladi sprejeli mene kot osebo in želijo direktno z mano sodelovati.** To vidim, ko mi direktno pišejo, me kličejo po terenu. Potem to vidim, **ko pridejo naslednjič sami do mene in ne rabim veliko, da pristopim.** In pa, ko te je vesel, da te vidi. Mogoče pa še to, da ti mladi zaupajo in želijo direktno preko tebe uresničevati nekaj.

M: Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

N: Jaz večinoma kar direktno vprašam kaj jim ni všeč, kar včasih izpade čudno, ampak sprejmejo. Zdi se mi, da **smo negativne odzive dobili včasih, ko smo vstopali v že organizirane skupine mladih,** ki so recimo igrali košarko. Posledično smo se z izkušnjami naučili h komu pristopiti, da se izognemo takim situacijam in odzivom. Je pa odvisno od tega na kakšen način te zavrnejo ter zakaj in potem se odločiš ali boš še vztrajal ali se umaknil. Včasih moram samo ponovno, bolj jasno razložiti kaj želimo in delamo, včasih pa moram preprosto z neko drugo aktivnostjo pristopiti.

M: Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

N: Trenutno, ker smo že nekaj časa izven dejavnosti se bo zanimivo vračati na teren. Jaz osebno si zadnje čase želim bi bolj prisoten na terenu, ker sem kot koordinator malo težje, ker imam veliko drugega dela. Mogoče še tudi moj pristop do deklet, ker mi je od vedno bilo lažje s fanti, ampak se znajdem z obojimi.

INTERVJU D

Datum intervjuja: 27.5.2020

Trajanje intervjuja: 1:20:31

M: Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?

N: Mladinsko ulično delo sem spoznala leta 2012, takrat je bila situacija v Ljubljani, na Trnovski plaži večje število mladih se je tam družilo in so viseli do poznih večernih ur. Prebivalci v Trnovem niso odobravalni vsega skupaj in so večkrat klicali policijo, pisali na občino županu, skratka bila je podana pobuda, da se ta situacija uredi. V tistem času sta bili dve konkretni pobudi, ki naj bi to situacijo rešili podani s strani neki deležnikov. Prva je bila, da bi se ta Trnovska plaža ogradila in bi se ob 10h zvečer vrata zaprla in mladi ne bi imeli več možnosti druženja. Druga pobuda pa je bila pobuda mestnega odloka, ki bi prepovedal pitje alkohola na javnih površinah. Mesto je vseeno s to svojo odprto naravo in nekim odnosom do mladih želelo in iskalo alternativne možnosti. Zavod Bob so poznali in **so nas s še nekaj organizacijami povabili, da razmislimo kako bi se dalo to situacijo rešit.** Mi smo imeli nek stik z mladinsko sceno in neke načine kako z mladimi vzpostaviti zaupen odnos, sicer v mladinskem centru, ne še na ulici. Kar je bilo nam pomembno je v prvi vrsti, to kar mislim da je mladinsko ulično delo, in sicer ne da se mi v pisarnah pogovarjamo kaj ja in kaj ne, ampak **da gremo takrat tja in damo mladim glas.** V poročilu so pisali, da je to tisoče mladih, in tone smeti in mi smo iskali načine kako pristopiti k tem mladim. **Iskali smo triggerje in se odločili, da bomo pekli brezplačne palačinke** in če so te smeti res tak problem, bomo mi tem skupinam delili koške v katere lahko dajo svoje smeti. Ko smo prišli tja je bila situacija drugačna kot so poročali, mladih je bilo največ kar smo jih našteali okrog 500, največ smeti smo nabrali 6 100 litrskih vreč. Mladi se niso zavedali, da so tak problem, ker so se te debate o problemu dogajale v prostorih, ki njim niso blizu, ta informacija ni prišla do njih konkretno. Večinoma **so bili nato pripravljeni, da za to poskrbijo, da pospravijo za sabo in da za skupnost poskrbijo.** Hkrati, pa je bil zelo dober odziv tudi na nas, mladinske delavce, v smislu **uau, vam je toliko mar, da ste v petek zvečer tukaj in se z nami pogovarjate in nas ne samo preženete in nam vse vzeli, ampak nas dejansko slišite.** Na podlagi teh odzivov, smo seveda tudi že prej se strinjali, da zapiranje teh javnih površin ni neka rešitev in da vse kar prinese je, da se bodo mladi drugam preselili in mi nismo nič rešili. Kar se pa tiče odloka, se nam ni zdela pametna rešitev, ker smo rekli, da to ne bo povzročilo, da bodo mladi nehali pit, ampak se bodo samo začeli umikati iz javnih površin, kar pomeni, da jih ulični delavci, mladinski delavci, težje dosežejo. Vmes **smo šli v Gratz, si ogledat njihovo prakso uličnega dela.** Pri njih je bilo veliko čiščenje javnih površin, delale so se turistom prijazne javne površine in mlade so pomikali na obrobje. Po tem, smo spoznali, da si absolutno ne želimo, da gre tudi naše mesto v to smer. Ker so bili prvi odzivi tako pozitivni, smo nadaljevali z uličnim delom in to zdaj že 8 let zgleda tako, da **hodimo v večernih terminih, ko se mladi zbirajo na javnih površinah, se z njimi pogovarjamo o tem kako jih vidijo, kaj jim manjka na javnih površinah, tudi ozaveščanje, da je ohranjanje javnih površin naša skupna skrb.** Tako sem ostala vpeta v te vode, že kot študentka, sem kot mlada bila vpeta v vse posvete, bila od začetka nastanka Mreže mlada ulica zraven. Ugotovila

sem, da mi je tak način dela veliko bolj blizu kot neki formalni oviri in od takrat naprej sem precej aktivno vpletena.

M: Kakšna je vaša izobrazba?

N: Po izobrazbi sem diplomirana socialna pedagoginja.

M: Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?

N: Jaz delujem v organizaciji kjer sta temelj mladinsko delo in neformalno izobraževanje, ki sta po mojem mnenju paradigmi oz praksi, ki sta tudi blizu socialni pedagogiki. Zato bi rekla, da ne delam nekaj kar ne bi bila moja stroka. Je pa mladinsko delo precej interdisciplinarno, kar pomeni, da se srečujemo različni profili in prihaja do sprememb, ki nas delajo drugačne in hkrati dobre. Jaz bi rekla, da mi je socialna pedagogika dala neko pozornost na delo s posameznikom in hkrati širšo družbo. Skratka **ne prelagat dela na pleča posameznika in delat, da bo ta posameznik boljši in opolnomočen**, bolj uspešen pri vključevanju v družbo, **ampak da je hkrati treba tudi družbo spreminjat oz. vsaj opozarjat na neke šibkosti, skupine ki jih prezre** in težave, ki niso toliko v fokusu. Po drugi strani, pa je socialna pedagogika ena izmed tistih strok, ki je zelo senzibilna in specializirana za delo z nekimi ranljivimi skupinami. Velik del socialnih pedagogov se zaposluje v šolskem sistemu, drug del, ki ostaja izven tega, je pa veliko vpleten v delo s specifičnimi ranljivimi skupinami, kot so recimo brezdomci, zaporniki, res ranljivi mladi. In meni osebno to daje tisto, da **sem vedno pozorna na tiste, ki ostanejo na klopici**. Da vidim res tiste, ki ne pritečejo takoj in poskusim z njimi vzpostaviti stik in da vzpostavim neke individualne pogovore, jih poskusim razumeti in videti v kakšni situaciji so in kako to naslavljat. Če se primerjam s sodelavkami, ki so pedagoginje in andragoginje, so one res močne v smislu izobraževanja in v tem, da znajo vsako situacijo spremeniti v učno izkušnjo. Jaz pa vedno iščem tiste, ki se jim nekaj dogaja in potem s tem delam.

M: Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?

N: Veliko imam zdaj že izobraževanj, ki sem jih sama izvajala in malo manj teh, katerih sem se udeležila. Ker ko smo leta 2012 začeli, ulično delo ni bila neka razširjena praksa, niti v Ljubljani, niti v Sloveniji. Takrat je delovala Skala s svojim prvim mobilnim centrom, Drogart, Šent, Kralji ulice, ampak na področju res mladinskega dela ni bilo veliko. Takrat smo iskali delavce in iskali načine, kako jih usposobiti za to delo. Zato smo določene organizacije razmišljale **kaj rabimo, ko gremo na teren in ustvarili usposabljanje**, ki ga zdaj malo nadgrajenega še vedno izvajamo. Potem smo pred dvema letoma, izvedli mednarodni trening s partnersko organizacijo. Tam smo delali na **pristopu, ki temelji na tem, da izkoristiš vire moči, talente mladih**. Potem pa tudi neka parcialna usposabljanja, ki se mi je zdelo, da manjkajo. Konkretno o uličnem delu ne veliko. Sem pa vesela, da je zdaj priložnost, da tisti, ki jih zanima zdaj imajo usposabljanje, ki jim da osnove mladinskega uličnega dela. Zdi se mi pomembno, da je zdaj to usposabljanje, ki razreši res osnovna vprašanja, ko se postavljaš na terenu, seveda potem **pristope prilagodiš tako, da so primerni zate in vzameš tisto, kar ti je uporabno**. Tako da je še vedno ena od mojih glavnih delavnih nalog danes to, da to znanje

predajam in delim z drugimi. Je bilo še eno izobraževanje, ko smo terenske delavke s praktikantko na praksi imele **ure nogometa in nam je pokazala nekaj iger, ki jih lahko izvajamo na terenu** in smo na koncu tudi prijavile projekt, ki je pokazal kako je lahko nogomet tudi učna izkušnja.

M: Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?

N: Jaz, ko sem zaključevala svoj študij, je bilo neko modularno izobraževanje za karijerne svetovalce, ki ga je organiziral zavod za zaposlovanje. Takrat sem se ga udeležila in je bilo res obsežno, veliko praktičnih vsebin in mi je dalo veliko. **Dalo mi je različna orodja, pristope, konkretnih stvari, ki jih ne uporabljam dnevno na terenu, ampak so mi dali neko širino.** Učila sem se recimo tudi **coaching, motivacijski intervju, v rešitev usmerjen pristop**, ki so bila izobraževanja organizirana v sklopu Mreže mlada ulica. Ker na ulici imamo malo časa, da bi prišli do tja kamor želimo in so stvari, ki jih rečemo res pomembne, sploh tiste prve. **Pomembno je, da imaš neka vprašanja, ki niso samo odprta, ampak imajo neko izhodišče za naprej in trigirajo.** Tako, da so mi ta orodja dala izobraževanja. Potem je Mreža mlada ulica na začetku s partnersko organizacijo Drogart imela izobraževanje, ker smo delali v situacijah, kjer je bilo prisotno uživanje psihoaktivnih substanc. Zato je bilo pomembno informiranje o tem, razbijanje nekih mitov, kako odreagirat v teh situacijah, tudi prva pomoč na koncu, ki ti da neko varnost, da veš kako reagirat, če se kaj zgodi. Prav pomoč se mi tudi zdi nekaj, kar bi morali vsi obnavljat vsake toliko, ker pozabiš, je pa pomembna.

M: Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?

N: Večina sodelavcev Zavod Bob izvaja ulično delo, ker se nam zdi pomembno, da ne glede na to v katerem projektu si, je dobro da si v stiku z mladimi tudi na ulici. Imamo različne projektne programe dela na ulici, ki so vsak zapeljani v svojo smer oz imajo drugačen namen, večinoma so tudi lokacijsko pogojeni. Najbolj pogosta je naša ekipa Človekinj, ki izvaja **terensko delo usmerjeno v skupnost in to je eden od pomembnejših pristopov**, ki smo ga prenesli tudi na druge terene. **Fokus je vedno na mladih, ne glede na to da delamo s skupnostjo**, bomo mi kot mladinski delavci vedno pozorni na mlade in poskrbeli, da so mladi vključeni, a vseeno z zavedanjem, da je skupnost en res močen element, ki lahko mlade podpre. **Zato se skupnost vključuje, aktivira vse njihove vire, ki so mogoče tudi že pozabljeni ali pa jih spodbudit, ker nimajo občutka, da lahko podprejo mlade.** Drugi namen je, da se vzpostavlja stik z mladimi, ki so na okoliških javnih površinah, se z njimi vzpostavi nek zaupen odnos, se jih informira, včasih izvaja kakšne aktivnosti, ampak vse z nekim dolgoročnim namenom, da se vključijo tudi v aktivnosti, ki so znotraj mladinskih centrov, tako da nek klasičen outreach. Izvajamo tudi mobilno ulično delo. **Imamo star kombi, ki smo ga skupaj z mladimi prenovili in ni najlepši, je pa njihov**, so ga sami grafitirali in so vsakič navdušeni, ker so vse stvari še vedno gor, tako kot so jih oni naredili. Tako da to delamo na lokacijah, ki so nam bolj odročne, ker smo včasih vse nosili seboj, **od vode in ostali reči za osvežit, do dekice, žog, iger in se je nabralo veliko pripomočkov.** Potem pa smo dobili priložnost, da vzpostavimo ta mobilni center, ki je na voljo tudi drugim organizacijam, notri so že stvari in mi se samo pripeljemo. Na enih lokacijah **izvajamo detach delo, kjer smo in če želijo mladi se priključijo našim aktivnostim**, pa se večinoma ne tako da smo tam dvakrat tedensko

prisotni. Skupen namen vseh je, da podpiramo mlade in da imajo v tistem lokalnem okolju nek prostor, da dobijo glas, da se imajo dobro in da jih podpiramo na njihovi poti mladostništva in vsem kar pride zraven, od šole, do ljubezenskega življenja, situacij doma, skratka neka celostna podpora mladim pri odraščanju.

M: Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?

N: **Imamo dnevne in večerne terene. Na dnevnih smo večinoma dvakrat na teden**, na nekaterih smo bili trikrat, pa smo ugotovili, da je to preveč in smo spremenili tako, da smo dvakrat na teden na lokaciji, enkrat na teden pa smo imeli to **bolj krožno pot in smo šli en krog po tisti soseski, mogoče vzpostavili stik z nekom, ki ga še ne poznamo in vzpostavili stik z neko širšo skupnostjo**. Imamo tudi terene na katerih smo enkrat na teden, pa ne zato ker bi mi želeli, ampak ker nam financiranje onemogoča, da bi bili več. Če rečem kaj je idealno in k čemu strmimo je dvakrat na teden po več ur, kar je od dve do tri ure. Odvisno je od dinamike, letnega časa, razporeditve udeležencev. **Vedno smo vsaj v paru**, ker imamo mednarodne prostovoljce smo včasih tudi v trojki. Na začetku smo bili skeptični, kako bodo oni hodili z nami na teren, sploh zato, ker delamo v okoljih kjer so bolj priseljenci, morda ne govorijo toliko angleščine, pa se je pokazalo, da se je vzpostavila odlična dinamika. **Kar se tiče večernih terenov, smo pa večinoma enkrat na teden, ker gre za petke**. Raziskujemo tudi ob četrtkih zvečer, ker so nekatere lokacije aktualne zaradi dijaških domov. Tako, da smo tam enkrat na teden, mi temu rečemo, med sezono. **Sezona je čas, ko so zunaj, torej to ni med zimo in ko pada dež, tako da se začne tam marca, aprila in traja nekje do oktobra, novembra**. Ta del večernih terenov pa izvajamo tudi v večjem številu, ne nujno na vseh lokacijah, ampak če je nekje teren, kjer je vsak petek 200 mladih, potem vzpostavimo, da **gredo na teren trije, štirje, tudi pet nas je že šlo, ampak to je potrebno, če takrat želimo vzpostaviti stik z vsemi**. Pa te tereni so tudi daljši, kadar gre za večje skupine mladih, ki se dlje družijo. **Najmanj dva na teren gresta zaradi varnosti**. Mislim, da vsak, ki še ni bil na ulici, si v teh večernih terenih predstavlja najhujše situacije. Tudi jaz sem jih imela, različne scenarije. Ampak **ne gre toliko za to fizično varnost, ampak za neko moralno podporo. Tudi če zmrzneš, ti nekaj zmanjka, da imaš sodelavca na katerega se lahko zanesesh**. Zato bi izpostavila še to, da toliko pomembno število, ker nas gre lahko pet, ampak če ne bi bili povezani, če ne bi jaz poznala nekoga, mu zaupala, že kdaj delala z njim, bi mi bilo res težko. Tako da sem velika zagovornica tega, da na teren ne gremo sami, ampak tudi tega, da zbiramo sodelavce, ki nam nudijo podporo. Druga stvar zaradi katere verjamemo, da je bolje da nas gre več, je raznolikost. **Ker smo izvajalci različni, mladi so različni in vsakemu odgovarja nekaj**. Zato je ta raznolikost prednost pri izvajanju aktivnosti. Kar se tiče samega izvajanja je pa tako, tam kjer nas je več se potem razdelimo in nas ne gre pet do enega mladega, ker je to čisto preveč invazivno. Tako, da si delo na terenu potem razdelimo.

M: Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?

N: Zelo različna, ker delamo na toliko terenih. **Po zakonodaji, ki jo imamo se za mlade štejejo tisti, ki so stari med 15 in 29 let**. Ampak, seveda so na lokacijah kjer delamo tudi izjeme, neke specifične. Delamo na treh lokacijah, kjer je **tudi mlajša populacija, tam od 10 let naprej. Tam kjer je ta mlajša populacija bi rekla, da delamo bolj preventivno naravnano. S**

starejšimi delamo tudi že na neki kurativi, ker so težave že prisotne in poskušamo to naslavljat. Večina lokacij je večina populacije med 15 in tam nekje do 25. Na večernih lokacijah se vidi, da so malo starejši. Če odmislim sama leta, bi rekla, da poskušamo delat tam kjer so določene ranljivosti. To so soseske z nižjim socialno ekonomskim statusom. V soseskah kjer nekih storitev ni in bi bile mladim dostopne. Ne bom rekla da vsi, ampak večji del ciljne skupine s katerimi delamo, ima neke ranljivosti, ima nekaj v ozadju. Ali so to spori v družini, ali so to šolske neuspešnosti, brezposelnost, tudi rekreativni in ne več rekreativni uživalci psihoaktivnih substanc in do takih, ki imajo neke manjše prekrške, manjša kazniva dejanja. Skratka nek del populacije, ki znotraj sistema ne dobi veliko podpore. Na nekaterih lokacijah pa se srečujemo tudi z brezdomnimi mladimi.

M: Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?

N: Prvo kar naredimo je manjša raziskava na internetu, da dobimo sliko kam vstopamo. Potem je bil v praksi vedno nek stik z organizacijo. Vedno, ko smo vstopili na nov teren, smo dobili od nekoga neko informacijo, povabilo, da tja pridemo. Tako vzpostavimo stik s to osebo, skupino ali organizacijo in da izvemo malo več o ozadju, ampak ne spet preveč, da lahko tudi sami potem ocenimo situacijo. Potem pa gremo na teren malo pogledat. Odvisno je od specifike lokacije. Lahko gremo samo na en sprehod po lokalnem okolju, v paru hodimo in malo opazujemo dinamiko okolja. Če je večje območje gremo tudi s kolesi, se malo okoli vozimo, ob različnih dnevih in terminih. Potem, ko že malo dobiš občutek kako zgleda, ko ti nekdo že pove mogoče kje se zbirajo mladi, gremo pa tja, smo prisotni. Velikokrat smo v tej prvi fazi delali majhno raziskavo, kar pomeni, da smo s tistimi, ki so bili tam opravili manjši intervju. Vprašali smo jih recimo ali so veliko tukaj, kaj počnejo ko so, kaj opažajo, kaj bi si želeli. Poskušamo dobit informacije iz prve roke. Odkrivamo tudi, če so kakšne organizacije v tem okolju, ki že delujejo in ali se mladi na njih obračajo. Potem s temi organizacijami tudi vzpostavimo stik. To so lahko kakšni klubi, taborniki, na koncu tudi kakšen popularen bar. Karkoli, kar nam izpostavi kot pomembno organizacijo, prostor. Njim tudi razložimo kdo smo, kaj počnemo tukaj in tudi od njih dobimo informacijo kako se to zdi njim. Potem pa razmišljamo naprej. Raziskujemo tudi prakse iz tujine in razmišljamo o mogoče podobnih situacijah, kateri pristop so uporabili in je deloval in če bi zdaj tudi. V tem prvem delu imamo večinoma triggerje, recimo frizbi, kartice z vprašanji in podobno. Pomembno je, da meni odgovarjajo in se bom znašla z njimi. Potem pa po nesreči tisti fizbi vržem malo k njim in pozdravim.

M: Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?

N: Zelo smo si različni v tem. Imamo veliko praks, triggerjev, aktivnosti, zapisanih metodologij, ampak v prvi vrsti moram biti jaz okej s tem kar bom uporabila, da bo delovalo. Jaz osebno nisem suverena s košarkarsko žogo in je ne bom uporabila. Edino, če nagovorim potem nekega mladostnika in ga prosim, če bi me naučil kakšen trik. Ampak to morda ni tehnika za res prvi stik, je pa uporabno kasneje, ko se že počutim bolj varno. Na splošno pa res športne aktivnosti, zato je zelo v redu pri izbiri izvajalcev vzeti nekoga, ki se ukvarja malo s športom. Druga stvar so neke družabne igre, tukaj je tudi dobro, da imaš nekoga, ki pozna igre, ki jih zna razložiti, mogoče zna ustvariti izhodišče za pogovor z igro. Velik del za nas je tudi kreativnost,

to je nam pomembno. **Od »do it yourself« projektov, barvanja mize, grafitiranja, skratka vse aktivnosti kjer se lahko kreativno izražas,** mogoče je to tudi nekaj kar je njim bližje. In enim je lahko samo to že dovolj, drugi pa poleg teh aktivnosti potrebujejo tudi pogovor. Nekateri imajo za pristop tudi samo pogovor. Zato **smo razvili tudi pogovorne kartice, ki so orodje pomoči na začetku,** da preko njih postavljamo vprašanja in nam jih ne zmanjka. Glasba je tudi zelo uporabna. **Dve sodelavki imam, ki radi pojeta, igrata glasbila in na terenu jih uporabimo, da pritegnemo mlade, ki jim je to blizu.** V nekaterih okoljih, kjer delamo, res ni infrastrukture za mlade, nekih varnih kotičkov, zato mi prinesemo in postavimo kakšne blazine, »do it yourself« klopce, da **ustvarimo udoben kotiček, kamor lahko pridemo.** Potem pa kdaj, ko imamo že vzpostavljene neke odnose in smo že več časa na terenu, naredimo kakšen dogodek. Recimo **na začetku sezone, kot neko otvoritev, da jim spet povemo da smo tukaj, ob katerih urah in tako.** To so bolj lokacije, kjer smo res delali s skupnostjo, ker taki dogodki omogočajo, da pridejo tudi starši, babice in dedki, tudi prebivalci brez otrok, ki so pomembni. Tako da **imamo lokacije, kjer smo imeli take akcije- od piknikov, do kakšnih akcij čiščenja okolja, popravili smo klopce in podobno.** Nevarnost, ki jo tukaj vidim, če to uporabiš za vstopno točko je, da lahko hitro postaneš servis. **Pomembno se mi zdi, da ne delamo namesto njih, ampak jih podpiramo pri tem kar so njihove ideje, da jih uresničijo.** Tako da kolikor so lahko dogodki dobri in pomembni, so lahko past. Ko ustvarjamo kaj takega, jih spodbudimo, da vsak prispeva nekaj, da ne organiziramo in prinesemo vse mi. Rekla bi, da ni vsako delo, ki se dogaja na ulici že ulično delo, ker je **pri mladinskem uličnem delu ključna kontinuiteta.** Tukaj mogoče govorim o intervencijah, ki jih pri nas izvaja Gledališče zatiranih, ki ima odlično sporočilo in je dobra metoda naslavljanja pomembnih tem, ampak ga ne bi dala pod mladinsko ulično delo. Ulično gledališče ima podobne elemente z mladinskim uličnim delom, se lahko dopolnjujemo in sodelujemo, ampak temu ne bi rekla mladinsko ulično delo.

M: Kakšni so odzivi mladih ob prvem stiku?

N: Odzivi so vsesplošno pozitivni. Ampak včasih so malo zmedeni. **Vse skupaj jim je neznano, ne poznajo uličnega dela, niti mladinskega dela.** Ko jih nagovorimo ne razumejo na začetku. Prvi stiki so res informativne narave, **pokažemo naše majice, kdaj bomo tukaj, zakaj bomo tukaj in smo kratki.** Ena skupna bitka uličnih delavcev je to, da smo prepoznavni. **Iz generacije v generacijo prenašamo sporočilo kaj je mladinsko ulično delo, da mladi med sabo govorijo kdo smo mi, kaj počnemo.** Imaš pa tudi tiste, ki so skeptični, **malo je tudi provokacije, s strani tistih, ki sprašujejo zakaj smo tam, ali imamo kakšno potrdilo in podobno.** Ampak to je res redko. Res redko se pa zgodi, da so odzivi negativni, ko se ti zgodi, da imaš slab občutek in se odločiš, da greš dalje. Ampak se tudi pri takih trenutkih pokaže, da nekateri samo potrebujejo čas.

M: Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?

N: **Uspešen stik je zame takrat, ko odhajam in čutim, da je mladostnik okej.** Da nisem bila preveč invazivna, nisem predolgo govorila, da sem začutila dinamiko, predala osnovne informacije, ki sem jih želela in to je zame uspeh. Potem pa recimo tudi to, **da si zapomniš ime, da se naslednjič pozdraviš, da te on ali ona naslednjič pozdravi,** da te oni poznajo po imenu. In na koncu, da se udeležuje aktivnosti, če ne drugega samo pozdravit. Večinoma je

tako, da ob prvem stiku greš do tam kjer so in potem na eni točki, ko se poslovim, veliko gledam na ta občutek, ki sem ga že omenila. Včasih tudi njihov feedback, če recimo rečejo, da so nas že videli, da jim je dobro to kar delamo.

M: Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi stik?

N: Zame je cilj, da z vsakim, ki je tam nekako tako ali drugače vzpostavim stik. Če je ta oseba samozadostna in ne potrebuje nekih uličnih ali mladinski delavcev, se mi zdi okej, da se samo pozdravimo, vidimo. Se mi pa zdi, da z vsemi, ki so na terenu imam neke vrste odnos in ne samo pridem in jih pozdravim, ko sem tam. Se dogaja, da s tistimi, ki so samo občasno ali pa pridejo na igrišče trikrat na leto mogoče res ne. **Mi delamo na kontinuiteti tudi ekipe, da si nas lahko mladi zapomnijo in se navadijo.** Poskušamo delat na tem, da s temi, ki so tam, po prvem stiku delamo naprej, ampak na različne načine. **Z nekaterimi delamo tako, da so vključeni v skupinske aktivnosti, z drugimi imamo resne pogovore, nekatere spremljamo, njihov razvoj in njegove možnosti, kje ga lahko podpremo. Pri nekaterih je cilj, da jih informiramo, da jih toliko spoznamo, spoznat kaj jih zanima, veseli in potem ko pridemo do njih predajamo informacije, ki jih imamo.** Recimo kakšen nogometni turnir, če ga to zanima in podobno. Tako da z vsemi, tudi tistimi, ki mogoče niso ciljna skupina poskušamo vzpostaviti nek odnos, tudi če so to samo pozdravi, par vprašanj. Čez leta se dogaja, da so tisti, ki so včasih samo pomahali, zdaj potrebujejo kaj več, recimo pogovor.

M: V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?

N: Po načinu zastavljanja vprašanj oz. to, da prvi stik morda moje sodelavke vzpostavijo bolje kot jaz in meni je veliko bolj blizu potem, ko je že vzpostavljena neka dinamika, osnovno zaupanje in se lahko že bolj pogovarjaš. Zanimivo se mi je pogovarjat, ko gre za kakšne bolj problematične situacije in držati ta prostor, kjer je neka varnost, kjer se lahko iskreno pogovarjamo, ker se mi zdi da ta del manjka, da **nimajo prostora, kjer bi se o nekaterih temah pogovarjali in jim potem jaz lahko ta prostor dam.** To so recimo kakšne teme o psihoaktivnih substancah, spolnosti, prekrškov, zaporov, popisovanje policistov. In pa to, kar sem na začetku govorila, ko sem rekla, da socialna pedagogika vpliva name, res rada delam z ranljivimi skupinami in v teh skupinah s tistimi, ki so res pozabljeni, mogoče bolj zadaj. Mogoče tudi tistimi, ki so na meji, ko se vprašam ali je naša pristojnost delati z njimi, je to v mojih ciljih. Šport definitivno ni moje področje in ko izbiram med možnostmi pri izvajanju aktivnosti, bom poleg pogovora izbrala to ustvarjalnost, ker če ne bi bila socialna pedagoginja, bi delala notranje oblikovanje ali kaj takega in, če je možnost, **prenesem to svojo strast na teren, če je možno.** Mi je pa res najbolj blizu sedeti v manjših skupinah ali pa ena na ena se pogovarjat z mladimi. Kar je meni precej blizu tudi v osebnem življenju je **uporaba nekega sarkazma, paradoksov in potem, ko delam s temi starejšimi je za začetek vzpostavljanja stika lahko delati s takim pristopom.** Včasih se tako tudi pojavijo ta uvodna vprašanja, ki so bolj spontana, situacijska, mogoče tudi malo provokativna, malo premaknejo.

M: Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

N: **Sodelavke mi dajejo nek prostor za refleksijo in feedback,** možnost, da delam na svojih šibkih točkah in da mi dajo pozitivne potrditve tam, kjer mi gre dobro. Čisto konkretno, pa

imam v ožji ekipi dve sodelavki, ki sta izobraževalki in mi dasta vpogled v ta izobraževalni vidik, ena je psihologinja in z njo debatiram o tem kaj vse je lahko v ozadju oz. neko poglobljeno razumevanje, imam socialno delavko, s katero sem si po izobrazbi najbolj blizu in etnologinjo, ki ponuja čisto drug vidik. Mogoče mi ne dajejo toliko v nekem trenutnem, hipnem vidiku, ampak **ko pride do postavljanja ciljev in si skupaj potem izmenjujemo mišljenja, mnenja.**

M: Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

N: Sama **merim po odzivi mladih in povratnih informacijah sodelavk in sodelavcev.** Potem tudi **kako pogosto se vrnejo, kako poglobljeno gremo v odnose** in potem neke čisto osnovne reakcije mladih. Recimo, če se smejejo, če jim je dolgčas. **Z ekipo imamo pa redne refleksije in evalvacije,** ki mogoče niso nek moj osebni, ampak bolj organizacijski vidik. **Tudi z udeleženci, ki so bili vključeni v aktivnosti imamo refleksije na koncu,** da vidimo kako jim je bilo. To se dogaja recimo na terenih, kjer imamo kakšna zaključna srečanja in potem lahko naredimo malo večje evalvacije. Ker je neoprijemljivo vse skupaj zbiram odzive iz vseh strani in potem tudi sama reflektiram, razmišljam.

M: Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

N: **Rečem »okej, se vidimo naslednji torek, lepo bodi, adijo«.** Drugače pa ocenim, kaj je mogoče v ozadju te reakcije. Če mu ni prijetno, če je kakšna taka situacija, se umaknem, če pa čutim, da je lahko kaj drugega v ozadju to vprašam. Drugače pa res **popolnoma spoštujem to, da če verbalno ali neverbalno izražajo to, da jim trenutno to ne paše.** Predvsem **spoštujem to, da je to njihov prostor in čas in da nisem jaz tista, ki vse ve in zna,** tako da se znam umaknit, če je to potrebno.

M: Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

N: Seveda jih vidim. Mogoče največja izboljšava, ki bi lahko bila je ta neka strukturiranost vsega v ozadju. Ko razmišljam o uličnem delu, je en vidik to, kar delam konkretno na terenu in drug vidik je vse ostalo. Zaradi specifike, ker smo nevladna organizacija in delamo več stvari, ulično delo žal ne mora biti edino kar delam. Zato bi si mogoče želela, da je. Da bi potem bolje teklo recimo to skupnostno delo, ta pristop, ki zahteva veliko dela zadaj. Imaš v skupnosti toliko organizacij, toliko je enega mreženja z njimi, iskanje neformalni skupin in vzpostavljanje tega stika. Potem sestanki, ki so lahko večkrat mesečno in potem to terja kar nekaj dela, ki ni konkretno na terenu. Kar se tiče individualnega dela pa ta vidik spremljanja mladostnikov. **Da ni samo v tistem trenutku prostor, kjer so slišani, ampak da potrem, ko se naslavlja konkretne težave znaš tem delat.** Zdi se mi, da mladinski ulični delavci individualno imamo vzpostavljen stik, zaupanje, odnos in res dober potencial, da delamo z najbolj ranljivimi, ampak nimamo razvite metodologije kako delati ta proces, na koncu pa tudi finančnih zmožnosti, da bi to delali. Nimam jaz recimo možnosti, da grem z njim na sestanek s svetovalno delavko v šolo ali pa na CSD, v zavod. Je pa to povezano s tem ali je to tvoja edina služba ali polovična, ker to res ni isto. Zадnja je pa naučit se nogomet.

INTERVJU E

Datum intervjuja: 29.5.2020

Trajanje intervjuja: 00:40:59

M: Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?

N: V bistvu sem že 10 let mladinska delavka na splošno, vključena v različne projekte tudi kot samo prostovoljka. Z mladinskim uličnim delom sem se pa srečala okoli leta 2013, vključila sem se v ulične akcije v okviru programa Mladinsko ulično delo takrat še znotraj društva Svit. Potem sem imela nekaj let pavze, potem pa sem postala aktivno zaposlena.

M: Kakšna je vaša izobrazba?

N: Po izobrazbi sem diplomirana biopsihologinja in magistra biopsihologije.

M: Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?

N: To lahko razumeš na več načinov. Nekateri bi rekli, da **tisti, ki smo psihologijo študirali** mogoče malo več delamo ali pa **razmišljamo o tem kako ljudje delujejo, na kakšen način ljudi motiviraj in mogoče na drugačen način gledamo na vedenje, mišljenje in čustvovanje ljudi** in to definitivno vpliva na to kako delamo z mladimi, imamo neke druge veščine mogoče. Najbolj preprosto gledano, **si človek za ljudi in izbiraš poklicne poti, kjer boš delal z ljudmi**. Bi pa rekla, da to ni nujno povezano, gre pa dobro z roko v roki.

M: Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?

N: Kolikor vem, na temo uličnega dela ni veliko usposabljanj. Na področju samega mladinskega dela jih je pa malo morje. Sama sem bila na mnogih, od **managerja mladinskih organizacij, do fasilitatorja, mentorja, trenerja, do mentorja prostovoljcem, skratka sem bila vključena v veliko teh usposabljanj, tudi mednarodno**. Glede uličnega specifično so pa bile kakšne konference ali pa kakšni projekti. Najbolj koristno bi rekla, da je bilo mentorstvo prostovoljcem. Se mi zdi, da pri uličnem delu res veliko bazira na praksi. Mi **smo bili tudi na specifičnih izobraževanjih o drogah, alkoholu**, ampak to je vse posredno povezano z uličnim delom.

M: Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?

N: Mogoče se malo izpopolniš v vsem skupaj. Predvsem je bilo koristno to, da sem nadgradila kakšne teoretične osnove. Ta usposabljanja se mi zdi, da so izvajana na tak način, da šele **po nekem času, ko jih združiš, delujejo v praksi**. Seveda se zavedaš nekaterih teoretičnih in praktičnih stvari bolj in lahko mogoče tudi načrtuješ neke intervencije, se prilagajaš posameznim mladostnikom.

M: Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?

N: Namen naše ekipe je razdeljen na dve stvari. En je nočen teren, kjer **imamo ekipo, ki hodi okoli po destinacijah, kjer so nočne zabave mladostnikov** in to je bolj neko **deljenje materiala, navezovanje stikov in pomoč v kolikor jo potrebujejo, če so morda preveč spili, potrebujejo kakšno dekico, počitek**. Potem pa se gremo tudi preventivo in v bistvu preko dnevnega terena se **družimo z mladostniki in mlajšimi odraslimi na lokacijah kjer preživljajo svoj prosti čas. Spodbujamo pa zdrav življenjski slog, da se čim več gibajo, zdravo družijo**. Zraven so tudi vse alternative, **recimo zasvojenost z internetom, ki jo nekak poskušamo odstranit**. Skratka, da mladostnike pripeljemo do tega, da znajo zdravo preživljati prosti čas. Recimo, če imajo kakršnekoli probleme **imamo tudi svetovalnico, ki je z nami na terenu**. V našem terenskem vozilu imamo en del prilagojen tako, da je bolj privaten in je namenjen komurkoli. Kjer je naše vozilo postavljeno, je vedno v njem tudi ta **prostor, kjer je vedno nekdo od nas na voljo mladim za pogovor, razgovor oz. brezplačno svetovanje**.

M: Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?

N: To smo se vedno prilagajali razpoložljivim finančnem stanju in pa potrebam okolja. Generalizirano, so **dnevni tereni izpeljani dvakrat tedensko, nočni teren pa odvisno od lokacije nočne zabave**, smo pa stremeli k temu, da gremo vsaj enkrat mesečno. **Na teren gresta običajno samo dva**, vmes smo imeli tudi študente, ker so bile potrebe okolja tako velike in se je to tudi zelo poznalo, predvsem na dnevnem terenu, ko nas je bilo skupaj lahko tudi po pet in šest.

M: Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?

N: **Ciljna skupina so mladi ali pa mladi odrasli**. Nismo gledali toliko na leta, ampak je tam od 14 leta dalje tista najbolj ciljna populacija, ampak smo imeli tudi mlajše, odvisno od situacije in seveda ali je bil dnevni ali nočni teren. **V večini, pa so to osipniki, mladi, ki doma nimajo toliko podpore, kot je potrebujejo, mladi v stiski, mladi, ki ne vedo kaj bi počeli čez dan, mladi, ki potrebujejo kakšno pomoč, svetovanje**. Na nočnem terenu, pa **mladi, ki hodijo žurat, se imajo fajn, pa se jim mogoče kaj ne izteče kakor bi radi, ali pa samo potrebujejo kakšno vodo ali pa tudi samo pogovor**.

M: Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?

N: Prvo mora priti do tega, da **mi zaznamo, da je na nekem terenu potreba po uličnem mladinskem delu**. Lahko dobimo kakšno informacijo od mladostnikov direktno, od delavcev na šoli, socialnih delavk, skratka dobimo informacijo, da se mladi nekje **zadržujejo, mogoče delajo škodo ali pa pride do suma, da na nekem območju, kjer se zadržujejo nekaj ni okej**. Potem pa počasi začnemo to območje opazovati in ne nujno takoj vzpostavimo stik z mladimi in s tem želimo ugotoviti ob katerih urah se tam zbirajo, kaj počnejo in potem res počasi navezujemo z njimi stike. Se pravi **poskušamo delovati čim manj vsiljivo, intervencijsko, tako da se mladi ne počutijo ogrožene**, ampak nas dojamejo kot ekipo, ki jih vsekakor ne misli v prvi vrsti ogroziti, zatožiti policiji ali karkoli podobnega.

M: Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?

N: Zdi se mi, da je naša praksa mogoče malo drugačna, ker smo od začetka želeli celostno zavzet to druženje in kvalitetno preživljanje prostega časa podnevi in ponoči. **Začenjali smo s čisto neformalnimi pogovori, s kakšnimi cirkuškimi rekviziti, športnimi rekviziti, ampak takšnimi, ki jih mladi mogoče nimajo doma in so bolj zanimivi.** To je vse od pogo palice, do kakšnih vaj za ravnotežje in podobno, skratka nekaj kar jim mogoče bolj eksotično zgleda. Je pa zanimivo, da recimo že en hula hup obroč lahko povzroči pravo senzacijo. S tem smo recimo prišli na igrišče nihče ni zna vrtet obroča, potem pa pol leta je vseh deset vrtelo obroč. Mislim, da so te pripomočki, orodja en tak res uporaben element pri vstopni točki. **Še bolj pomemben se mi pa zdi mladinski delavec kot orodje pri vstopni točki.** To je ena takih redkih služb, kjer si lahko malo »odštekan« in ne igraš, **preprosti si kar si in kot oseba potem mlade privlačiš, si jim zanimiv,** nisi preveč vsiljiv in to je velika prednost pri tej službi.

M: Kakšni so odzivi mladih ob prvem stiku?

N: Jaz sem po nekaj časa ugotovila, da je dobro, da **jim najprej vržeš drobtinice in ni dobro bit preveč vsiljiv.** Mi smo imeli srečo, ker smo že sodelovali z nekaterimi okoliškimi šolami in so nas poznali iz delavnic, ki smo jih tam izvajali. In potem te mlade srečamo na igrišču, na zabavi in **važno je samo to, da zdravo stopnjuješ pogovor, izbereš prave besede, da gradiš ta odnos.** Važno je, da **oni nekako začutijo, da imajo kontrolo oz da nisi samo ti tisti, ki hoče navezat stik z njimi, ampak da jim daš prostor,** da tudi oni tebe začnejo spraševati stvari ali pa kaj povejo o sebi. Torej, da povejo nekaj o sebi. Skratka mi smo imeli en sklop delavnic, ki smo ga čez čas oblikovali in je bil namen dela »mladi z mladimi«, v dogovoru s šolo smo naredili sklop delavnic. Prva delavnica je bila vedno na temo, ki se je zdela šoli pomembna, da se jo preda mladostnikom. To je bilo velikokrat kakšno zdravstvo, duševno zdravje, kemične in ne kemične zasvojenosti, čustvena inteligenca. Potem smo po tem uvodnem srečanju mladim priložnost, da oni povejo o čem bi se pogovarjali na prihodnjih delavnicah, tako da smo se res prilagajali željam in potrebam mladostnikov in te delavnice so se izkazale za res dobro prakso. Potem so nas mladi že sami nagovarjali kdaj spet pridemo in so želeli še več. Šlo je pa za neko mešanico informativnih delavnic, ki so bile izvedene na interaktiven način, bila je tudi neka izmenjava informacij med nami in njimi. Potem pa je to poznanstvo, ki ga ustvarimo lahko tudi dvorezen meč, ker je odvisno kako ti nastopiš v šoli. V šoli te obravnavajo kot učiteljico in potem so me tudi na terenu še klicali učiteljica nekaj časa. Na srečo smo mi taka sproščena ekipa, ki je potem poskušala nekako neformalno zapakirati delavnico. Še vedno, **če pa daš preveč strog vtis v šoli, v njihovem prostem času nisi dojet kot dostopna oseba.** Tako da moraš res premisliti kako se predstaviš na teh zadevah.

M: Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?

N: Na kratko rečeno, se takrat zgodi to, da te mladostnik nekaj vpraša in to je prvi znak, da ti zaupa in nekak čutiš da te mogoče vidi kot osebo, kateri lahko stvari pove, ti lahko zaupa in te vpraša stvari, **ker imaš tudi neke informacije, ki so uporabne ali pa pomembne za njega.** Pa tudi to, da ve, da tega ne boš povedal nekemu, ki njemu ni okej. Zaupanje je zelo težko zgraditi in rabiš kar nekaj časa. Moram poudariti, da **s to težavo nekontinuiranosti financerjev in ne rednih financ, lahko delamo veliko škodo.** Zato moramo včasih mladinski delavci delati tudi prostovoljno, da si ne podremo vsega, kar smo ustvarili prej. To, da ti bo nek mladostnik

zaupal lahko traja celo leto in hodiš vsak teden, ga opazuješ in prideš do tega, da imata ustvarjen odnos, potem pa izgineš za pet mesecev. Edino, **če ti je to res življenjski stil in mladostnika srečaš tudi v svojem prostem času in nekako delaš z njim prostovoljno**, da ohranjaš to. Tudi oni potem začutijo, koliko je to tebi služba in koliko je to nekaj kar ti dejansko rad počneš, da oni zavohajo, da je to pristno. In to je tudi svojevrsten izziv.

M: Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi stik?

N: Odnos je lahko zelo različno definiran, ker ima različne globine in širine. Je recimo mladostnik, ki se udeležuje naših dejavnosti, pa mladostnik, ki tu in tam stopi v stik z nami, ali nas samo pozdravi. **Včasih je že to, da nas pozdravi, se ustavi in pogovori mogoče par minut, že velik dosežek**, ker če smo iskreni je med nami kar velika starostna razlika lahko in nas dojamejo kot neke invazivne ljudi, **ne smeš preveč vstopat v njihov prostor**. Glede pogostosti bom pa iskrena, da odstotek ni tako velik, kot bi si mi želeli, da je. Pa mogoče je za nas to malo težje govorit, ker mi pridemo na igrišče in če so tam so, če ne jih ni in mi jih ne vabimo na njihov teren. V bistvu bolj oni nas povabijo na njihov teren. Odvisno tudi od dejavnosti in tega ali je dnevni ali nočni teren tako da ja. Dnevni teren se je začel iz enega preprostega izhodišča. **Igrišča v Kopru so bila preprosto prazna**. Mladi so se zadrževali v kakšnih garažnih hišah, v parkih in bil je sum, da tam čas preživljajo na način, ki morda ni čisto v redu. In na ta način smo mi potem začeli, ker smo hoteli zapolnit igrišča, preusmerit njihovo aktivnost v bolj zdravo preživljanje prostega časa in to smo začeli in bili najbolj uspešni. Če jaz primerjam po kakšnem letu našega delovanja na tem praznem igrišču, je po kakšnem letu, igrišče bilo polno. **Mladi so se družili tudi z mlajšimi, videlo se je medgeneracijsko druženje** in prav zanimivo je bilo videti te razlike v preživljanju prostega časa. Takrat **smo imeli tudi to svoje pestro pobarvano terensko vozilo, tam smo imeli različne pripomočke, mladi so jih sami raztovorili, ko smo prišli** in potem je sledil nek kratki pogovor, kakšna športna aktivnost, tako da smo na koncu bili kdaj na igrišču tudi po pet, šest ur. In s tem smo dosegli svoje cilje. Med drugim tudi **to, da mladi niso samo bolj zdravo preživljali prosti čas, ampak so v tem videli smisel**. Edino s čim smo se spopadali so morda malo mlajši otroci, ki so se pridružili tem druženjem in nekaj časa smo razmišljali o tem kaj naredit, ker nas je bilo strah, da bi mlajši otroci povzročili umik starejših, ampak potem smo ugotovili, da si je **vsaka skupina poiskala svoj kotichek na igrišču, potem pa so tudi skupaj prišli in odigrali igro nogometa**.

M: V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?

N: Naša ekipa je kar različna in **vsak ima čisto drugačen pristop in mladi so si potem zbirali med nami kateri pristop jim najbolj odgovarja**. En sodelavec je bolj introvertiran, bolj tihe narave in mladim, ki so bili enako introvertirani jim je zelo odgovarjalo, da so samo bili tam zraven njega in skupaj kaj počeli, brez da bi veliko govorili in tako razvijali odnos. Drugi sodelavec **se je spoznal na računalniške igrice in je imel odličen okus za glasbo in so se mladi našli v tem**. Jaz pa **sem bila vedno »čveka« in sem dokaj uspešno različne mlade uspela privabit**. To se je potem videlo tudi v mojem prostem času, ker sem se lahko družila z mladimi tudi izven družbe.

M: Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

N: Vsekakor ima vpliv. Konec koncev vedno moramo delovat kot ekipa, čeprav smo si zelo različni. **Lahko se zakomplicira ali pa zelo dobro nadgradi pristope in sodelavci ti lahko predstavljajo dobro zrcalo**, ker so si različni in lahko mlade gledajo vsak iz svojega zornega kota, kar je čisto v redu. Tako da ja, **vsekakor se pozna pri temu kako smo dobili ideje, na kakšen način smo pristopali k mladim, kje se ustavimo in kje gremo malo dlje**. Tako da **celostno, vključno z neko evalvacijo imajo vpliv sodelavci**. Tudi, ko imaš slab dan, se s kom ne razumeš, se potem to pozna tudi pri mladih, zato moraš na koncu vedno sodelovat skupaj. Kot ekipa, smo se vedno trudili poudariti prednosti drug drugega na terenu in so tako tudi ostali sodelavci strmeli k temu, da poudarijo moje močne točke in obratno.

M: Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

N: Ja na žalost ga zaradi financerjev moram merit v številkah, kar je žalostno zato ker številke ne povejo nič. Predvsem ulično delo je učinkovito šele na dolgi rok, ampak jaz imam v svoji glavi nekako svoje mere. Res **pomembno se mi zdi to, da čutiš, da se mlad ne počuti ogroženega s strani tebe in da se čuti enakovrednega v odnosu s tabo**, se te ne boji vprašati stvari. Ravno nekaj dni nazaj se mi je zgodilo, da sem se slišala z mladostnikom s katerim se že dolgo nisem slišala in s katerim sem se res trudila vzpostaviti stik in ko sem mislila, da mi je že uspelo, pa se potem nismo dolgo videli, no mi je zdaj napisal, če bomo spet kaj na igrišču. In meni se to zdi **nek kazalnik uspešnosti, ker čutijo potrebo, da se s tabo vidijo ali pa jim ni odveč, da se**.

M: Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

N: Ja ni panike. **Definitivno ga ne moram prisilit, poskušaš počasi, poskušaš postopoma, nevsiljivo** in potem poskusiš prvič, drugič in mislim da **ne smeš preveč načrtovat teh pristopov**. Včasih, če se zgodi, da želiš z nekom stopiti v kontakt in začeti pogovor, mislim da moraš imeti v glavi čisto spontano ves čas človeške odnose. **Jaz se direktno umaknem od tega mladostnika, se bom pa potrudila vzpostaviti stik z njegovim kolegom mogoče**, ker včasih je zelo zanimivo kako prideš do mladostnika preko njegovih kolegov. En mladostnik mi lahko čisto ne zaupa, njegov kolega mi malo in potem lahko prepriča prvega, da sem vredna zaupanja in mi prvi da priložnost. Ampak to se mi zdi, da so čisto splošni človeški odnosi pri katerih se mi zdi, da včasih čisto preveč kompliciramo, ker je to ena spontanost, eno osnovno druženje. Drugače, **pa se mi zdi, da vedno gledam na to kaj je mladostniku kul, kaj rad počne in mu daš vedeti, da je dobro to, da počne kar ga veseli in da potem poskušaš najt skupno točko z njim**, ker si mi zdi, da jo vedno lahko najdeš.

M: Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

N: Mogoče v tem, da delo začneš opravljati manj obremenjeno. Da ti pride delo, interakcije z mladimi tako v kri, da ti vse skupaj ni več služba. Čeprav tudi prej mogoče ni bilo, imaš vedno za sabo občutek in misel, da moraš zadostiti nekim številkam. Torej, da lahko **vse skupaj počneš popolnoma sproščeno in potem mladi tudi to res začutijo**. Je pa problem to, da se to povezuje s tvojim življenjskim stilom in prostim časom in lahko tudi ta stran trpi in moraš najt zdravo mero med njima.

INTERVJU F

Datum intervjuja: 5.6.2020

Trajanje intervjuja: 00:49:17

M: Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?

K: Jaz sem začela z mladinskim uličnim delom v januarju 2018, najprej v obliki študentskega dela in sem bila podpora tukaj in sem se uvajala na to delovno mesto, ki sem z začetkom šolskega leta prevzela po pogodbi, kot voditeljica Minibusa veselja. Jaz sem bila od 14 leta animatorka v mladinskem centru v Celju, kjer sicer ni mladinskega uličnega dela, so pa tudi oni del Salesianuma, kot Skala. Potem ko sem študirala socialno pedagogiko, sem mladinsko ulično delo vedno dojemala kot bistvo socialne pedagogike. To je moje osebno mnenje, ker se mi zdi **pomembno to vstopanje v življenjski prostor mladih, skupnostno delo, sistemsko delo** in zato sem se odločila za to. Pa vedno sem rada delala z mladimi in ko se je ponudila priložnost, sem se odločila, da poskusim.

M: Kakšna je vaša izobrazba?

K: Diplomirana socialna pedagoginja.

M: Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?

K: Poleg vsega drugega, tudi izobrazba, da. Rekla bi, da eno je to, da **vstopaš ti kot oseba, z vsem kar znaš, te zanima, zmoreš, s svojim karakterjem, veščinami, hobiji, interesi, izkušnjami in zelo močno s svojo življenjsko zgodbo in tudi okvir skozi katerega vidiš, dojemaš in doživljaš mlade okoli sebe.** Mislim, da izobrazba zelo vpliva na to, da kot socialna pedagoginja bolj kontekstualno gledam na stvari, recimo **imam neka specifična znanja za vzpostavljanje odnosa** in poznam določene postopke, če pride do nečesa. Torej **formalno pravno in strokovno ustrezno se odzoveš na situacije in tudi etični kodeks**, ki ga mogoče druge stroke nimajo. Imam **specifična znanja za delo z določenimi skupinami**, v našem primeru z mladostniki in otroki. Pa morda tudi specifike neke ciljne populacije. Meni zelo koristi, da imam sama svojo življenjsko zgodbo in da smo strokovno se učili o priseljencih in podobno, ker mi delamo na Fužinah in je dosti te tematike in mislim da je tukaj prednost to, da opaziš nekaj več in se odločiš čemu boš dal prednost, kako boš reagiral. Recimo jaz se tukaj pri nas zelo dopolnujem z našo strokovno vodjo in poskušava, kljub temu, da je to ulično delo, z njimi delat bolj individualno in poglobljeno. Tudi z nekim namenom spremljanja.

M: Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?

K: Kar se tiče konkretnih potrdil iz področja uličnega dela, imam narejeno to **usposabljanje za mladinske ulične delavce Mreže mlada ulica**. Kot sem rekla, sem pa od 14 leta v malo sorodnih vodah in imam veliko izkušenj. Bila sem na različnih usposabljanjih za animatorje, za oratorijske animatorje, vodila sem različne skupine, vikende za mlade. Lansko leto, sem bila

preko službe na **usposabljanju za individualno delo in individualno načrtovanje, ki mi je zelo koristilo**. V glavnem pa to, da sem socialna pedagoginja, ker pri nas ni veliko teh usposabljanj. **Imamo pa znotraj Skale svoja izobraževanja, kjer imamo specifična izobraževanja**, mogoče bolj glede na trenutno aktualne situacije in vse kar je povezano z uresničevanjem naše vizije in ciljev. V preteklem letu **smo se dosti usposabljali glede individualnega spremljanja in poglobljanja pri delu z otroki**. Potem s področja motivacije, specifične mladih, priseljenci in izgorevanje. Res je tukaj glede na naše mlade in to kar bi prišlo prav pri našem delu.

M: Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?

K: Konkretno za mladinsko ulično delo ne, ker se je ravno zaključilo in še ne prenašam toliko znanja v prakso. Načeloma pa ja z vseh ostalih izobraževanj.

M: Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?

K: Naš namen je **preventivno delovanje** in sicer **ponuditi varno, sodelovalno okolje, kjer mladi lahko koristno preživljajo svoj prosti čas** in kjer **dobijo priložnost za osebno rast in socialno vključevanje**. Na kratko je pa naš **namen biti z mladimi tam, kjer oni so in s takimi kot so**.

M: Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?

K: Mi smo na terenu **trikrat tedensko v popoldanskem času z našim Minibusom veselja**, to je vsak torek, četrtek in petek med 15h in 18h. **Gre pa načeloma ekipa treh ali več**. Izjemoma se lahko zgodi, da greva kdaj samo dva, ampak se trudimo, da se to načeloma ne dogaja. **Pomembno je, da je vsaj en del ekipe stalen**. Jaz kot vodja grem vedno, ko nisem uspela, sem vedno vedela kdo bo šel namesto mene. Vedno je ena oseba, ki ima neko odgovornost, nekdo na katerega se obračajo in je glavni. Potem pa tretje osebe, ki so lahko tudi prostovoljci. So pa trije na terenu vedno tisti stalni, ki so z nami ves čas, tudi na kolegijih. Med prostovoljci, ki nam kdaj pridružijo imamo tudi kakšne mlade, ki so študentje, tudi dijaki in ostali mladi, ki sodelujejo z nami.

M: Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?

K: Naša glavna ciljna populacija je od 6 do 18 let. Dejansko **pridejo tudi predšolski otroci**, dejansko se **zavestno in načrtno ukvarjamo tudi s starši, starimi starši in drugimi pomembnimi osebami naših otrok in mladih**. Dejansko **prihajajo tudi starejši od 18 let, ki so naši nekdanji uporabniki in udeleženci programa**, ki so še vedno vključeni nekako v naš program kor prostovoljci, pomočniki, včasih pa kdo tudi samo pride okoli, čeprav nima prostovoljskega dogovora, nekako prevzame to vlogo. Vedo, da se vključujejo starejši in mlajši, določene vsebine pa imamo samo za starejše.

M: Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?

K: Mi smo se pogovarjali o tem ali bi spremenili oz dopolnili metodologijo in v primeru, da bi bili kadrovsko močnejši bi se mogoče lotevali novih terenov. V teh okvirjih, ki jih imamo je pa

bolj smiselno za nas, naš namen in poslanstvo, da delamo kontinuirano na enem terenu. Vedno se vprašamo kakšni so dolgoročni cilji našega delovanja. Če pa bi šli na nov teren, bi bil pristop dosti podoben kot tu, bi pa verjetno še več časa namenili direktnemu stiku na ulici, kar pomeni, da bi mogoče del ekipe raziskoval teren brez Minibusa veselja, torej bi šli na neke sprehode, aktivnosti pa bi potem verjetno imeli iste.

M: Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?

K: Načeloma najprej **pristopim do njega ali nje in jaz poskušam, pa tudi drugi sodelavci, da imamo odprte oči in vidimo kdo je prisoten.** Če potem koga opazim **pristopim, se predstavim, počakam, da se on predstavi in tako začnem pogovor, potem pa ga dosti hitro povabim h kakšni aktivnosti.** Po navadi se že nekaj dogaja, ko tja pride in že opazuje, da bi se priključil. Na začetku so lahko malo zadržani, ampak jaz se potrudim, da jih spoznam in **če je kdo negotov, sem potem na tega mladostnika malo bolj pozorna, mu predstavim druge, njega predstavim in mu razložim točno kaj se dogaja** in mu razložim potek dneva, kaj počnemo, kaj vse ima na voljo in potem ko že nekajkrat pride, **mu predstavim Skalo, kaj mi počnemo, kakšna pravila imamo, kaj vse je pri nas možno, kakšne programe in dejavnosti imamo.** Predstavim mu tudi pravice in to, da smo mi vedno tam in se lahko za karkoli **obrne name,** mu tudi dam kakšna gradiva za starše, če je mlajši, da doma lahko pokaže kdo smo. Vedno, **ko odhajam vprašam kako se je imel, kaj mu je bilo všeč, kaj bi še imel, kdaj bomo spet in ga povabim, da spet pride.** Pri nas je pomemben tudi fizični stik, da ko naslednjič pride ali odhaja, pa potem ko je že tretjič, četrtič pride sam do tebe in se ti javi, da je prišel in mi to veliko pomeni. Pa zavedanje, da mi nekaj sooblikujemo, da je tudi od njega odvisno in **je pomemben, da ni samo gost, ampak je del tega.**

M: Kakšni so odzivi mladih ob prvem stiku?

K: Načeloma so odzivi zelo različni, ker so tudi mladi zelo različni. Po navadi jim je v redu, da so opaženi in jim je to všeč in se zato naslednjič tudi sami javijo, ko pridejo, ker se počutijo pomembne. Eni takoj vskočijo v dogajanje, drugi malo bolj opazujejo. Načeloma pa nekaj je ideja, da **se postopno in aktivno vključujejo v odnose s skupino, vaditelji.** Po navadi se potem priključijo nečemu kar se dogaja.

M: Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?

K: Najbolj uspešen je stik takrat, ko se vrača. Naše poslanstvo je dolgoročno delo z njimi, tako da je za nas najbolj uspešno, če prihajajo redno, celo leto recimo ali še več let in da se aktivno vključujejo, sooblikujejo dogajanje, takrat je najbolj uspešno. Jaz rada rečem, da ima nekoga tam za sebe in da ko pride, ve h komu je prišel. Da ima neko mesto, svojo vlogo, da se ve kdo je on in s kom paše. Mi se vsi skupaj družimo, je pa naravno, da se nekdo z nekom bolj ujame. In **to je za nas pomembno, to socialno vključevanje, da pripada neki skupnosti,** takrat je to najbolj uspešno. Za nas kot Skalo, pa je uspešno tudi to, **da nas prepozna kot organizacijo, ki ponuja več programa in če ima to potrebo, da se mu ponudijo druge možnosti in zadeve kamor se lahko vključi, se pogleda kaj potrebuje.** To je lahko kakšna cirkuška aktivnost, treningi nogometa, učna pomoč ali druženje v dnevnem centru. **Tudi za nas je zelo pomembno, da sodelujemo s družinami, mladim pomembnimi institucijami in**

skupnostjo v kateri živijo. Zelo dobrodošlo je, da se priključi tudi njegova družina, ker imamo recimo kakšne prireditve, za novo leto jo imamo in to je za družine. Tudi zaključne prireditve, pikniki, kamor se povabi cele družine. Vedno imamo tudi kotiček za starše, kamor lahko pridejo in po navadi so to mamice, včasih tudi očetje. Sicer se nič ne zavežejo k ničemur, ampak radi pridejo. Uporabniki Minibusa so pa okoliški otroci iz Fužin, nekaj se jih tudi od dlje pripelje, ampak večinoma so z okoliških blokov. In oni pridejo na zrak in namesto, da gredo nekam na sprehod pridejo do Minibusa in starši potem pijejo kavico, včasih tudi kaj prinesejo, ker se praznujejo tudi rojstni dnevi na Minibusu. Drugače je Minibus zelo odprt program in lahko vstopi kdorkoli, imamo neka svoja pravila, ki jih je potrebno spoštovati, vendar z zavedanjem, da smo na igrišču, ki je javna površina in potem lovimo ravnotežje. Potem pa imamo neko strukturo. Program traja vse skupaj tri ure in prva ura je namenjena zbiranju, pripravljanju prostora, druga ura je namenjena neki aktivnosti. **Aktivnosti so lahko izobraževalne, športne, ustvarjalne, tudi kuhamo, praktične, tehnične aktivnosti.** Poleg te osrednje aktivnosti so vedno na voljo tudi ostali pripomočki in otroci lahko vedno posežejo po njih in se sami igrajo. Je pa vedno več voditeljev, ki so z njimi. Velikokrat imamo tudi turnirje, ker je šport zelo pomemben, najbolj priljubljena je kuharska delavnica. Skratka veliko se dogaja, **se tudi prilagajamo njihovim željam seveda.** No zadnja ura pa je namenjena zaključni igri, ko praktično vsi pridemo na kup in igramo med dvema ognjema, krajo zastavic in podobne skupne igre, kjer se pridružijo tudi starši. Potem sledi skupno pospravljanje prostora, kjer se pogovarjamo kako so se imeli, kaj bi si še želeli. **Kdaj se tudi usedemo, naredimo bolj strukturirano evalvacijo preko kakšne igre.** Vmes imamo tudi kakšne individualne pogovore, gremo s kom na sprehod. Drugače pa se skupaj z Minibusom izvajajo tudi tiste prireditve o katerih sem govorila, ker se izvajajo na lokaciji kjer smo, z ljudmi, ki so pri nas in namen teh prireditev je, da povežemo skupnost, da sodeluje več generacij in da naredimo aktivnosti za vse, tudi za družine. Včasih smo sodelovali tudi na skupnostnih prireditvah četrtne skupnosti. Sodelujemo tudi z ostalimi organizacijami, jih povabimo, da izvedejo kakšno delavnico pri nas. **Vsako leto izvedemo tudi dogodek Fešta na Fužinah, kamor povabimo veliko organizacij** in se predstavijo. Sodelujemo pa tudi veliko s šolami, ampak to bolj z dnevnim centrom.

M: Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi stik?

K: Mi načeloma imamo neko zavezo, da tisti ki so redni, kar pomeni, da so mesečno tam okoli 20 ur vključeni v naše programe, s temi bi rekla, da imamo res dobre odnose. Poleg teh pa bom rekla, da z večino. Zelo veliko je takih, ki prihajajo redno in tudi če ne pride vsakič je zadaj razlog, recimo kakšen trening ali pa glasbena šola in podobno, ampak se kljub temu počuti, da pripada. Ravno včeraj sem delala intervjuje z njimi ob koncu šolskega leta in jim je zelo všeč pripovedovati o sebi, se pogovarjat, zelo velikokrat pridejo s svojimi nahrbtniki problemov, pa tudi ponosa in sreče in to delijo z nami. Takrat si vzameš nekaj trenutkov in res poslušаш. Tako da, bi jaz rekla da je teh odnosov kar veliko, z vsemi pa seveda ne. Je pa potencial, da je z vsakim. Odvisno je od otrok in mladostnikov, nekateri si tega več želijo in vedno pridejo, včasih mogoče tudi kakšen, ki ni redno tam pride in me prosi, če se lahko pogovarjava in se. Včeraj me je en fantek presenetil, ker je želel delat z mano ta intervju, pa ni dolgo z nami. Je pa **naše vodilo in poslanstvo vedno to, da imamo odprte oči, srce in roke, da lahko kdorkoli želi,**

ima potrebo, pride. Vsakega se vključi in čisto vsak je pomemben. Mi s Skalo smo center priložnosti za otroke in sprejememo vsakega, hkrati pa se zavedamo, da nas nekateri rabijo manj, drugi pa več in vsakemu se da spodbuda, ki jo rabi. **Je pa ključno pri vsem skupaj to, da je to pomembno za mladega človeka, ne za nas.** Ves čas se sprašujemo kaj je pomembno za nas, da preživimo kot organizacija, kaj je pomembno za program in kaj je pomembno za čisto vsakega od njih. **Da se jim prisluhne kaj imajo radi in jaz se potem res potrudim, da je za vsakega nekaj,** tudi če je samo glasbena želja nekega mladostnika, ko vrtimo glasbo. Skratka, da je za vsakega nekaj, nekaj zaradi česa se on potem počuti pomembnega.

M: V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?

K: **Pristope imamo dosti enotne, imamo isto poslanstvo in vstopamo skupaj.** Vsi mladi so naši mladi, ni en moj, en tvoj. Na Skali je res ekipni duh, čeprav vsak vodi svoje področje, smo ekipa. Na Minibusu je mogoče moj pristop malo drugače, ker ga vodim. Velikokrat se obračajo name. Mogoče sem jaz zato ena drugačna avtoriteta tam kot kdo od mojih sodelavcev, zaradi tega kar mi nalaga vloga. Malo je pa tudi tega, da sem jaz preprosto jaz, moja sodelavka, je moja sodelavka in vsak je malo svoj. Mogoče moj pristop težko razložim. Najbolj bi ga opisala z besedo srčnost. Jaz pridem s tem kar sem, s tem kar imam, s celim nahrbtnikom in s svojimi strokovnimi kompetencami, s svojimi navadami. Z vsem tem **stopam na teren in ustvarjam podporen odnos, ker mislim, da je nekaj na tem, da v odnos stopiš kot človek.** Verjamem, da zaradi tega potem moji sodelavci vstopajo tako v odnos z mano in mladi pristopajo na tak način. Hkrati je **zelo pomembna tudi etična odgovornost in pravičnost.**

M: Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

K: Seveda vpliva, že vnaprej vem s kom bom, vem ko razporejam delo, se zavedam recimo kdo bo pokrival kateri del igrišča. Veliko pa vpliva tudi, ko pride do kakšne situacije. Mi se vsakodnevno pogovarjamo, **takoj po izvedbi programa, še na igrišču, imamo vedno evalvacijo. Imamo pa tudi tedenske kolegije, mesečna načrtovanja in evalvacije programa** in potem seveda vsak vpliva. **Pristop in mnenja, doživljanja in vse skupaj vpliva na to kako bomo delali, ker smo živi ljudje, ki soustvarjamo.** Mislim, da **brez ekipe v mladinskem uličnem delu ne moraš.**

M: Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

K: Merimo z raznoraznimi evalvacijami, vrednotenji. **Za mene osebno so pomembni tudi kvantitativni kazalniki, torej številke, ki so mi pokazatelj koliko je privlačen, dostopen, dosegljiv, koristen in potreben naš program.** Veliko so pa tudi kvalitativni kazalniki. Zelo veliko se **pri kvantitativnih pokaže kako redni so naši uporabniki, kako pogosto se vračajo tudi koliko se aktivno vključujejo.** Pri nas se skoraj vsi res aktivno vključijo, za vsakega se nekaj najde. **Meni je pa zelo pomembno opazovanje, da vidim, če je življenje, kaj doživljajo udeleženci.** Zelo mi je pomembno, da **veliko sprašujem kaj jim je všeč, kaj bi še radi.** Ko sem začela sem manj to spraševala, ker sem rabila svoj okvir in da sem se znašla znotraj tega je bil zalogaj in zdaj ko sem že bolj vešča, sem tudi bolj pripravljena spreminjat to strukturo, skratka veliko lažje se prilagajam. Pomembno mi je, da **se redno pogovarjam z njimi kako delam in s sodelavci, ker mi je pomembno tudi počutje sodelavcev, ki delajo z mano na**

programu. Pa ko preverjam koliko je naš program učinkovit, gledam mlade kako sami doživljajo svoje življenje kot uspešno in učinkovito in mi ni pomemben samo naš program kot tak ampak oni kot ljudje. Saj so mladi in mi do neke mere vemo kaj je dobro za njih, ampak je pomembno kako se oni počutijo in zato delamo te intervjuje, pogovore, **da smo jim lahko opora ne samo takrat, ko smo tam, ampak da ko gre domov in gre kamorkoli dobi ta občutek podpore.**

M: Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

K: Jaz sem zelo vztrajna in umik ni moj način. Me ne prizadene, če kdo se ne prepozna v tem. Se pa zelo redko to zgodi. Seveda je realno, da ne morajo vsi vsakič bit, do takrat, ko pa so, jim je lepo. Velikokrat se kdo pelje s kolesom čez igrišče kjer smo, pa ga jaz se ustavim in prisilim, da se vključi. Kdor želi je dobrodošel, kdor pa ne pa tudi v redu. **Grem z zavedanjem, da smo mi in mladi različni in vsak rabi svoj čas.** Nekateri se samo športu priključijo, drugi ustvarjalnim delavnicam, kdo pa samo po hribu hodi in potem mi je zelo lepo samo to, da pride, ker je plašen in mogoče ranjen. Kar nekaj jih je, ki tudi samo hodijo okoli, pa ne pristopijo k delavnici, ampak so tam. Vedno jih sprejemem z neko dobrodošlico, povabilom, oporo. Vedno jim povem, da sem jaz tam, karkoli rabijo.

M: Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

K: Mislim, da dobim še več izkušenj. Na začetku kot sem rekla, sem bila bolj toga, zdaj sem že bolj fleksibilna. **Pomembno je tudi moje počutje, ker sem človek in se vprašam s čim danes prihajam, kako se počutim.** Na moj pristop vpliva tudi kvaliteta mojega življenja na splošno, kvaliteta odnosov v ekipi. Brez dvoma bi na moj pristop vplivalo še kakšno kvalitetno izobraževanje. Mislim, da je en nivo kognitivni in zajema kar ti vidiš, na kaj si pozoren, drugi, emocionalni pa to kako se počutiš, kakšne imaš kompetence, kako se trenutno počutiš v življenju, bolj kot si močen, bolj se bo povezala ekipa, se bodo reševale situacije. Seveda na pristop vpliva tudi to, da rastemo v nekih veččinah, ker se stalno nekaj učimo. Meni je bil na začetku izziv nogomet, nisem želela sodelovat, zdaj pa grem in sem tudi čisto sama z mladimi na nogometu, prej nikoli nisem bila. **V vsakem okolju, v vsaki dejavnosti, situaciji najdeš nek svoj način, kako ti s tem kar si in kar imaš, pristopiš na svoj način.** Mogoče ne s tem, da boš z žogo najbolj spreten, ampak najdeš svoj način, preko svoje vloge in odnosov, ki jih imaš z vsakim od njih, kako pristopiš. Drugače pa mislim, da bi pristop Minibusa kot celote močnejši, če bi bili kadrovske močnejši. Je pa res, da če bi nas bilo več, bi imela manj poglobljene odnose kot jih imam zdaj z mladimi.

INTERVJU G

Datum intervjuja: 2.6.2020

Trajanje intervjuja: 00:31:29

M: Kdaj ste začeli izvajati mladinsko ulično delo in zakaj?

S: Jaz sem se z mladinskim uličnim delom srečala v okviru prakse, ki sem jo v drugem letniku delala na Drogartu, ker se mi je zdelo zanimivo. Nisem pa takrat vedela v kakšnem obsegu se izvaja to mladinsko ulično delo. Jaz v bistvu to izvajam zdaj štiri leta in pol.

M: Kakšna je vaša izobrazba?

S: Sem diplomirana socialna delavka, sem pa trenutno študentka na magistrskem študiju, prav tako socialnega dela.

M: Kako je izobrazba mladinskega uličnega delavca povezana s tem, kakšne pristope uporablja?

S: Meni se zdi, da je socialno delo zelo dobra smer, ker spoznamo veliko področji in metod dela. Težko govorim za druge stroke, ker ne vem. **Imamo pa mi veliko več praktičnih izkušenj že tekom študija.** Sicer se mi pa zdi, da se veliko naučimo med delom. Med sabo predvsem, ker z mano dela kar nekaj socialnih pedagoginj in se mi zdi, da je od organizacije odvisno s kom in kje delaš. Se mi pa zdi, da **če z veseljem in zanimanjem opravljaš mladinsko delo, se lahko priučiš določene stvari ne glede na izobrazbo.** Za primer recimo, imamo mi zaposlenega inženirja mislim da računalništva in matematike, ki je fantastičen terenski delavec.

M: Kakšna usposabljanja na področju mladinskega uličnega dela ste opravili?

S: Prav za mladinsko ulično delo zares ne, sem pa tekom študija hodila na kar nekaj izobraževanj. Na splošno kar moramo imet na Drogartu kar se tiče drog, **prvo pomoč in podobno, sem bila tudi na izobraževanjih glede LGBTQ+ tematik, brezdomstva med mladimi, skratka različne teme.** Na Drogartu preden lahko začneš delat, imaš usposabljanje v dveh deli. Eno je specifično o samih drogah, učinkih, zapletih in podobno, drugo pa konkretno terensko delo. **Spoznaš določene koncepte, kot recimo zmanjševanje tveganj, vrstniško izobraževanje, potem neke splošne kot so sprejemanje drugačnosti, raznolikosti in potem imaš iz tega izpit.** Enkrat letno pa imamo obnoven razgovor in izpit. Pa še prva pomoč, ki je vezana konkretno na zaplete pri uporabi drog. Se nam pa zdaj obeta usposabljanje za spletne intervencije.

M: Kako se vam zdi, da so omenjena usposabljanja vplivala na vaše delo na terenu?

S: Absolutno. Zdi se mi, da več kot več, več lahko uporabiš znanja in vedno ga lahko dopolnjujemo. Predvsem **usposabljanje, ki sem ga omenila z Drogarta je res ključno za naše delo, brez tega ne bi mogli delat, ker je to res specifično področje.** Uporabno je, ker uporabnike zanimajo konkretne stvari, recimo kaj se mi lahko zgodi, če vzamem premočen ekstazi, kako pomagat prijatelju, ki ima »bad trip« in to je specifika, ki jo nujno potrebujemo in dobimo z usposabljanji. Se pa vedno odpirajo še ostale tematike, recimo brezdomstvo, nasilje v družini, partnerski odnosi ali pa oseba, ki je LGBTQ+ in ne ve kako bi družini povedala to. Zato je dobro, ker več stvari kot vemo, več jih lahko uporabimo. **Na terenu in na splošno praksi socialnega dela ni tako, da se stalno srečuješ s samo eno točno določenim izzivom, ampak je vedno zraven veliko stvari.** Tudi če smo mi tam za informacije o drogah, pridejo ven še ostale stvari in takrat ga mi ne bomo odslovili. Pri

kakšnih specifičnih **jih usmerimo na našo svetovalnico ali pa kakšno drugo, če potrebujejo svetovanje, pomoč.** Ampak vsaj osnovne informacije potrebujemo, da se lahko pogovarjamo o temah, ki so mladim pomembne.

M: Kakšen je namen vaše ekipe pri mladinskem uličnem delu?

S: **Naš glavni namen je zmanjševanje škodljivih posledic pri uporabi alkohola in drugih drog.** Se pa tukaj zraven priključijo še ostale stvari. Recimo **med mladimi spodbujat sprejemanje, ker se recimo odprejo kakšne teme kot je LGBTQ+, skrb zase in prijatelje, skrb za duševno zdravje, spoštovanje, sprejemanje in nenasilje.** Glavni fokus je pa na tistem prvem.

M: Kako pogosto ste tedensko na terenu? Koliko vas gre na teren? Dva?

S: Koliko smo na terenu je **odvisno od tega koliko je dogodkov in zabav, ker je to naše področje dela.** Zato je v tem času karantene tega veliko manj. Izvajamo pa tudi dnevni teren, po dva ali trije. Hodimo večinoma na Metelkovo, ker se mladi večinoma tam zbirajo, pridejo v stik različne generacije tam in **želimo jim ponuditi neko strukturo in stalnost, da vedo kje nas najdejo in to ni stavba Drogarta.** Je pa nek kotic v prostoru, **ki je njihov, ampak mi poskušamo bit na voljo, ampak ne preveč invazivni,** ne vdiramo v njihov prostor in ne hodimo za njimi.

M: Kakšna je vaša ciljna populacija na terenu?

S: **Ciljna skupina so mladi, ki uporabljajo alkohol in druge droge.** Od zelo nizke starosti, do 30 in več let. Nikoli ne odslovimo nikogar, ker ni starostno naša ciljna skupina. Včasih pridejo tudi precej starejši ljudje, **mladi pa tam od 12 do 14 let naprej.**

M: Kakšne so metode dela vaše ekipe pri prvih odkrivanjih novih terenov?

S: Predvsem v bistvu **se pogovarjamo z ljudmi na lokacijah, ki jih že poznamo in oni so naši glavni informatorji.** Potem od njih zberemo informacije in **gremo pogledat tja, kjer naj bi se zbirali.** Potem **krožimo nekaj časa, ker včasih je kaj, včasih preprosto ni.** Pristop je pa isti, kot ga imamo sicer. Pristopimo in **pozdravimo, se predstavimo, povemo kaj vse imamo sabo in če jih zanima potem ja, če ne pa pač ne.** Moramo pa bit pozorni, , ker so to lahko ljudje, ki so samo prišli na eno pivo, lahko pa so ljudje, ki redno uporabljajo droge, tudi bolj rizično že. Zato pazimo s čim pristopimo oz kaj jim ponudimo. Je pa res v redu, ker delamo veliko tudi na področju alkohola, ki je legalen, sprejet in razširjen in potem lahko vstopamo uvodoma z alkoholom in potem omenimo tudi ostale stvari.

M: Na kakšen način vi vzpostavite prvi stik z mladimi na terenu?

S: Zdaj tako, če imamo mi stacionarno točko, pridejo ljudje sami do nas. Včasih nas že poznajo in sami pritečejo do nas in to se pozna, da smo že nekaj časa na sceni in terenu. Če pa hodimo okoli, **imamo sabo torbo z materiali in pristopimo do ljudi, se jim predstavimo, povemo iz katere organizacije smo in kaj počnemo.** Včasih pa uporabljamo igre, da prebijemo led. To je **recimo pantomima, ampak imamo kartice s pojmi, ki so vezani na**

alkohol in oni potem tam to kažejo, se smejejo in se razvije debata. Vedno poskušamo potem še kakšno informacijo dodat, recimo o izrazu »klicanje jelenov« pa recimo o podhladitvi, če vedo, da se lahko zaradi alkohola hitreje podhladiš, **skratka vedno poskušamo podati neko informacijo za zmanjševanje tveganja**. Potem izziv s slušalkami, kjer ima nekdo slušalke z glasno glasbo, drugi poskuša ugotovit kaj mu ta govori. Potem imamo program Izberi sam, ki se ukvarja konkretno z alkoholom in imamo v času poletja, ob petkih, v Zvezda parku svoj kotiček, kjer imamo dekce, prikolico z materiali, recimo čipsi in podobno. **Potem pa imamo vedno neko aktivnost, ki bi mlade lahko zanimala**. Od grafitiranja, plesa ob drogu, slack line, v realni velikosti igro »Žurer ne jezi se«, kjer so kakšni izzivi, kot neka zgodba, ki ji slediš recimo, ko greš na zabavo kaj se zgodi, kako pomagaš kolegu in zraven so tudi praktične nagrade potem. Potem na kakšnih dogodkih, kot je Marihuana marš, smo imeli prejšnje leto bingo oz kolo sreče v zvezi s travo, spomin v zvezi s travo in **preizkušamo take reči, da mladi lahko aktivno sodelujejo**. Ker če pridemo samo zraven in vprašamo, če jih kaj zanima, te hitreje odslovijo, kot če imaš nekaj zanimivega, ki jih pritegne. Predvsem pa, da ne delimo samo materiala, ker to nima smisla.

M: Kateri so tisti primeri, ko se vam zdi stik uspešen? Kaj se zgodi v takih primerih?

S: Ali **začnejo postavljat vprašanja in se vidi, da smo dobili njihovo pozornost, smo jim zanimivi**. Ali se odprejo glede svojih težav. To je **največji uspeh, da se ti zaupajo in si za njih kredibilna oseba, ki jih lahko zaupajo, se nanjo lahko oprejo, prosijo za pomoč in podobno**.

M: Kako pogosto nato razvijete odnose z mladimi, s katerimi ste vzpostavili ta prvi **stik**?

S: Zdaj, če govorim za dnevni teren, so tam redne skupine ljudi. Sicer se menjajo generacije, so se zamenjali ljudje od takrat, ko sem jaz začela in vmes so se zamenjali, tam na eno leto se dober del skupine zamenja. So pa večinoma tudi na zabavah neki redni uporabniki. Glede odnosa bom rekla, da ga poskusimo vzpostaviti z vsakim, ampak z vsakim preprosto ne gre. Lahko se ne srečujemo dovolj pogosto ali pa preprosto ne rabijo naše pomoči in tudi to je v redu. **Mi spoštujemo uporabnikove želje in meje**. Poskusimo res z vsakim, predvsem na dnevnem terenu, ker so to neki rizični uporabniki tudi. Mlajši uporabniki več uporabljajo neke nove psihoaktivne substance. **Je pa dosti pridruženih problemov tudi zraven od nasilja v družini, vzgojni domov, bežanja od družine, opuščanje šole, nasilje, ki ga doživljajo na ulici**. S temi, ki so stalni nam z veliko večino uspe razvit odnos, kar pomeni, da sami pridejo do nas, nas prosijo za informacije, materiale. **Pridejo do nas in nam povejo kaj se jim je zgodilo, pridejo po pomoč. Pridejo tudi do info točke, prav na Drogart in pridejo urejat dokumente, iskat stanovanja, pridejo se samo neformalno družiti**, včasih nam pomagajo pripraviti kakšen material in to je res velik uspeh. **Je pa res, da nas na neki točki ljudje ne rabijo več in to je tisto na kar lahko upamo, tako v socialnem delu, kot na terenu. Mi smo samo bergla, ki jim pomaga na enem kosi poti**. tako, da tudi če uporabniki nehajo prihajati je v redu, odvisno spet od situacije, ker je lahko to nekdo, ki je čisto zašel s poti, nima niti telefona, da bi se javil in nas zelo skrbi. Ker se tudi to dogaja. Se pa zgodijo tudi lepše, bolj uspešne zgodbe, ko nam povedo, da smo jim pomagali, da so našli delo, stanovanje ali kaj.

M: V čem bi rekli, da se vaš pristop najbolj razlikuje od pristopa vaših sodelavcev?

S: O tem vprašanju sem dosti razmišljala, ko si predhodno poslala vprašanja. **Ena stvar je to, da sem jaz po starosti bližje mladim in to ni zanemarljiv faktor, ker sem še vedno več v stiku s trendi, slengom in vsem kar je aktualno.** Pa ne, da se brez tega ne da, te stvari se lahko naučiš, je pa ta aspekt vrstniškega izobraževanja pomemben, ker se mladi včasih veliko lažje pogovarjajo z nekom, ki jim je bližje po starosti, pa ga imajo vseeno za eno kredibilno osebo, ki ni iz njihove kroga, ki se samo drogirajo. Da bi se zelo razlikoval, pa ne. Se mi zdi, da se ves čas učimo drug od drugega, ugotavljamo ves čas kaj so bolj ali manj uspešne taktike in pristopi. Vsak ima neke svoje ideje. V glavnem pa pristopimo, poskusimo in vidimo. Glavno je pa, da vprašamo mlade, da vidimo kako se njim zdi in podobno.

M: Kakšen vpliv ima, če ga ima, pristop sodelavcev na vaše delo?

S: Vpliv? Fantastičen. Zato, ker se zelo pozna, da smo utečena ekipa, ki se dobro razume med sabo in že sama klima nate vpliva dobro kot na osebo in kot osebo z nekim strokovnim znanjem, ker je to okolje, kjer lahko stalno rasteš, se učiš. Veliko je spodbujanja, vedoželjnosti, kreativnosti in to da lahko ves čas nekaj brainstormamo, se ves čas odkrito pogovarjamo o dilemah, idejah, o čemerkoli že in to se mi zdi najboljše na kar lahko upaš v delovnem okolju.

M: Kako sami merite učinkovitost vašega pristopa na terenu?

S: Predvsem to kar sem že prej povedala. Koliko se ljudje odprejo in ne pričakujem do vseh, da se bodo odprli, ker so individualne razlike med vsemi in nekateri so zelo ekstrovertirani, lažje zaupajo ljudjem, drugi pač ne. Ampak v glavnem to, da se vzbudi nek interes, da delijo delček svoje zgodbe, da vprašajo kaj in že en sam, preprost »ej, ful hvala« je odličen. Zdi se mi, da na terenu tega veliko srečamo in zdi se mi, da ko se oseba tako zahvali dobim potrditev »okej, to je to«.

M: Kako pristopite, če se mladi na vaš pristop ne odzovejo?

S: **Poskušam stopnjevati zadevo.** Najprej povem »sem iz te organizacije«, pa mogoče ni odziva in potem grem naprej in povem, da »imamo to in to«, pokažem material in ni odziva, potem vprašam, če so za pantomimo in jim omenim tudi praktične nagrade in potem delamo naprej. **Moraš najt tisto nekaj, kar jih pritegne.** Če pa res ni odziva in ti jasno pokažejo, da si vstopil v njihov prostor in jim to ni okej, potem to spoštujemo.

M: Kje vidite izboljšave pri vašem pristopu na terenu?

S: Sigurno to kar sem prej omenila glede dodatnega izobraževanja, ker tega nikoli ni dovolj. Zdi se mi, da je še veliko tem in dimenzij, ki jih še lahko odkrivam, ki jih lahko izboljšujem. Trenutno že nekaj časa nisem bila na terenu in bo izziv na novo vzpostaviti ta stik. Je izziv, da ljudi nisi videl tri, štiri mesece in kako nadaljevati je trenutno moje največje vprašanje. Meni se zdi, da moraš pri vsakem posamezniku najt tisto nekaj. **Ni recepte po katerem se ti bodo vsi odprli, se ti bodo zaupali in boš vse začel zanimati. Pri mladih se mi zdi res pomembno, da jih ti zanimaš, da imajo nekoga, ki jim lahko nekaj ponudi, nekaj kar je**

za njim pomembno v tem trenutku in hkrati, da ne padeš preveč v prijateljski donos in še vseeno nudiš kredibilne informacije in primerno strokovno podporo in pomoč. In na tem mislim, da moram tudi sama delat v prihodnje, to neko mejo. Ne da gre za neko strogo ločevanje, ampak da pogledaš kateri so vse trenutki, ko jim lahko posreduješ informacijo. Meni je vprašanje to neformalno druženje, ker me zanima koliko naj bi zraven vpeljevali tudi strokovne pomoči. Vem, da je lahko druženje samo druženje, spoznavanje življenjskega sveta uporabnika, grajenje odnosa in je samo začetna točka. Ne moraš človeka bombardirati z veliko informacijami in nasveti, ampak ja to začutit se učim trenutno.

9.3. Odprto kodiranje

Zaporedna številka enote	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A1	...pomembna izobrazba, ker ti da neko širino in znanje.	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A2	...pomembne veščine, ki jih osvojiš skozi življenje, kot je na primer komunikativnost..	Komunikativnost	Osebnostna lastnost	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A3	..zmožnost dela z mladimi...	Timsko delo	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A4	...veselje do dela z mladimi.	Motivacija	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A5	...da si iskren...	Iskrenost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A6	..da znaš poslušati, da si res prisoten in tam z njimi.	Aktivno poslušanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A7	...da si razgledan...	Splošna razgledanost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A8	...mogoče dal neke vzpone in padce čez v življenju...	Osebnostne izkušnje	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca

A9	... mogoče tudi malo eksperimentiral.	Osebnostne izkušnje	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A10	..večdnevno usposabljanje Mreže mlada ulica.	Usposabljanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A11	...veliko izobraževanj na temo medčloveških odnosov in dela z mladimi konkretno.	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A12	...aktiven pristop k mladim v njihovem okolju.	Neposreden vstop	Raziskovanje okolja mladih	Namen mladinskega uličnega dela
A13	...povezat s četrtnimi skupnostmi.	Povezovanje	Mreženje organizacij	Namen mladinskega uličnega dela
A14	...prepoznavat potrebe mladih...	Prepoznavanje potreb	Raziskovanje potreb mladih	Namen mladinskega uličnega dela
A15	...spraševali po potrebah mladih...	Spraševanje o potrebah	Raziskovanje potreb mladih	Namen mladinskega uličnega dela
A16	...da delijo z nami kaj rabijo, s čim se soočajo in podobno.	Soočanje s problemi	Raziskovanje potreb mladih	Namen mladinskega uličnega dela
A17	...informiranje mladih v smislu kakšni programi obstajajo	Programi za mlade	Informiranje mladih	Namen mladinskega uličnega dela
A18	...kakšne možnosti imajo v naših mladinskih centrih..	Program mladinskih centrov	Informiranje mladih	Namen mladinskega uličnega dela
A19	...predvsem pa to, da so aktivni v svojem okolju, pišejo projekte...	Pisanje projektov	Aktivacija mladih	Namen mladinskega uličnega dela
A20	...dat neko moč in uvid, da lahko spremenijo kaj, če želijo.	Opolnomočenje	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela

A21	...veliko ciničnih mladih, ki so v letih, ko imajo krizo identitete	Identitetna kriza	Izzivi mladih	Značilnosti mladih
A22	...doma in v šoli imajo veliko nesigurnosti...	Nesigurnost	Izzivi mladih	Značilnosti mladih
A23	Nikoli ne gremo sami na teren, torej vedno v paru, včasih tudi več, če je kakšna ulična akcija mogoče celo štirje...	Številčnost na terenu	Timsko delo	Pristopi in metode dela
A24	...mladi, tisti od 15 do 29 let in mi se tega držimo, vendar ciljamo še malo nižje. Tudi od 12 leta naprej smo veseli ali pa starejše.	Mladostniki	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
A25	..mlade, ki preživljajo svoj prosti čas na javnih površinah	Javne površine	Krajevna opredelitev	Ciljna skupina
A26	...mlade, ki ta prosti čas preživljajo nestrukturirano.	Nezapolnjen prosti čas	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
A27	Raziščemo kakšne opcije mladi tam že imajo, ali je tam kakšen mladinski center, katere osnovne in srednje šole so blizu, koliko je površin kot so recimo igrišča, parki...	Raziskovanje infrastrukture	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
A28	...izvajamo visenje na terenu	Visenje	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
A29	...oblečemo naše prepoznavne jopice, ki so naša uniforma in so zelo opazne.	Prepoznavnost	Uniforma	Pristopi in metode dela
A30	...se nekam usedemo in kakšno uro opazujemo kaj se dogaja, kdo	Visenje	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela

	prihaja tja, so to babice in dedki, kakšne skupine mladih, družine in pa kaj delajo potem te mladi...			
A31	...se pozdravimo, predstavimo po imenu, povemo od kod prihajamo in postavimo kakšno vprašanje.	Osebna predstavitev	Nagovor mladih	Prvi stik z mladimi
A32	...se pogovarjamo o stvareh kot so recimo, kaj počne tukaj, na kakšen način uporablja javne površine, kako pogosto je tukaj, o šoli in podobno	Pogovor	Spoznavanje mladih	Prvi stik z mladimi
A33	...imamo še vrstniški pristop in med tema dvema moraš sam ocenit, kdaj uporabiš katerega.	Ocenjevanje situacije	Vrstniški pristop	Pristopi in metode dela
A34	...pridemo tja, se predstavimo, na hitro omenimo da delamo mladinsko ulično delo in potem jih povabimo na igro košarke recimo, ali pa na družabno igro, podajanje frizbija.	Povabilo k igri	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
A35	...z nekim rekvizitom, kot je žoga ali pa družabna igra in potem razvijamo naprej pogovor preko tega.	Pripomočki	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
A36	...odvisno kaj mladi rabijo, se odzivamo na njihove potrebe, želje, to kar zaznamo v tistem trenutku.	Trenutne potrebe	Odziv na potrebe mladih	Prvi stik z mladimi

A37	Na začetku bi rekla, da so vedno nezaupljivi in jim ni jasno kdo si, kaj tam počneš in kaj hočeš od njih...	Zmedenost	Nezaupljivost	Odzivi mladih
A38	...najbolj strah tega nadzora, v smislu kdo si zdaj ti, a boš zatožil, da kadimo in podobno.	Nadzor	Strah	Odzivi mladih
A39	...že zgodilo, da so zavili z očmi in se naprej pogovarjali svoje	Zavijanje z očmi	Nezainteresiranost	Odzivi mladih
A40	...vsakič, ko izvem nekaj o njih, recimo njihovo starost, kaj počnejo kaj, v katero šolo hodijo in pa če oni potem mene kaj nazaj vprašajo	Spraševanje	Zainteresirani mladi	Uspešen stik
A41	...jim prvo ni zanimivo, potem pa pridejo mimo po nekaj minutah in jih ponovno povabiš, pa se pridružijo.	Ponovno vabilo	Vračanje	Uspešen stik
A42	...da poveš, da naslednji teden ponovno prideš in pridejo tudi oni.	Želja po sodelovanju	Vračanje	Uspešen stik
A43	...se vključi v aktivnosti naših mladinskih centrov	Aktivni mladi	Vključitev v mladinski center	Uspešen stik
A44	...z mladimi napišemo projekt, neko mladinsko pobudo	Mladinska pobuda	Soustvarjanje projektov	Uspešen stik
A45	...mlade osebe, ki imajo veliko potrebo po pogovoru, se odnos hitreje razvije...	Potreba po pogovoru	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik
A46	...prednost, ko uporabimo vrstniški pristop, ker je men nami in mladimi približno deset let	Lažje povezovanje	Vrstniški pristop	Pristopi in metode dela

	razlike in zato se mi zdi, da se nam mladi lažje odprejo in se poistovetijo z nami.			
A47	...smo mlada ekipa, bi rekla, da je velika prednost pri pristopanju do mladih na terenu.	Mlada ekipa	Starost mladinskih uličnih delavcev	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
A48	...vse skupaj zelo medvrstniško	Medvrstniki	Vrstniški pristop	Pristopi in metode dela
A49	...na splošno pristopi naše ekipe plod nekih team buidingov, skupnih izobraževanj, intervizij, debat	Ekipno učenje	Timsko delo	Pristopi in metode dela
A50	...včasih celo hrano, ki moram povedat, da vedno deluje	Uspešnost	Hrana	Pristopi in metode dela
A51	..nisem tako invazivna, sem bolj mirna	Mirnost	Neaktivni pristopi	Pristopi in metode dela
A52	...včasih samo visiš tam in iščeš neke spontane stike navezave	Visenje	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
A53	...iščemo te spontane očesne stike in ni ravno tistega pristopa, da ko pridemo je v trenutku akcija.	Spontanost	Neaktivni pristopi	Pristopi in metode dela
A54	...spodbujamo to, da se preden gremo dogovorimo kaj bomo vzeli, kako bomo pristopili ta dan.	Dogovor	Priprava	Pristopi in metode dela
A55	...na terenu konkretno pa se podpreta, pogledam kje lahko jaz pristopim na pomoč sodelavcu in obratno	Podpora	Timsko delo	Pristopi in metode dela
A56	...nekateri imajo bolj aktivne	Prilagajanje	Aktivni pristopi	Pristopi in metode dela

	pristope kot jaz in v teh primerih najdem svoje mesto in sem tudi jaz malo bolj aktivna in mi je lažje bit aktivna, kot drugače			
A57	...ko vzpostavim povezavo z mladim, ko imam recimo trenutek s kom ena na ena in se mi odpre, zaupa kaj ga muči in ko se zbližava, bolj razumeva	Vzpostavljena povezava	Zaupanje	Uspešen stik
A58	...sem mladim dala nekaj kar so rabili takrat.	Trenutna potreba	Zadovoljene potrebe mladih	Uspešen stik
A59	...čim imamo neko interakcijo je to odziv, ki pa je lahko negativen ali pozitiven oz prijeten ali neprijeten	Raznoliki odzivi	Interakcija	Uspešen stik
A60	Če prepoznam, da jim ta stvar s katero sem danes prišla ne odgovarja in so recimo samo prišli kadit in imet mir od doma, definitivno ne bom silila v njih, ker je to njihov prosti čas in vedo kaj želijo počet oz so tam z namenom.	Neuspešen pristop	Umik	Pristopi in metode dela
A61	ko vidim da smo visijo nekje in nestrukturirano preživljajo ta prosti čas, vprašam zakaj so tam, držim nek pogovor	Vzdrževanje pogovora	Pogovor	Pristopi in metode dela
A62	...dajo jasno vedeti, da je to njihov osebni čas, da jim ne odgovarja moja	Jasna zavrnitev	Umik	Pristopi in metode dela

	družba, se umaknem			
A63	...vsak od nas želi dat nekaj mladim in dejstvo je, da vsem in vsakemu ne bomo nikoli ustrezali.	Nepredvidljivo st	Raznolikost	Pristopi in metode dela
Zaporedna številka enote	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
B1	...raziskat teren, preverit, če je to nekaj kar je v našem okolju potrebno in če bi to izvajali.	Raziskovanje potrebe po uličnem delu	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
B2	Povezali smo se s partnerji iz Posavja...	Povezovanje	Mreženje organizacij	Namen mladinskega uličnega dela
B3	...ugotovili veliko potrebo po mladinskem uličnem delu, ker je bilo premalo aktivnosti, ker so to naselja, vasi, ki ne omogočajo mladim prihod v naš mladinski center in smo ugotovili, da moramo mi priti k njim.	Širjenje mladinske dejavnosti	Pomanjkanje prostorov za mlade	Namen mladinskega uličnega dela
B4	...pomemben vidik poznavanja razvoja mladostnika, nekaj učnih metod...	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
B5	...usposabljanje vpliv predvsem z vidika motivacije in uvida, da nimamo kompetenc za to, ker je bilo za nas res novo področje dela.	Usposabljanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
B6	...učili za koga smo tam, kdo je točno naša ciljna populacija, za koga	Učenje o mladostnikih	Raziskovanje potreb mladih	Namen mladinskega uličnega dela

	pripravimo aktivnosti.			
B7	...veliko mladih, ki so marginalizirani, so brezposelni, živijo v negotovih bivalnih razmerah, vlada odvisnost	Življenjske razmere	Izzivi mladih	Značilnosti mladih
B8	...hodimo dvakrat do trikrat tedensko...	Pogostost	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
B9	...vsaj dva, ampak nas gre po navadi od 3 do 5.	Številčnost na terenu	Timsko delo	Pristopi in metode dela
B10	Delamo vse od peke palačink...	Izdelava na terenu	Hrana	Pristopi in metode dela
B11	...slack line in podobno.	Zunanje aktivnosti	Aktivni pristopi	Pristopi in metode dela
B12	...ranljivi mladi med 15 in 30 letom.	Ranljivi mladostniki	Skupine mladih	Ciljna skupina
B13	Največ stika imamo z mladostniki med 20 in 30 letom, ki so v obdobju prehoda v odraslost.	Mladi odrasli	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
B14	...mladi, ki prejemajo socialno pomoč, jim ni do tega, da bi šli v službo, imajo motnje v duševnem razvoju, nimajo stalnega prebivališča, se selijo iz enega v drugega, so odvisni od različnih drog npr. alkohol trava	Življenjske situacije	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
B15	...starejšim pomagamo in tako tudi zaščitimo mlajši populacijo.	Zaščita mlajše populacije	Delo z več generacijami	Namen mladinskega uličnega dela
B16	...v času, ko se jaz pogovarjam s skupino mladih, ki si na klopci podajajo joint, moji sodelavci z mlajšimi izvajajo	Različne aktivnosti	Delo z več generacijami	Pristopi in metode dela

	drugo aktivnost, kakšno igro.			
B17	Veliko naših metod prenašamo iz mladinskega centra na teren.	Uveljavljene metode	Prenos praks	Pristopi in metode dela
B18	Individualni pogovor je osrednji...	Individualni pogovor	Pogovor	Pristopi in metode dela
B19	...veliko se igramo socialne igre.	Socialne igre	Skupinske aktivnosti	Pristopi in metode dela
B20	...gremo na teren z nekim pripomočkom, to je kakšna igra, s katero iščemo način kako pristopit k mladim.	Pripomočki	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
B21	Pri starejših pa je pogovor osrednja metoda, z njimi se ne igramo.	Starejši mladi	Pogovor	Pristopi in metode dela
B22	...vedno so igre, za starejše mogoče neka tematika s katero pridemo, mogoče kakšen vic.	Teme in šale	Pogovor	Pristopi in metode dela
B23	Včasih tudi pridem, zberem skupino mladih in je kot na mladinski izmenjavi, ko imamo dve urno delavnico.	Delavnice	Skupinske aktivnosti	Pristopi in metode dela
B24	...naš kombi s katerim pridemo je res opazen in mladi so nas hitro spoznali in nas poznajo.	Kombi aktivnosti	Mobilni mladinski center	Pristopi in metode dela
B25	Veliko je otrok na terenu, ki prihajajo v naš mladinski center...	Prehod iz centra na teren	Vključenost mladih v organizaciji	Ciljna skupina
B26	...način, kako pridemo na teren, ker nekoga poznamo in nam on predstavi še svoje prijatelje.	Povezovanje	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela

B27	...mladostniki malo bolj zadržani in se pozna, da so mogoče malo nezaupljivo vstopajo v te odnose.	Nezaupanje	Izzivi mladih	Značilnosti mladih
B28	...pride iz tega, ker jim starši govorijo, naj se ne pogovarjajo z neznanci in se začuti malo straha z njihove strani včasih.	Previdnost	Vzgoja	Značilnosti mladih
B29	...se da vse skupaj hitro prebit, če stopiš na njihov nivo, najdeš neko vstopno točko, kot je npr šala.	Skupne točke	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
B30	...vaško okolje bolj zadržano, se pozna tudi na tematiki, je res mogoče bolj nedolžno, mogoče sterilno...	Zadržanost	Ruralna območja	Značilnosti mladih
B31	...so v mestu vsega navajeni, vse so že videli in so bolj radovedni.	Radovednost	Mestno območje	Značilnosti mladih
B32	...kot ekipa za uspeh štejemo tiste trenutke, ko se v aktivnosti vklopijo tisti, ki načeloma stojijo bolj v ozadju.	Zadržani mladostniki	Vključenost vseh mladostnikov	Uspešen stik
B33	Kot kazalnik uspeha pa štejemo tudi to, da ljudje sodelujejo...pristopi cela lokalna skupnost in te vprašajo, če lahko tudi oni barvajo klopce, brusijo	Vključevanje skupnosti	Sodelovanje	Uspešen stik
B34	...uspeh res povezan s	Pogostost	Prisotnost na terenu	Uspešen stik

	pogostostjo obiska nekega terena.			
B35	Tudi če pride do manjšega spora, dileme, bolj burnega pogovora, bi rekla, da je intervencija uspešna.	Konfliktne situacije	Intervencije	Uspešen stik
B36	V odnose vedno vstopam z mislijo »jaz sem človek, ti si človek« in verjamem, da ima vsak svojo energijo.	Enakovrednost	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
B37	Vstopam z enakovredno mislijo, vedno in poskušam poiskati neko skupno točko in res mi je pomembna empatija.	Empatija	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
B38	Težko jim je na tej vstopni točki, kako začeti pogovor.	Začetni pogovor	Izzivi mladinskih uličnih delavcev	Prvi stik z mladimi
B39	...če mi ne bomo skladno delali, na terenu ne bomo nič dosegli.	Usklajevanje	Timsko delo	Pristopi in metode dela z mladimi
B40	...me sodelavci s svojimi energijami in lastnostmi nekako uravnovešajo in držijo v ravnovesju...	Ravnotežje	Timsko delo	Pristopi in metode dela
B41	...vem da so na terenu mladi, ki jim moj pristop ne paše in so veliko bolj veseli koga drugega.	Menjava sodelavcev	Umik	Pristopi in metode dela
B42	...ko se ponovno vračamo na teren in me posameznik s katerim sem nazadnje delala, sprejme z nasmeškom, tudi če	Veselje	Sprejemanje	Odzivi mladih

	nima najboljšega dneva in vidiš, da ima željo se s tabo pogovoriti.			
B43	...da vidijo v tebi nekoga, ki mu lahko pomaga prebrodit težke trenutke v življenju.	Pomoč	Zaupanje	Uspešen stik
B44	Poskusim s kakšnim drugim pristopom, mogoče se odzove na kakšno drugačno metodo...	Preizkušanje	Menjava pristopa	Pristopi in metode dela
B45	...se tudi umaknem in poskusi kdo drug od sodelavcev.	Menjava sodelavcev	Umik	Pristopi in metode dela
B46	...so fantje, ki ne spoštujejo ženske avtoritete...	Nespoštovanje	Nezainteresiranost	Odzivi mladih
B47	...ocenimo situacijo, mogoče je res treba samo spol zamenjat in lažje pristopi fant.	Pristop drugega spola	Menjava pristopa	Pristopi in metode dela
B48	...se je potrebno vedno nadgrajevati in ostati s srcem pri stvari.	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
B49	...ker se generacije spreminjajo, spreminjajo se potrebe mladih in nadgrajevati je treba znanje z izobraževanja, usposabljanja, preizkušanjih novih pristopov.	Spremembe mladih	Nadgrajevanje	Pristopi in metode dela
B50	V prvi vrsti, pa je potrebno delati na sebi in dokler bom jaz delala na sebi, bodo tudi moji pristopi boljši...	Refleksija	Nadgrajevanje	Pristopi in metode dela
B51	...razmejevanju, ki ga moram upoštevati na terenu, v smislu kaj je moje in kaj je	Ločevanje od uporabnika	Postavljanje meja	Pristopi in metode dela

	uporabnikovo, kje postavljat meje.			
B52	...ko vstopam na teren, v skupine ljudi, poskušam bit čim bolj naravna in tukaj si zelo izpostavljen in lahko ranjen.	Ranljivost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca

Zaporedna številka enote	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
C1	...je bolj fleksibilen, odprt in usmerjen v potrebe mladih...poslušamo mlade.	Poslušanje mladih	Raziskovanje potreb mladih	Namen mladinskega uličnega dela
C2	...fizičnih prostorov za mlade v Ljubljani še vedno ni dovolj, da bi pokrili vse četrtne skupnosti in primestne četrti...	Odgovor na potrebe skupnosti	Pomanjkanje prostorov za mlade	Namen mladinskega uličnega dela
C3	...neformalno izobraževanje, kompetence in izkušnje v mladinskem delu	Neformalna znanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
C4	...lažje na neki formalni ravni zagovarjaš svoje delo in lažje prepoznaviš neko delovanje mladih in določenih institucij, kot so šole, CSD-ji...	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
C5	...prosti čas, ki ga šola konkretno ne pokriva veliko in lahko pripore k kvaliteti le tega mladinsko delo.	Aktivnosti izven šole	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Namen mladinskega uličnega dela
C6	...smo sami oblikovali svojo prakso, ki smo jo	Učenje iz izkušenj	Prenos prakse	Pristopi in metode dela

	nato učili naprej in predajali neke primere dobre prakse, ki je takrat delovala.			
C7	...sem spoznal ljudi, ki so izvajali ulično delo in jih spraševal kako ga izvajajo in se učil o praksah iz tujine in razmišljal, kako bi jih vpeljal pri nas.	Prenašanje praks iz tujine	Prenos prakse	Pristopi in metode dela
C8	...vidim mladinsko ulično delo tako razgibano in tako raznoliko, da nekaj lahko deluje nekje, v naslednjem primeru pa ne bo več.	Nepredvidljivost	Raznolikost	Pristopi in metode dela
C9	...pridobil neka neformalna znanja, recimo o specifičnih stvareh, kot so digitalno področje, kako narediš igro, katere igre so uporabne pri delu z mladimi.	Neformalno znanje	Kompetence	Značilnost mladinskega uličnega delavca
C10	...dobil vpogled v to kako imajo ostale organizacije urejen sistem, kaj in kako nagovarjajo mlade, katere so tiste vrednote, ki jih zagovarjajo, spodbujajo.	Vedoželjnost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
C11	Včasih pridejo skozi igre v pogovorih z mladimi na plan teme, ki jih moram poznat in sem jih skozi izobraževanja spoznal in znam delat z njimi, če do tega pride.	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca

C12	...jaz vidim mladinsko ulično delo, kot nek podaljšek mladinskega programa.	Podaljšek mladinskega programa	Doprinos mladinskemu sektorju	Namen mladinskega uličnega dela
C13	...prinašajo svojo fizično prisotnost v prostore in površine, kjer mladinskih centri in programi ne delujejo.	Prisotnost v sivih conah	Doprinos mladinskemu sektorju	Namen mladinskega uličnega dela
C14	...s prisotnostjo prinesemo sprožilce, neko dogajanje, svoje izkušnje, ki imajo poseben doprinos...	Dogajanje	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
C15	...namen je, da tiste mlade, ki morda želijo več podpiramo, jih usmerimo, jim ponujamo mentorstvo, morda uredimo finančno podporo...	Mentorstvo	Aktivacija mladih	Namen mladinskega uličnega dela
C16	...realiziramo tudi ideje, ki se jim morda zdijo neizvedljive.	Realizacija idej	Aktivacija mladih	Namen mladinskega uličnega dela
C17	...jih podpremo v smislu usmeritve k določeni osebi ali instituciji, ki jim potem lahko pomaga pri specifičnem problemu.	Opolnomočenje	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
C18	Na terenu smo vsak dan v tednu, včasih tudi več ali pa med vikendi, ko imamo dogodke za mlade.	Vsak delovni dan	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
C19	...se je odkrila potreba, ker so nas četrtne skupnosti prosile za pomoč, ali pa direktno	Vandalizem	Pomoč četrtni skupnosti	Namen mladinskega uličnega dela

	občina, ker se je nekje nekaj dogajalo, mogoče kakšen vandalizem.			
C20	...so želeli, da namesto posredovanja policije, pridejo mladinski delavci, ki mlade morda usmerijo v produktivno smer, namesto destruktivne...	Usmerjanje	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
C21	Povabi nas tudi kakšna druga organizacija, ki že dela v določenem okolju in je zaznala, da bi lahko tudi mi doprinesli	Povabilo	Mreženje organizacij	Namen mladinskega uličnega dela
C22	...prvi je varnost, ker si na ulici vseeno bolj izpostavljen, kot recimo v mladinskem centru...	Varnost	Timsko delo	Pristopi in metode dela
C23	...evalvacija in refleksija, ki je nujna in je še boljša, če imaš ob sebi sodelavca.	Refleksija	Timsko delo	Pristopi in metode dela
C24	...dejstvo je, da je v paru vse lažje, tudi ta prvi ali pa četrti pristop k mladim.	Podpora	Timsko delo	Pristopi in metode dela
C25	...delamo z mladimi od 15 do 29 let.	Mladostniki	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
C26	...tudi od 10 do 29 let...	Mladostniki	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
C27	...ker so različnih starosti, imajo različne interese, potrebe.	Raznolikost	Interesi mladih	Značilnosti mladih
C28	...osredotočit na 12+, to so mladi od zadnje triade osnovne šole dalje	Mladostniki	Starostna opredelitev	Ciljna skupina

	in z njimi lahko delamo že več, kot samo animacijo.			
C29	Z njimi se več pogovarjamo, več naslavljamo določene teme, tudi oni sami nam znajo že več povedat, razvijajo se drugačni dialogi.	Raznoliki dialogi	Interesi mladih	Značilnosti mladih
C30	...že razvit ta svetovni nazor, morda tudi samo lokalni in posledično vidijo kaj je narobe in imajo že morda idejo kako bi to popravili, rešili.	Ideje za spremembe	Interesi mladih	Značilnosti mladih
C31	...gremo na njihovo sejo, kjer se predstavimo kdo smo in kaj počnemo, da vidijo zakaj smo tam in da nam tudi oni povedo kaj oni vidijo pri mladih v tem okolju in zakaj so nas poklicali k sodelovanju...	Četrtna skupnost	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
C32	...pregled stanja terena in analiza ugotovitev...	Stanje terena	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
C33	...gremo nekajkrat tja in opazujemo, kje se mladi zbirajo, kako deluje skupnost, kakšna je dinamika...	Opazovanje skupnosti	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
C34	...katere vse organizacije so tam, kakšna je infrastruktura.	Raziskovanje infrastrukture	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
C35	...oblečemo v našo uniformo, ki je majica Mladih zmajev in pa jopica in vzpostavljamo	Prepoznavnost	Uniforma	Pristopi in metode dela

	prve stike z mladimi brez kakšnih načrtovanih aktivnosti...			
C36	...cilj te točke je, da nas skupnost spozna in kasneje znova prepozna, da vedo zakaj smo tukaj in kaj je naš namen...	Četrtna skupnost	Mreženje organizacij	Namen mladinskega uličnega dela
C37	...vsak najde svojo močno točko in odkriva kako je njemu najlažje delat in komunicirat z mladimi.	Močne točke posameznika	Raznolikost	Pristopi in metode dela
C38	Pri športu se včasih samo pridružimo kakšni igri in na koncu šele konkretno ogovorimo mlade...	Uvod v nagovor	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
C39	...nekateri pa imajo bolj močne komunikacijske veščine in gredo iz prve na pogovor.	Komunikacijske veščine	Pogovor	Pristopi in metode dela
C40	...najbolj pomembno, da se jim predstavimo po imenu, povemo iz katere organizacije smo, malo tudi o tem zakaj smo tam in kaj želimo počet.	Osebna predstavitev	Nagovor mladih	Prvi stik z mladimi
C41	...povabimo, da se povežemo preko kakšnega socialnega omrežja, kot recimo Instagram, da ostanemo v stiku.	Socialna omrežja	Povezovanje	Prvi stik z mladimi
C42	...orodja so pa lahko žoga, frizbi, karte oz karkoli kar bi mlade lahko pritegnilo.	Pripomočki	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
C43	...razvili tudi koncept »chill out«	Chill out kotiček	Novi koncepti	Pristopi in metode dela

	kotička, kjer lahko samo si in samo sediš, se pogovarjaš ali pa samo opazuješ dogajanje, mi pa smo tam, da smo na voljo, če nas potrebujejo.			
C44	Največkrat pa je pogovor orodje, ker mladi včasih potrebujejo samo to.	Pomembno orodje	Pogovor	Pristopi in metode dela
C45	Največkrat spregledano orodje pa je mladinski delavec sam, saj ima vsak svoj nahrbtnik veščin in spretnosti, ki jih lahko deli z mladimi.	Osebnostne veščine	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela
C46	Dobro je, da vsaj približno poznamo stvari, ki so trenutno aktualne pri njih in potem lahko mlade tudi prosimo, da nam jih bolj razložijo, da tudi dobimo vpogled v to zakaj so jim pomembne.	Vedoželjnost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
C47	...gledamo na to, da so to res neorganizirani mladi, pa se vseeno sprašujemo včasih, če jih bomo zelo zmotili in podobno.	Nestrukturiranost	Prosti čas	Ciljna skupina
C48	...je največ tistih, ki jim ni jasno kaj želiš od njih in kaj tam počneš...	Zmedenost	Nezaupljivost	Odzivi mladih
C49	...pojasnimo točno kdo smo in kaj tukaj počnemo.	Jasna razlaga	Nagovor mladih	Prvi stik z mladimi
C50	...od tega »ah, to je kar nekaj«...	Zavrnitev	Nezainteresiranost	Odzivi mladih

C51	...do tega »ja, za Mlade zmaje sem pa že slišal« in pri tem odgovoru potem nadaljuješ temo...	Poznavanje organizacije	Sprejemanje	Odzivi mladih
C52	Lahko te zavrne z razlogom »mi se samo družimo tukaj, ne bi sodelovali z vami« ali pa tudi na bolj grob način.	Zavrnitev	Nezainteresiranost	Odzivi mladih
C53	...sprejememo, da nas trenutno ne potrebujejo in se preprosto umaknemo.	Jasna zavrnitev	Umik	Pristopi in metode dela
C54	Ena bolj pomembnih stvari... je kontinuiteta.	Kontinuiteta	Pomembni elementi	Pristopi in metode dela
C55	Dober stik se mi zato zdi ta, ko mlademu poveš, da boš naslednji teden zopet tukaj in se on vrne...	Ponovno vabilo	Vračanje	Uspešen stik
C56	...ko mlad tudi izraža to željo po kontinuiteti.	Kontinuiteta	Prisotnost na terenu	Uspešen stik
C57	...ko mlad tebi že ob prvem stiku kaj zaupa, ali pa kaj izpostavi, predlaga.	Predlogi	Zaupanje	Uspešen stik
C58	...da z nami stopijo v stik tudi kako drugače, preko socialnih omrežji ali pa se pridružijo kakšnemu programu naših mladinskih centrov.	Program	Vključitev v mladinski center	Uspešen stik
C59	...govorim o mladih, ki smo jih nagovoril pred dvema letoma, vmes se nismo srečali in potem po dveh letih pride...	Daljša odsotnost	Vračanje	Uspešen stik
C60	...odkrit odnos, ki ga mladi cenijo, sem	Direktnost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega

	bolj direkten in povem vse na morda malo bolj radikalen način...			uličnega delavca
C61	...recimo neko digitalno znanje, poznavanje računalniških igrice, športnega in glasbenega znanja.	Neformalno znanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
C62	...kar nekaj znanja iz tematik, ki mlade zanimajo in jim lahko ponudim to, se z njimi pogovarjam, se jim lažje približam.	Zanimanje za mlade	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
C63	Mladi zelo hitro ugotovijo, če nisi pristen in bodo vedeli, če nekaj sprašuješ zato, da sprašuješ ali zato sprašuješ, ker te to res zanima.	Pristnost	Sprejemanje	Odzivi mladih
C64	...se jim zdi res super, ko oni lahko mene nekaj naučijo.	Medvrstniško učenje	Vrstniški pristop	Odzivi mladih
C65	Včasih si nenamerno razdelimo delo tudi po spolu in smo fantje bolj s fanti in dekleta z dekleti.	Pristop drugega spola	Menjava pristopa	Pristopi in metode dela
C66	...upoštevanje karakteristik sodelavca, saj vsak deluje na svoj unikaten način.	Unikaten posameznik	Timsko delo	Pristopi in metode dela
C67	Vedno si pa krijemo hrbet in je naše delo vzajemno.	Usklajevanje	Timsko delo	Pristopi in metode dela
C68	Kvantitativni, bi rekel da so stiki, ki jih vnašamo v naše sisteme beleženja statistike...	Kvantitativni kazalniki	Merjenje	Uspešen stik

C69	Pod kvalitativne pa štejem poglobljene odnose z mladimi, ki so v številkah zopet različni glede na prisotnost mladostnikov na terenih.	Poglobljen odnos	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik
C70	...mladinske pobude, kjer lahko raziskujemo kaj so se mladi naučili, katere kompetence so pridobili, katera neformalna znanja...	Mladinska pobuda	Soustvarjanje projektov	Uspešen stik
C71	...ko vidim, da so mladi sprejeli mene kot osebo in želijo direktno z mano sodelovat.	Osebo sodelovanje	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik
C72	...ko pridejo naslednjič sami do mene in ne rabim veliko, da pristopim.	Samoiniciativni mladi	Vračanje	Uspešen stik
C73	...smo negativne odzive dobili včasih, ko smo vstopali v že organizirane skupine mladih	Organizirane skupine	Ne sprejemanje	Odzivi mladih

Zaporedna številka enote	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
D1	...so nas s še nekaj organizacijami povabili, da razmislimo kako bi se dalo to situacijo rešit.	Povabilo	Pomoč četrtni skupnosti	Namen mladinskega uličnega dela
D2	..gremo takrat tja in damo mladim glas..	Glas mladih	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
D3	Iskali smo triggerje in se odločili, da bomo pekli	Sprožilec	Hrana	Pristopi in metode dela

	brezplačne palačinke...			
D4	...so bili nato pripravljeni, da za to poskrbijo, da pospravijo za sabo in da za skupnost poskrbijo...	Skrb za skupnost	Zainteresiranost	Odzivi mladih
D5	...uau, vam je toliko mar, da ste v petek zvečer tukaj in se z nami pogovarjate in nas ne samo preženete in nam vse vzeli, ampak nas dejansko slišite...	Skrb	Sprejemanje	Odzivi mladih
D6	...smo šli v Gratz, si ogledat njihovo prakso uličnega dela...	Prenašanje praks iz tujine	Prenos praks	Pristopi in metode dela
D7	...hodimo v večernih terminih, ko se mladi zbirajo na javnih površinah, se z njimi pogovarjamo o tem kako jih vidijo, kaj jim manjka na javnih površinah....	Javne površine	Večerni termini	Pristopi in metode dela
D8	...ozaveščanje, da je ohranjanje javnih površin naša skupna skrb...	Ozaveščanje	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
D9	..ne prelagat dela na pleča posameznika in delat, da bo ta posameznik boljši in opolnomočen... ampak da je hkrati treba tudi družbo spreminjat oz. vsaj opozarjat na neke šibkosti, skupine ki jih prezre...	Spreminjanje družbe	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
D10	...sem vedno pozorna na tiste, ki ostanejo na klopici...	Mladi v ozadju	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela

D11	...kaj rabimo, ko gremo na teren in ustvarili usposabljanje...	Usposabljanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
D12	...pristopu, ki temelji na tem, da izkoristiš vire moči, talente mladih...	Podpora	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
D13	...pristope prilagodiš tako, da so primerni zate in vzameš tisto, kar ti je uporabno...	Osebne veščine	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela
D14	...ure nogometa in nam je pokazala nekaj iger, ki jih lahko izvajamo na terenu...	Nogometne igre	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
D15	Dalo mi je različna orodja, pristope, konkretnih stvari, ki jih ne uporabljam dnevno na terenu, ampak so mi dali neko širino...	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
D16	..coaching, motivacijski intervju, v rešitev usmerjen pristop...	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
D17	Pomembno je, da imaš neka vprašanja, ki niso samo odprta, ampak imajo neko izhodišče za naprej in trigirajo...	Trigerji	Pogovor	Pristopi in metode dela
D18	...terensko delo usmerjeno v skupnost in to je eden od pomembnejših pristopov...	Pomemben vidik	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
D19	Fokus je vedno na mladih, ne glede na to da delamo s skupnostjo...	Fokus na mladih	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
D20	Zato se skupnost vključuje, aktivira vse njihove vire, ki	Viri moči	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela

	so mogoče tudi že pozabljeni...			
D21	jih spodbudit, ker nimajo občutka, da lahko podprejo mlade...	Podpora mladih	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
D22	..se vzpostavlja stik z mladimi, ki so na okoliških javnih površinah, se z njimi vzpostavi nek zaupen odnos...	Javne površine	Krajevna opredelitev	Ciljna skupina
D23	..se jih informira...	Uporabne informacije	Informiranje mladih	Namen mladinskega uličnega dela
D24	...včasih izvaja kakšne aktivnosti, ampak vse z nekim dolgoročnim namenom, da se vključijo tudi v aktivnosti, ki so znotraj mladinskih centrov.	Vključevanje v mladinske centre	Outreach	Namen mladinskega uličnega dela
D25	Imamo star kombi, ki smo ga skupaj z mladimi prenovili in ni najlepši, je pa njihov...	Kombi s pripomočki	Mobilni mladinski center	Pristopi in metode dela
D26	...od vode in ostali reči za osvežit, do dekice, žog, iger in se je nabralo veliko pripomočkov...	Pripomočki	Mobilni mladinski center	Pristopi in metode dela
D27	...izvajamo detach delo, kjer smo in če želijo mladi se priključijo našim aktivnostim, pa se večinoma ne tako da smo tam dvakrat tedensko prisotni...	Izvajanje aktivnosti	Detach	Namen mladinskega uličnega dela
D28	Skupen namen vseh je, da podpiramo mlade in da imajo v tistem lokalnem okolju nek prostor, da dobijo glas, da se imajo dobro in da jih podpiramo na	Podpora	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela

	njihovi poti mladostništva in vsem kar pride zraven...			
D29	Imamo dnevne in večerne terene.	Dnevni in nočni teren	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
D30	Na dnevni smo večinoma dvakrat na teden...	Pogostost	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
D31	...bolj krožno pot in smo šli en krog po tisti soseski, mogoče vzpostavili stik z nekom, ki ga še ne poznamo in vzpostavili stik z neko širšo skupnostjo...	Kroženje po soseski	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
D32	Vedno smo vsaj v paru...	Številčnost na terenu	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D33	Kar se tiče večernih terenov, smo pa večinoma enkrat na teden, ker gre za petke.	Pogostost	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
D34	Sezona je čas, ko so zunaj, torej to ni med zimo in ko pada dež, tako da se začne tam marca, aprila in traja nekje do oktobra, novembra.	Sezona uličnega dela	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
D35	...gredo na teren trije, štirje, tudi pet nas je že šlo, ampak to je potrebno, če takrat želimo vzpostaviti stik z vsemi...	Številčnost na terenu	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D36	Najmanj dva na teren gresta zaradi varnosti.	Varnost	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D37	...ne gre toliko za to fizično varnost, ampak za neko moralno podporo...	Podpora	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D38	Tudi če zmrzneš, ti nekaj zmanjka, da imaš sodelavca na	Podpora	Timsko delo	Pristopi in metode dela

	katerega se lahko zaneseš...			
D39	Ker smo izvajalci različni, mladi so različni in vsakemu odgovarja nekaj.	Unikaten posameznik	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D40	Po zakonodaji, ki jo imamo se za mlade štejejo tisti, ki so stari med 15 in 29 let.	Mladostniki	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
D41	...tudi mlajša populacija, tam od 10 let naprej...	Mlajša populacija	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
D42	Tam kjer je ta mlajša populacija bi rekla, da delamo bolj preventivno naravnano...	Mlajša populacija	Preventiva	Pristopi in metode dela
D43	S starejšimi delamo tudi že na neki kurativi, ker so težave že prisotne in poskušamo to naslavljat.	Starejši mladi	Kurativa	Pristopi in metode dela
D44	Na večernih lokacijah se vidi, da so malo starejši.	Starejši mladi	Večerni tereni	Ciljna skupina
D45	...poskušamo delat tam kjer so določene ranljivosti...	Ranljivi mladostniki	Skupine mladih	Ciljna skupina
D46	To so soseske z nižjim socialno ekonomskim statusom.	Soseske z nižjim socialno ekonomskim statusom	Krajevna opredelitev	Ciljna skupina
D47	V soseskah kjer nekih storitev ni in bi bile mladim dostopne...	Pomanjkanje storitev z mlade	Krajevna opredelitev	Ciljna skupina
D48	...spori v družini....	Družina	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
D49	...ali so to šolske neuspešnosti, brezposelnost...	Šola in zaposlitev	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
D50	...tudi rekreativni in ne več rekreativni uživalci psihoaktivnih substanc...	Rekreativni uživalci psihoaktivnih substanc	Skupine mladih	Ciljna skupina

D51	...do takih, ki imajo neke manjše prekrške, manjša kazniva dejanja.	Manjša kazniva dejanja	Skupine mladih	Ciljna skupina
D52	...tudi z brezdomnimi mladimi.	Življenjske situacije	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
D53	...manjša raziskava na internetu, da dobimo sliko kam vstopamo.	Raziskava na internetu	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
D54	Vedno, ko smo vstopili na nov teren, smo dobili od nekoga neko informacijo, povabilo, da tja pridemo.	Povabilo	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
D55	...vzpostavimo stik s to osebo, skupino ali organizacijo in da izvemo malo več o ozadju, ampak ne spet preveč, da lahko tudi sami potem ocenimo situacijo.	Ocenjevanje situacije	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
D56	...gremo samo na en sprehod po lokalnem okolju, v paru hodimo in malo opazujemo dinamiko okolja.	Opazovanje skupnosti	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
D57	...ob različnih dnevih in terminih...	Različni termini	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
D58	...nekdo že pove mogoče kje se zbirajo mladi, gremo pa tja, smo prisotni.	Zbirališča mladih	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
D59	...v tej prvi fazi delali majhno raziskavo, kar pomeni, da smo s tistimi, ki so bili tam opravili manjši intervju.	Spraševanje mladih	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
D60	Vprašali smo jih recimo ali so veliko	Spraševanje mladih	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela

	tukaj, kaj počnejo ko so, kaj opažajo, kaj bi si želeli.			
D61	Odkrivamo tudi, če so kakšne organizacije v tem okolju, ki že delujejo in ali se mladi na njih obračajo.	Delujoče organizacije	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
D62	Raziskujemo tudi prakse iz tujine in razmišljamo o mogoče podobnih situacijah, kateri pristop so uporabili in je deloval in če bi zdaj tudi.	Prenašanje praks iz tujine	Prenos praks	Pristopi in metode dela
D63	V tem prvem delu imamo večinoma triggerje, recimo frizbi, kartice z vprašanji in podobno.	Triggerji	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
D64	...športne aktivnosti, zato je zelo v redu pri izbiri izvajalcev vzeti nekoga, ki se ukvarja malo s športom.	Športne aktivnosti	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
D65	...neke družabne igre, tukaj je tudi dobro, da imaš nekoga, ki pozna igre, ki jih zna razložiti, mogoče zna ustvariti izhodišče za pogovor z igro.	Izhodišče za pogovor	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
D66	Od »do it yourself« projektov, barvanja mize, grafitiranja, skratka vse aktivnosti kjer se lahko kreativno izražaš...	Kreativne delavnice	Skupinske aktivnosti	Pristopi in metode dela
D67	...smo razvili tudi pogovorne kartice,	Pogovorne kartice	Novi koncepti	Pristopi in metode dela

	ki so orodje pomoči na začetku.			
D68	Dve sodelavki imam, ki radi pojeta, igrata glasbila in na terenu jih uporabimo, da pritegnemo mlade, ki jim je to blizu.	Inštrumenti	Glasba	Pristopi in metode dela
D69	...ustvarimo udoben kotiček, kamor lahko pridemo...	Prostor za pogovor	Pogovor	Pristopi in metode dela
D70	...na začetku sezone, kot neko otvoritev, da jim spet povemo da smo tukaj, ob katerih urah in tako.	Otvoritev sezone	Dogodki	Pristopi in metode dela
D71	...imamo lokacije, kjer smo imeli take akcije- od piknikov, do kakšnih akcij čiščenja okolja, popravili smo klopce in podobno...	Skupnostne akcije	Dogodki	Pristopi in metode dela
D72	Pomembno se mi zdi, da ne delamo namesto njih, ampak jih podpiramo pri tem kar so njihove ideje, da jih uresničijo.	Podpora	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
D73	...pri mladinskem uličnem delu ključna kontinuiteta.	Kontinuiteta	Pomembni elementi	Pristopi in metode dela
D74	Vse skupaj jim je neznano, ne poznajo uličnega dela, niti mladinskega dela.	Ne poznavanje področja	Nezaupljivost	Odzivi mladih
D75	...pokažemo naše majice, kdaj bomo tukaj, zakaj bomo tukaj in smo kratki.	Informiranje	Uniforma	Pristopi in metode dela
D76	Iz generacije v generacijo prenašamo sporočilo kaj je mladinsko ulično delo, da mladi med	Prenašanje informacij o mladinskem delu	Doprinos mladinskemu sektorju	Namen mladinskega uličnega dela

	sabo govorijo kdo smo mi, kaj počnemo.			
D77	...malo je tudi provokacije, s strani tistih, ki sprašujejo zakaj smo tam, ali imamo kakšno potrdilo in podobno...	Provokacija	Radovednost	Odzivi mladih
D78	Uspešen stik je zame takrat, ko odhajam in čutim, da je mladostnik okej.	Zadovoljen mladostnik	Zadovoljene potrebe mladih	Uspešen stik
D79	...da si zapomniš ime, da se naslednjič pozdraviš, da te on ali ona naslednjič pozdravi...	Prepoznavanje	Vračanje	Uspešen stik
D80	Mi delamo na kontinuiteti tudi ekipe, da si nas lahko mladi zapomnijo in se navadijo.	Kontinuiteta	Pomembni elementi	Pristopi in metode dela
D81	Z nekaterimi delamo tako, da so vključeni v skupinske aktivnosti....	Vključevanje	Skupinske aktivnosti	Pristopi in metode dela
D82	...z drugimi imamo resne pogovore....	Resni pogovori	Pogovor	Pristopi in metode dela
D83	...nekatero spremljamo, njihov razvoj in njegove možnosti, kje ga lahko podpremo	Spremljanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
D84	Pri nekaterih je cilj, da jih informiramo, da jih toliko spoznamo, spoznat kaj jih zanima, veseli in potem ko pridemo do njih predajamo informacije, ki jih imamo.	Informiranje	Pogovor	Pristopi in metode dela

D85	...nimajo prostora, kjer bi se o nekaterih temah pogovarjali in jim potem jaz lahko ta prostor dam.	Prostor za pogovor	Pogovor	Pristopi in metode dela
D86	...preнесem to svojo strast na teren, če je možno.	Osebna strast	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
D87	...uporaba nekega sarkazma, paradoksov in potem, ko delam s temi starejšimi je za začetek vzpostavljanja stika lahko delat s takim pristopom...	Sarkazem	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
D88	Sodelavke mi dajejo nek prostor za refleksijo in feedback...	Refleksija	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D89	...ko pride do postavljanja ciljev in si skupaj potem izmenjujemo mišljenja, mnenja.	Skupno oblikovanje ciljev	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D90	...merim po odzivi mladih....	Odzivi mladih	Merjenje	Uspešen stik
D91	...in povratnih informacijah sodelavk in sodelavcev.	Povratne informacije ekipe	Merjenje	Uspešen stik
D92	...kako pogosto se vrnejo....	Vračanje	Merjenje	Uspešen stik
D93	...kako poglobljeno gredo v odnose...	Odnos z mladostnikom	Merjenje	Uspešen stik
D94	Z ekipo imamo pa redne refleksije in evalvacije...	Refleksija	Timsko delo	Pristopi in metode dela
D95	Tudi z udeleženci, ki so bili vključeni v aktivnosti imamo refleksije na koncu...	Refleksija	Skupinske aktivnosti	Pristopi in metode dela
D96	Rečem »okej, se vidimo naslednji torek, lepo bodi, adijo«...	Nezainteresiranost	Umik	Pristopi in metode dela

D97	popolnoma spoštujem to, da če verbalno ali neverbalno izražajo to, da jim trenutno to ne paše.	Spoštovanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
D98	...spoštujem to, da je to njihov prostor in čas in da nisem jaz tista, ki vse ve in zna...	Spoštovanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
D99	...ni samo v tistem trenutku prostor, kjer so slišani, ampak da potrem, ko se naslavlja konkretne težave znaš tem delat....	Spremljanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela

Zaporedna številka enote	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
E1	tisti, ki smo psihologijo študirali ...razmišljamo o tem kako ljudje delujejo, na kakšen način ljudi motivirati in mogoče na drugačen način gledamo na vedenje, mišljenje in čustvovanje ljudi...	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
E2	...si človek za ljudi in izbiraš poklicne poti, kjer boš delal z ljudmi.	Delo z ljudmi	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
E3	...managerja mladinskih organizacij, do fasilitatorja, mentorja, trenerja, do mentorja prostovoljcem, skratka sem bila vključena v veliko	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca

	teh usposabljanj, tudi mednarodno.			
E4	...smo bili tudi na specifičnih izobraževanjih o drogah, alkoholu...	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
E5	...po nekem času, ko jih združiš, delujejo v praksi....	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
E6	...imamo ekipo, ki hodi okoli po destinacijah, kjer so nočne zabave mladostnikov.	Nočne zabave	Večerni tereni	Namen mladinskega uličnega dela
E7	...deljenje materiala...	Deljenje materiala	Večerni tereni	Pristopi in metode dela
E8	...navsezvanje stikov in pomoč v kolikor jo potrebujejo, če so morda preveč spili, potrebujejo kakšno dekico, počitek.	Pomoč mladim	Večerni tereni	Pristopi in metode dela
E9	...družimo z mladostniki in mlajšimi odraslimi na lokacijah kjer preživljajo svoj prosti čas.	Druženje	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Namen mladinskega uličnega dela
E10	Spodbujamo pa zdrav življenjski slog, da se čim več gibajo, zdravo družijo...	Zdrav življenjski slog	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Namen mladinskega uličnega dela
E11	...recimo zasvojenost z internetom, ki jo nekaj poskušamo odstraniti.	Odmik od interneta	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Namen mladinskega uličnega dela
E12	...imamo tudi svetovalnico, ki je z nami na terenu.	Terenska svetovalnica	Novi koncepti	Pristopi in metode dela
E13	...prostor, kjer je vedno nekdo od nas na voljo mladim za pogovor, razgovor	Terenska svetovalnica	Novi koncepti	Pristopi in metode dela

	oz. brezplačno svetovanje.			
E14	..dnevni tereni izpeljani dvakrat tedensko, nočni teren pa odvisno od lokacije nočne zabave.	Dnevni in nočni teren	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
E15	Na teren gresta običajno samo dva..	Številčnost na terenu	Timsko delo	Pristopi in metode dela
E16	Ciljna skupina so mladi...	Mladostniki	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
E17	...ali pa mladi odrasli...	Mladi odrasli	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
E18	V večini, pa so to osipniki...	Osipniki	Skupine mladih	Ciljna skupina
E19	...mladi, ki doma nimajo toliko podpore, kot je potrebujejo...	Življenjske situacije	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
E20	..mladi v stiski..	Mladi v stiski	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
E21	...mladi, ki ne vedo kaj bi počeli čez dan...	Nezapolnjen prosti čas	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
E22	...mladi, ki potrebujejo kakšno pomoč, svetovanje...	Potreba po svetovanju	Značilnosti mladih	Ciljna skupina
E23	...mladi, ki hodijo žurat, se imajo fajn, pa se jim mogoče kaj ne izteče kakor bi radi, ali pa samo potrebujejo kakšno vodo ali pa tudi samo pogovor.	Obiskovalci večernih zabav	Skupine mladih	Ciljna skupina
E24	...mi zaznamo, da je na nekem terenu potreba po uličnem mladinskem delu.	Raziskovanje potrebe po uličnem delu	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
E25	Lahko dobimo kakšno informacijo od mladostnikov direktno...	Informacije mladostnikov	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela

E26	...od delavcev na šoli, socialnih delavk...	Informacije s šole	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
E27	dobimo informacijo, da se mladi nekje zadržujejo, mogoče delajo škodo ali pa pride do suma, da na nekem območju, kjer se zadržujejo nekaj ni okej...	Informacije o terenu	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
E28	...počasi začnemo to območje opazovat in ne nujno takoj vzpostavimo stik z mladimi in s tem želimo ugotovit ob katerih urah se tam zbirajo, kaj počnejo...	Opazovanje skupnosti	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
E29	...res počasi navezujemo z njimi stike...	Povezovanje	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
E30	...poskušamo delovat čim manj vsiljivo, intervencijsko, tako da se mladi ne počutijo ogrožene...	Ne invazivno	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
E31	Začnemo smo s čisto neformalnimi pogovori...	Neformalni pogovori	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
E32	...s kakšnimi cirkuškimi rekviziti, športnimi rekviziti, ampak takšnimi, ki jih mladi mogoče nimajo doma in so bolj zanimivi...	Pripomočki	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
E33	Še bolj pomemben se mi pa zdi mladinski delavec	Vstopna točka	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela

	kot orodje pri vstopni točki...			
E34	...preprosti si kar si in kot oseba potem mlade privlačiš, si jim zanimiv...	Zanimiv posameznik	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela
E35	...jim najprej vržeš drobtinice in ni dobro bit preveč vsiljiv.	Ne invazivno	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
E36	...važno je samo to, da zdravo stopnjuješ pogovor, izbereš prave besede, da gradiš ta odnos...	Počasno stopnjevanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
E37	...oni nekako začutijo, da imajo kontrolo oz da nisi samo ti tisti, ki hoče navezat stik z njimi, ampak da jim daš prostor...	Enakovrednost	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
E38	...če pa daš preveč strog vtis v šoli, v njihovem prostem času nisi dojet kot dostopna oseba.	Dostopnost	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
E39	...ker imaš tudi neke informacije, ki so uporabne ali pa pomembne za njega...	Informiranje	Pogovor	Pristopi in metode dela
E40	...če ti je to res življenjski stil in mladostnika srečaš tudi v svojem prostem času in nekako delaš z njim prostovoljno...	Življenjski stil	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela
E41	Včasih je že to, da nas pozdravi, se ustavi in pogovori mogoče par minut, že velik dosežek...	Kratke interakcije	Zainteresirani mladi	Uspešen stik

E42	...ne smeš preveč vstopat v njihov prostor...	Ne invazivno	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
E43	Igrišča v Kopru so bila preprosto prazna.	Prazna igrišča	Aktivacija mladih	Namen mladinskega uličnega dela
E44	Mladi so se družili tudi z mlajšimi, videlo se je medgeneracijsko druženje...	Povezovanje	Delo z več generacijami	Pristopi in metode dela
E45	...smo imeli tudi to svoje pestro pobarvano terensko vozilo, tam smo imeli različne pripomočke, mladi so jih sami raztovorili, ko smo prišli...	Terensko vozilo	Mobilni mladinski center	Pristopi in metode dela
E46	...to, da mladi niso samo bolj zdravo preživljali prosti čas, ampak so v tem videli smisel....	Zainteresirani mladi	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Namen mladinskega uličnega dela
E47	...vsaka skupina poiskala svoj kotiček na igrišču, potem pa so tudi skupaj prišli in odigrali igro nogometa....	Povezovanje	Delo z več generacijami	Pristopi in metode dela
E48	...vsak ima čisto drugačen pristop in mladi so si potem zbirali med nami kateri pristop jim najbolj odgovarja.	Raznolikost	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela
E49	...se je spoznal na računalniške igrice in je imel odličen okus za glasbo in so se mladi našli v tem.	Zanimanje mladih	Glasba	Pristopi in metode dela
E50	...sem bila vedno »čveka« in sem dokaj uspešno	Komunikativnost	Osebnostne značilnosti	Značilnosti mladinskega

	različne mlade uspela privabit...			uličnega delavca
E51	Lahko se zakomplicira ali pa zelo dobro nadgradi pristope in sodelavci ti lahko predstavljajo dobro zrcalo...	Sodelavci kot zrcalo	Timsko delo	Pristopi in metode dela
E52	...vsekakor se pozna pri temu kako smo dobili ideje, na kakšen način smo pristopali k mladim, kje se ustavimo in kje gremo malo dlje..	Skupno oblikovanje ciljev	Timsko delo	Pristopi in metode dela
E53	...celostno, vključno z neko evalvacijo imajo vpliv sodelavci.	Refleksija	Timsko delo	Pristopi in metode dela
E54	...pomembno se mi zdi to, da čutiš, da se mlad ne počuti ogroženega s strani tebe in da se čuti enakovrednega v odnosu s tabo...	Enakovrednost	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
E55	...nek kazalnik uspešnosti, ker čutijo potrebo, da se s tabo vidijo ali pa jim ni odveč, da se.	Potreba po pogovoru	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik
E56	Definitivno ga ne moram prisilit, poskušaš počasi, poskušaš postopoma, nevsiljivo...	Počasno stopnjevanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
E57	...ne smeš preveč načrtovat teh pristopov....	Spontanost	Pomembni elementi	Pristopi in metode dela
E58	Jaz se direktno umaknem od tega mladostnika....	Nezainteresiranost	Umik	Pristopi in metode dela

E59	...se bom pa potrudila vzpostaviti stik z njegovim kolegom mogoče....	Ponovni poskus	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
E60	...pa se mi zdi, da vedno gledam na to kaj je mladostniku kul, kaj rad počne in mu daš vedeti, da je dobro to, da počne kar ga veseli...	Podpora	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
E61	...potem poskušaš najti skupno točko z njim...	Skupne točke	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
E62	...vse skupaj počneš popolnoma sproščeno in potem mladi tudi to res začitajo.	Sproščenost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskih uličnih delavcev

Zaporedna številka enote	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
F1	...pomembno to vstopanje v življenjski prostor mladih, skupnostno delo, sistemsko delo...	Sistemsko delo	Skupnostno delo	Namen mladinskega uličnega dela
F2	...vstopaš ti kot oseba, z vsem kar znaš, te zanima, zmoreš, s svojim karakterjem, veščinami, hobiji, interesi...	Hobiji	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F3	...izkušnjami in zelo močno s svojo življenjsko zgodbo in tudi okvir skozi katerega vidiš, dojemaš in doživljaš mlade okoli sebe.	Osebnostne izkušnje	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F4	...imam neka specifična znanja	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega

	za vzpostavljanje odnosa.			uličnega delavca
F5	...formalno pravno in strokovno ustrezno se odzoveš na situacije in tudi etični kodeks...	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F6	...specifična znanja za delo z določenimi skupinami...	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F7	...usposabljanje za mladinske ulične delavce Mreže mlada ulica.	Usposabljanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F8	...usposabljanju za individualno delo in individualno načrtovanje, ki mi je zelo koristilo.	Usposabljanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F9	Imamo pa znotraj Skale svoja izobraževanja, kjer imamo specifična izobraževanja...	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F10	...smo se dosti usposabljali glede individualnega spremljanja in poglabljanja pri delu z otroki.	Usposabljanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F11	...preventivno delovanje.	Preventivno delovanje	Preventiva	Namen mladinskega uličnega dela
F12	...ponuditi varno, sodelovalno okolje, kjer mladi lahko koristno preživljajo svoj prosti čas.	Varno okolje	Kvalitetno preživljanje prostega časa	Namen mladinskega uličnega dela
F13	...dobijo priložnost za osebno rast...	Osebnostna rast	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
F14	...in socialno vključevanje.	Socialno vključevanje	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
F15	...namen biti z mladimi tam, kjer oni so in s takimi kot so.	Podpora	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela

F16	...trikrat tedensko v popoldanskem času z našim Minibusom veselja.	Pogostost	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
F17	Gre pa načeloma ekipa treh ali več.	Številčnost na terenu	Timsko delo	Pristopi in metode dela
F18	Pomembno je, da je vsaj en del ekipe stalen.	Stalnost	Timsko delo	Pristopi in metode dela
F19	...pridejo tudi predšolski otroci...	Predšolski otroci	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
F20	...zavestno in načrtno ukvarjamo tudi s starši, starimi starši in drugimi pomembnimi osebami naših otrok in mladih.	Starši	Pomembni drugi	Ciljna skupina
F21	...prihajajo tudi starejši od 18 let, ki so naši nekdanji uporabniki in udeleženci programa...	Mladi odrasli	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
F22	...pristopim do njega ali nje in jaz poskušam, pa tudi drugi sodelavci, da imamo odprte oči in vidimo kdo je prisoten.	Nagovor mladih	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
F23	...pristopim, se predstavim, počakam, da se on predstavi in tako začnem pogovor, potem pa ga dosti hitro povabim h kakšni aktivnosti.	Povabilo k aktivnosti	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
F24	...če je kdo negotov, sem potem na tega mladostnika malo bolj pozorna, mu predstavim druge, njega predstavim in mu razložim točno kaj se dogaja...	Povezovanje	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
F25	...mu predstavim Skalo, kaj mi	Informiranje	Pogovor	Pristopi in metode dela

	počnemo, kakšna pravila imamo, kaj vse je pri nas možno, kakšne programe in dejavnosti imamo....			
F26	Predstavim mu tudi pravice in to, da smo mi vedno tam in se lahko za karkoli obrne name...	Informiranje	Pogovor	Pristopi in metode dela
F27	...ko odhajam vprašam kako se je imel, kaj mu je bilo všeč, kaj bi še imel, kdaj bomo spet in ga povabim, da spet pride.	Evalvacija	Pogovor	Pristopi in metode dela
F28	je pomemben, da ni samo gost, ampak je del tega.	Soustvarjanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F29	Načeloma so odzivi zelo različni, ker so tudi mladi zelo različni.	Različni mladi	Raznolikost	Odzivi mladih
F30	...se postopno in aktivno vključujejo v odnose s skupino, vaditelji.	Vključevanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F31	Najbolj uspešen je stik takrat, ko se vrača...	Največji uspeh	Vračanje	Uspešen stik
F32	Naše poslanstvo je dolgoročno delo z njimi, tako da je za nas najbolj uspešno, če prihajajo redno, celo leto recimo ali še več let....	Dolgoročno	Sodelovanje	Uspešen stik
F33	...da se aktivno vključujejo, sooblikujejo dogajanje, takrat je najbolj uspešno.	Sooblikovanje aktivnosti	Vključenost vseh mladostnikov	Uspešen stik
F34	...da ima nekoga tam za sebe in da	Osebno sodelovanje	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik

	ko pride, ve h komu je prišel.			
F35	...to je za nas pomembno, to socialno vključevanje, da pripada neki skupnosti....	Socialno vključevanje	Doprinos mladim	Uspešen stik
F36	...da nas prepozna kot organizacijo, ki ponuja več programa.	Mlademu pomemben program	Doprinos organizaciji	Uspešen stik
F37	...se mu ponudijo druge možnosti in zadeve kamor se lahko vključi, se pogleda kaj potrebuje.	Potrebe mladih	Vključitev v mladinski center	Uspešen stik
F38	Tudi za nas je zelo pomembno, da sodelujemo s družinami, mladim pomembnimi institucijami in skupnostjo v kateri živijo.	Pomembni drugi	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
F39	Aktivnosti so lahko izobraževalne, športne, ustvarjalne, tudi kuhamo, praktične, tehnične aktivnosti.	Raznolike aktivnosti	Aktivni pristopi	Pristopi in metode dela
F40	...imamo tudi turnirje, ker je šport zelo pomemben.	Turnirji	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
F41	...se tudi prilagajamo njihovim željam seveda.	Prilagoditev mladih	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F42	...se tudi usedemo, naredimo bolj strukturirano evalvacijo preko kakšne igre.	Evalvacija	Igre z žogo in družabne igre	Pristopi in metode dela
F43	...imamo tudi kakšne individualne pogovore, gremo s kom na sprehod.	Individualni pogovor	Pogovor	Pristopi in metode dela

F44	...skupaj z Minibusom izvajajo tudi tiste prireditve.	Dogodki	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
F45	...smo sodelovali tudi na skupnostnih prireditvah četrtnske skupnosti.	Dogodki	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
F46	Vsako leto izvedemo tudi dogodek Fešta na Fužinah, kamor povabimo veliko organizacij...	Dogodki	Skupnostno delo	Pristopi in metode dela
F47	...naše vodilo in poslanstvo vedno to, da imamo odprte oči, srce in roke, da lahko kdorkoli želi, ima potrebo, pride.	Odprtost	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F48	Je pa ključno pri vsem skupaj to, da je to pomembno za mladega človeka, ne za nas.	Glas mladih	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F49	Da se jim prisluhne kaj imajo radi in jaz se potem res potrudim, da je za vsakega nekaj....	Glas mladih	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F50	Pristope imamo dosti enotne, imamo isto poslanstvo in vstopamo skupaj.	Usklajevanje	Timsko delo	Pristopi in metode dela
F51	...stopam na teren in ustvarjam podporen odnos, ker mislim, da je nekaj na tem, da v odnos stopiš kot človek.	Podpora	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F52	...zelo pomembna tudi etična odgovornost in pravičnost.	Pravičnost	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F53	...takoj po izvedbi programa, še na	Refleksija	Timsko delo	Pristopi in metode dela

	igrišču, imamo vedno evalvacijo.			
F54	Imamo pa tudi tedenske kolegije, mesečna načrtovanja...	Načrtovanja	Timsko delo	Pristopi in metode dela
F55	Pristop in mnenja, doživljanja in vse skupaj vpliva na to kako bomo delali, ker smo živi ljudje, ki soustvarjamo.	Soustvarjanje	Timsko delo	Pristopi in metode dela
F56	...brez ekipe v mladinskem uličnem delu ne moraš.	Pomembnost ekipe	Timsko delo	Pristopi in metode dela
F57	Za mene osebno so pomembni tudi kvantitativni kazalniki, torej številke...	Kvantitativni kazalniki	Merjenje	Uspešen stik
F58	...koliko je privlačen, dostopen, dosegljiv, koristen in potreben naš program..	Uspešnost programa	Merjenje	Uspešen stik
F59	...se pri kvantitativnih pokaže kako redni so naši uporabniki, kako pogosto se vračajo tudi koliko se aktivno vključujejo.	Kvantitativni kazalniki	Merjenje	Uspešen stik
F60	Meni je pa zelo pomembno opazovanje, da vidim, če je življenje, kaj doživljajo udeleženci.	Opazovanje	Merjenje	Uspešen stik
F61	...veliko sprašujem kaj jim je všeč, kaj bi še radi.	Spraševanje	Merjenje	Uspešen stik
F62	...se redno pogovarjam z njimi kako delam in s sodelavci, ker mi je pomembno tudi	Refleksija	Timsko delo	Pristopi in metode dela

	počutje sodelavcev...			
F63	...da smo jim lahko opora ne samo takrat, ko smo tam, ampak da ko gre domov in gre kamorkoli dobi ta občutek podpore.	Opora	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik
F64	Grem z zavedanjem, da smo mi in mladi različni in vsak rabi svoj čas.	Raznolikost	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
F65	Pomembno je tudi moje počutje, ker sem človek in se vprašam s čim danes prihajam, kako se počutim.	Samorefleksija	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
F66	...vpliva tudi kvaliteta mojega življenja na splošno, kvaliteta odnosov v ekipi...	Vpliv sodelavcev	Timsko delo	Pristopi in metode dela
F67	V vsakem okolju, v vsaki dejavnosti, situaciji najdeš nek svoj način, kako ti s tem kar si in kar imaš, pristopiš na svoj način.	Edinstveni pristopi	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela

Zaporedna številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
G1	Imamo pa mi veliko več praktičnih izkušenj že tekom študija.	Formalna izobrazba	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
G2	...če z veseljem in zanimanjem opravljáš mladinsko delo, se lahko priučiš določene stvari ne glede na izobrazbo.	Zanimanje mlade	Osebnostne lastnosti	Značilnosti mladinskega uličnega delavca

G3	prvo pomoč in podobno, sem bila tudi na izobraževanjih glede LGBTQ+ tematik, brezdomstva med mladimi, skratka različne teme	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
G4	Spoznaš določene koncepte, kot recimo zmanjševanje tveganj, vrstniško izobraževanje, potem neke splošne kot so sprejemanje drugačnosti, raznolikosti in potem imaš iz tega izpit	Izobraževanja	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
G5	...usposabljanje, ki sem ga omenila z DrogArta je res ključno za naše delo, brez tega ne bi mogli delat, ker je to res specifično področje.	Usposabljanje	Kompetence	Značilnosti mladinskega uličnega delavca
G6	...uporabnike zanimajo konkretne stvari, recimo kaj se mi lahko zgodi, če vzamem premočen ekstazi, kako pomagat prijatelju, ki ima »bad trip«...	Vprašanja o substancah	Interesi mladih	Značilnosti mladih
G7	Na terenu in na splošno praksi socialnega dela ni tako, da se stalno srečuješ s samo eno točno določenim izzivom, ampak je	Različni izzivi	Raznolikost	Pristopi in metode dela

	vedno zraven veliko stvari...			
G8	...jih usmerimo na našo svetovalnico ali pa kakšno drugo, če potrebujejo svetovanje, pomoč.	Usmerjanje v svetovalnice	Informiranje mladih	Namen mladinskega uličnega dela
G9	Naš glavni namen je zmanjševanje škodljivih posledic pri uporabi alkohola in drugih drog.	Zmanjševanje škodljivih posledic uporabe alkohola in drog	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
G10	...med mladimi spodbujati sprejemanje, ker se recimo odprejo kakšne teme kot je LGBTQ+, skrb zase in prijatelje, skrb za duševno zdravje, spoštovanje, sprejemanje in nenasilje.	Spodbujanje k sprejemanju	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
G11	...odvisno od tega koliko je dogodkov in zabav, ker je to naše področje dela.	Dnevni in nočni teren	Prisotnost na terenu	Pristopi in metode dela
G12	...želimo jim ponuditi neko strukturo in stalnost, da vedo kje nas najdejo in to ni stavba Drogarta.	Struktura	Doprinos mladim	Namen mladinskega uličnega dela
G13	...nek kotiček v prostoru, ki je njihov, ampak mi poskušamo bit na voljo, ampak ne preveč invazivni...	Kotiček za mlade	Novi koncepti	Pristopi in metode dela

G14	Ciljna skupina so mladi, ki uporabljajo alkohol in druge droge.	Uživalci alkohola in drugih drog	Skupine mladih	Ciljna skupina
G15	...mladi pa tam od 12 do 14 let naprej.	Mladostniki	Starostna opredelitev	Ciljna skupina
G16	...se pogovarjamo z ljudmi na lokacijah, ki jih že poznamo in oni so naši glavni informatorji.	Informacije mladostnikov	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
G17	...gremo pogledat tja, kjer naj bi se zbirali....	Stanje terena	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
G18	...krožimo nekaj časa, ker včasih je kaj, včasih preprosto ni...	Visenje	Prvi stik s terenom	Pristopi in metode dela
G19	...pozdravimo, se predstavimo, povemo kaj vse imamo sabo in če jih zanima potem ja, če ne pa pač ne.	Nagovor mladih	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
G20	...imamo sabo torbo z materiali in pristopimo do ljudi, se jim predstavimo, povemo iz katere organizacije smo in kaj počnemo.	Nagovor mladih	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
G21	...recimo pantomima, ampak imamo kartice s pojmi, ki so vezani na alkohol...	Raznolike aktivnosti	Aktivni pristopi	Pristopi in metode dela
G22	skratka vedno poskušamo podati neko informacijo za zmanjševanje tveganja...	Informiranje	Pogovor	Pristopi in metode dela
G23	Potem pa imamo vedno neko aktivnost, ki bi	Mladim zanimive aktivnosti	Aktivni pristopi	Pristopi in metode dela

	mlade lahko zanimala.			
G24	...preizkušamo take reči, da mladi lahko aktivno sodelujejo....	Aktivno sodelovanje mladih	Aktivni pristopi	Pristopi in metode dela
G25	...začnejo postavljat vprašanja in se vidi, da smo dobili njihovo pozornost, smo jim zanimivi...	Spraševanje	Zainteresirani mladi	Uspešen stik
G26	...največji uspeh, da se ti zaupajo in si za njih kredibilna oseba, ki jih lahko zaupajo, se nanjo lahko oprejo, prosijo za pomoč in podobno.	Pomoč	Zaupanje	Uspešen stik
G27	Mi spoštujemo uporabnikove želje in meje...	Spoštovanje	Odnos z mladostnikom	Pristopi in metode dela
G28	Je pa dosti pridruženih problemov tudi zraven od nasilja v družini, vzgojni domov, bežanja od družine, opuščanje šole, nasilje, ki ga doživljajo na ulici.	Pridruženi problemi	Izzivi mladih	Značilnosti mladih
G29	Pridejo do nas in nam povejo kaj se jim je zgodilo, pridejo po pomoč.	Pomoč	Zaupanje	Uspešen stik
G30	Pridejo tudi do info točke, prav na Drogart in pridejo urejat dokumente, iskat stanovanja, pridejo se samo neformalno družiti...	Iskanje pomoči	Vključitev v mladinski center	Uspešen stik

G31	Je pa res, da nas na neki točki ljudje ne rabijo več in to je tisto na kar lahko upamo, tako v socialnem delu, kot na terenu.	Samostojnost	Zadovoljene potrebe mladih	Uspešen stik
G32	Mi smo samo bergla, ki jim pomaga na enem kosi poti.	Opora	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik
G33	Ena stvar je to, da sem jaz po starosti bližje mladim in to ni zanemarljiv faktor, ker sem še vedno več v stiku s trendi, slengom in vsem kar je aktualno.	Sleng in trendi	Vrstniški pristop	Pristopi in metode dela
G34	...je pa ta aspekt vrstniškega izobraževanja pomemben, ker se mladi včasih veliko lažje pogovarjajo z nekom, ki jim je bližje po starosti, pa ga imajo vseeno za eno kredibilno osebo...	Vrstniško izobraževanje	Vrstniški pristop	Pristopi in metode dela
G35	...se zelo pozna, da smo utečena ekipa, ki se dobro razume med sabo in že sama klima nate vpliva dobro kot na osebo in kot osebo z nekim strokovnim znanjem, ker je to okolje, kjer lahko stalno rasteš, se učiš.	Ekipno učenje	Timsko delo	Pristopi in metode dela
G36	ves čas nekaj brainstormamo, se ves čas odkrito	Soustvarjanje	Timsko delo	Pristopi in metode dela

	pogovarjamo o dilemah, idejah, o čemerkoli že in to se mi zdi najboljše na kar lahko upaš v delovnem okolju.			
G37	v glavnem to, da se vzbudi nek interes, da delijo delček svoje zgodbe, da vprašajo kaj in že en sam, preprost »ej, ful hvala« je odličen...	Zahvala	Odnos z mladostnikom	Uspešen stik
G38	da ko se oseba tako zahvali dobim potrditev »okej, to je to«.	Potrditev	Osebnostno zadovoljstvo	Uspešen stik
G39	Poskušam stopnjevati zadevo.	Stopnjevanje	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
G40	Moraš najtisto nekaj, kar jih pritegne.	Zanimanje mladih	Prvi stik z mladimi	Pristopi in metode dela
G41	Ni recepte po katerem se ti bodo vsi odprli, se ti bodo zaupali in boš vse začel zanimati.	Raznolikost	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela
G42	Pri mladih se mi zdi res pomembno, da jih ti zanimaš, da imajo nekoga, ki jim lahko nekaj ponudi, nekaj kar je za njim pomembno v tem trenutku...	Zanimiv posameznik	Mladinski delavec kot orodje	Pristopi in metode dela
G43	hkrati, da ne padeš preveč v prijateljski donos in še vseeno nudiš kredibilne informacije in primerno strokovno	Prijateljski odnosi	Postavljanje meja	Pristopi in metode dela

	podporo in pomoč.			
--	-------------------	--	--	--

9.4. Oso kodiranje

Značilnosti mladinskega uličnega delavca

Kompetence

Formalna izobrazba (A1) (B4) (C4) (E1) (F4) (F5) (F6) (G1)

Timsko delo (A3)

Aktivno poslušanje (A4)

Usposabljanje (A10) (B5) (D11) (F7) (F8) (F10) (G5)

Izobraževanja (A11) (B48) (C11) (E3) (E4) (E5) (D15) (D16) (F9) (G3) (G4)

Neformalno znanje (C9) (C61)

Osebnostne lastnosti

Komunikativnost (A2) (E50)

Motivacija (A4)

Iskrenost (A5)

Splošna razgledanost (A7)

Osebne izkušnje (A8) (A9) (F3)

Ranljivost (B52)

Vedoželjnost (C10) (C46)

Direktnost (C60)

Zanimanje za mlade (C62) (G2)

Delo z ljudmi (E2)

Sproščenost (E62)

Hobiji (F2)

Pravičnost (F52)

Samorefleksija (F65)

Osebna strast (D86)

Sarkazem (D87)

Starost mladinskih uličnih delavcev

Mlada ekipa (A47)

Značilnosti mladih

Izzivi mladih

Identitetna kriza (A21)

Nesigurnost (A22)

Življenjske razmere (B7)

Nezaupanje (B27)

Pridruženi problemi (G28)

Vzgoja

Previdnost (B28)

Ruralna območja

Zadržanost (B30)

Mestno območje

Radovednost (B31)

Interesi mladih

Raznolikost (C27)

Ideje za spremembe (C30)

Vprašanja o substancah (G6)

Namen mladinskega uličnega dela

Raziskovanje okolja mladih

Neposreden vstop (A12)

Mreženje organizacij

Povezovanje (A13) (B2)

Povabilo (C21)

Četrtna skupnost (C36)

Raziskovanje potreb mladih

Prepoznavanje potreb (A14)

Spraševanje o potrebah (A15)

Soočanje s problemi (A16)

Učenje o mladostnikih (B6)

Poslušanje mladih (C1)

Informiranje mladih

Programi za mlade (A17)

Program mladinskih centrov (A18)

Uporabne informacije (D23)

Usmerjanje v svetovalnice (G8)

Aktivacija mladih

Pisanje projektov (A19)

Mentorstvo (C15)

Realizacija idej (C16)

Prazna igrišča (E43)

Delo z več generacijami

Zaščita mlajše populacije (B15)

Pomanjkanje prostorov za mlade

Odgovor na potrebe skupnosti (C2)

Širjenje mladinske dejavnosti (B3)

Kvalitetno preživljanje prostega časa

Aktivnosti izven šole (C5)

Druženje (E9)

Zdrav življenjski slog (E10)

Odmik od interneta (E11)

Zainteresirani maladi (E46)

Varno okolje (F12)

Doprinos mladinskemu sektorju

Podaljšek mladinskega programa (C12)

Prisotnost v sivih conah (C13)

Prenašanje informacij o mladinskem delu (D76)

Doprinos mladim

Dogajanje (C14)

Opolnomočenje (C17) (A20)

Usmerjanje (C20)

Glas mladih (D2)

Spreminjanje družbe (D9)

Podpora (D28) (F15)

Osebnostna rast (F13)

Socialno vključevanje (F14)

Spodbujanje k sprejemanju (G10)
Struktura (G12)
Zmanjševanje škodljivih posledic uporabe alkohola in drog (G9)
Pomoč četrtni skupnosti
Vandalizem (C19)
Povabilo (D1)
Večerni termini
Nočne zabave (E6)
Deljenje materiala (E7)
Pomoč mladim (E8)
Javne površine (D7)
Outreach
Vključevanje v mladinske centre (D24)
Detach
Izvajanje aktivnosti (D27)
Skupnostno delo
Sistemsko delo (F1)
Preventiva
Preventivno delovanje (F11)

Pristopi in metode dela

Prvi stik s terenom
Raziskovanje potrebe po uličnem delu (B1) (E24)
Raziskovanje infrastrukture (A27) (C34)
Raziskava na internetu (D53)
Četrtna skupnost (C31)
Stanje terena (C32) (G17)
Opazovanje skupnosti (C33) (E28) (D56)
Visenje (A28) (A30) (A52) (G18)
Informacije mladostnikov (E25) (G16)
Informacije s šole (E26)
Informacije o terenu (E27)
Povabilo (D54)
Ocenjevanje situacije (D55)
Različni termini (D57)
Zbirališča mladih (D58)
Delujoče organizacije (F61)
Prvi stik z mladimi
Nagovor mladih (A31) (C40) (C49) (F22) (G19) (G20)
Povezovanje (C41) (E29) (F24) (B26)
Spoznavanje mladih (A32)
Pripomočki (A35) (B20) (C42) (E32)
Odziv na potrebe mladih (A36)
Izzivi mladinskih uličnih delavcev (B38)
Spraševanje mladih (D59) D(60)
Ne invazivno (E30) (E35) (E42)
Neformalni pogovori (E31)
Ponovni poskus (E59)
Povabilo k aktivnosti (F23)
Stopnjevanje (G39)

Zanimanje mladih (G40)
Timsko delo
 Številčnost na terenu (A23) (B9) (E15) (D32) (D35) (F17)
 Ekipno učenje (A49) (G35)
 Priprava (A54)
 Podpora (A55) (C24) (D37) (D38)
 Usklajevanje (B39) (C67) (F50)
 Ravnotežje (B40)
 Varnost (C22) (D36)
 Refleksija (C23) (E53) (F53) (F62) (D88) (D94)
 Stalnost (F18)
 Unikaten posameznik (C66) (D39)
 Sodelavci kot zrcalo (E51)
 Skupno oblikovanje ciljev (E52) (D89)
 Načrtovanja (F54)
 Soustvarjanje (F55) (G36)
 Pomembnost ekipe (F56)
 Vpliv sodelavcev (F66)
Uniforma
 Prepoznavnost (A29) (C35)
 Informiranje (D75)
Vrstniški pristop
 Ocenjevanje situacije (A33)
 Lažje povezovanje (A46)
 Medvrstniki (A48)
 Sleng in trendi (G33)
 Vrstniško izobraževanje (G34)
 Medvrstniško učenje (C64)
Igre z žogo in družabne igre
 Povabilo k igri (A34)
 Uvod v nagovor (C38) (A35) (B20) (C42)
 Nogometne igre (D14)
 Turnirji (F40)
 Evalvacija (F42)
 Trigerji (D63)
 Športne aktivnosti (D64)
 Izhodišče za pogovor (D65)
Hrana
 Uspešnost (A50)
 Izdelava na terenu (B10)
 Sprožilec (D3)
Glasba
 Zanimanje mladih (E49)
 Inštrumenti (D68)
Neaktivni pristopi
 Mirnost (A51)
 Spontanost (A53)
Aktivni pristopi
 Prilagajanje (A56)
 Zunanje aktivnosti (B11)

Raznolike aktivnosti (F39) (G21)
Mladim zanimive aktivnosti (G23)
Aktivno sodelovanje mladih (G24)
Umik
Neuspešen pristop (A60)
Jasna zavrnitev (A62) (C53)
Menjava sodelavcev (B41) (B45)
Nezainteresiranost (E58) (D96)
Raznolikost
Nepredvidljivost (A63) (C8)
Močne točke posameznika (C37)
Različni izzivi (G7)
Prisotnost na terenu
Pogostost (B8) (C18) (D30) (D33) (F16)
Vsak delovni dan (C18)
Dnevni in nočni teren (E14) (D29) (G11)
Sezona uličnega dela (D34)
Delo z več generacijami
Različne aktivnosti (B16)
Povezovanje (E44) (E47)
Prenos praks
Uveljavljene metode (B17)
Učenje iz izkušenj (C6)
Prenašanje praks iz tujine (C7) (D62)
Pogovor
Vzdrževanje pogovora (A61)
Individualni pogovor (B18) (F43)
Starejši mladi (B21)
Teme in šale (B22)
Komunikacijske veščine (C39)
Pomembno orodje (C44)
Informiranje (E39) (F25) (F26) (D84) (G22)
Trigerji (D17)
Evalvacija (F27)
Resni pogovori (D82)
Prostor za pogovor (D85) (D69)
Skupinske aktivnosti
Socialne igre (B19)
Delavnice (B23)
Kreativno delavnice (D66)
Vključevanje (D81)
Refleksija (D95)
Mobilni mladinski center
Kombi aktivnosti (B24)
Terensko vozilo (E45)
Kombi s pripomočki (D25)
Pripomočki (D26)
Odnos z mladostnikom
Enakovrednost (B36) (E37) (E54)
Empatija (B37)

Prilagoditev mladim (B29) (F41)
 Počasno stopnjevanje (E36) (E56)
 Dostopnost (E38)
 Podpora (E60) (D12) (F51) (D72)
 Skupne točke (B29) (E61)
 Mladi v ozadju (D10)
 Soustvarjanje (F28)
 Vključevanje (F30)
 Odprtost (F47)
 Glas mladih (F48) (F49)
 Raznolikost (F64)
 Spremljanje (D83) (D99)
 Spoštovanje (D98)
Menjava pristopa
 Preizkušanje (B44)
 Pristop drugega spola (B47) (C65)
Nadgrajevanje
 Spremembe mladih (B49)
 Refleksija (B50)
Postavljanje meja
 Ločevanje od uporabnika (B51)
 Prijateljski odnosi (G43)
Novi koncepti
 Chill out kotiček (C43)
 Terenska svetovalnica (E12) (E13)
 Pogovorne kartice (D67)
 Kotiček za mlade (G13)
Mladinski delavec kot orodje
 Osebnostne veščine (C45) (D13)
 Vstopna točka (E33)
 Zanimiv posameznik (E34) (G42)
 Življenjski stil (E40)
 Raznolikost (E48)
 Edinstveni pristop (F67)
Pomembni elementi
 Kontinuiteta (C54) (D73) (D80)
 Spontanost (E57)
Skupnostno delo
 Ozaveščanje (D8)
 Pomemben vidik (D18)
 Fokus na mladih (D19)
 Viri moči (D20)
 Podpora mladih (D21)
 Kroženje po soseski (D31)
 Pomembni drugi (F38)
 Dogodki (F44) (F45) (F46)
Preventiva
 Mlajša populacija (D42)
Kurativa
 Starejši mladi (D43)

Dogodki

Otvoritev sezone (D70)

Skupnostne akcije (D71)

Ciljna skupina

Starostna opredelitev

Mladostniki (A24) (C25) (C26) (C28) (E16) (D40) (G15)

Mladi odrasli (B13) (E17) (F21)

Mlajša populacija (D41)

Predšolski otroci (F19)

Krajevna opredelitev

Javne površine (A25) (D22)

Soseske z nižjim socialno ekonomskim statusom (D46)

Pomanjkanje storitev za mlade (D47)

Skupine mladih

Ranljivi mladostniki (B12) (D45)

Osipniki (E18)

Obiskovalci večernih zabav (E23)

Rekreativni uživalci psihoaktivnih substanc (D50)

Manjša kazniva dejanja (D51)

Uživalci alkohola in drugih drog (G14)

Značilnosti mladih

Življenjske situacije (B14) (E19) (D52)

Mladi v stiski (E20)

Nezapolnjen prosti čas (E21) (A26) (C47)

Potreba po svetovanju (E22)

Družina (D48)

Šola in zaposlitev (D49)

Vključenost mladih

Prehod iz centra na teren (B25)

Večerni tereni

Starejši mladi (D44)

Pomembni drugi

Starši (F20)

Odzivi mladih

Nezaupljivost

Zmedenost (A37) (C48)

Ne poznavanje področja (D74)

Strah

Nadzor (A38)

Zainteresiranost

Skrb za skupnost (D4)

Nezainteresiranost

Zvijanje z očmi (A39)

Nespoštovanje (B46)

Zavrnitev (C50) (C52)

Sprejemanje

Veselje (B42)

Poznavanje organizacije (C51)

Pristnost (C63)
Skrb (D5)
Ne sprejemanje
Organizirane skupine (C73)
Raznolikost
Različni mladi (F29)
Radovednost
Provokacija (D77)

Uspešen stik

Zainteresirani mladi
Sprasevanje (A40) (G25)
Kratke interakcije (E41)
Vračanje
Ponovno vabilo (A41) (C55)
Želja po sodelovanju (A42)
Daljša odsotnost (C59)
Samoiniciativni mladi (C72)
Največji uspeh (F31)
Prepoznavanje (D79)
Vključitev v mladinski center
Aktivni mladi (A43)
Potrebe mladih (F37)
Iskanje pomoči (G30)
Soustvarjanje projektov
Mladinska pobuda (A44) (C70)
Odnos z mladostnikom
Potreba po pogovoru (A45) (E55)
Poglobljen odnos (C69)
Osebno sodelovanje (C71) (F34)
Opora (F63) (G32)
Spoštovanje (G27)
Zahvala (G37)
Zaupanje
Vzpostavljena povezava (A57)
Pomoč (B43) (G26)
Predlogi (C57)
Zadovoljene potrebe mladih
Trenutna potreba (A58)
Zadovoljen mladostnik (D78)
Samostojnost (G31)
Interakcija
Raznoliki odzivi (A59)
Vključenost vseh mladostnikov
Zadržani mladostniki (B32)
Program (C58)
Sooblikovanje aktivnosti (F33)
Sodelovanje
Vključevanje skupnosti (B33)
Dolgoročno (32)

Prisotnost na terenu

Pogostost (B34)

Kontinuiteta (C56)

Intervencije

Konfliktne situacije (B35)

Merjenje

Kvantitativni kazalniki (C68) (F57) (F59)

Uspešnost programa (F58)

Opazovanje (F60)

Spraševanje (F61)

Odzivi mladih (D90)

Povratne informacije ekipe (D91)

Vračanje (D92)

Odnos z mladostnikom (D93)

Doprinos mladim

Socialno vključevanje (F35)

Doprinos organizaciji

Mlademu pomemben program (F36)

Osebno zadovoljstvo

Potrditve (G38)